

ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของ
นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

โดย
นางสาวนิสาร์ตน์ รอดบุญคง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่า
ทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

EFFECTS OF SOCIAL STUDIES LEARNING ORGANIZATION USING
DACIR INSTRUCTIONAL PROCESS
ON MEDIA LITERACY OF SIXTH GRADE STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING SOCIAL STUDIES)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน
	DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
โดย	นิสารัตน์ รอดบุญคง
สาขาวิชา	การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ ไตศิลา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

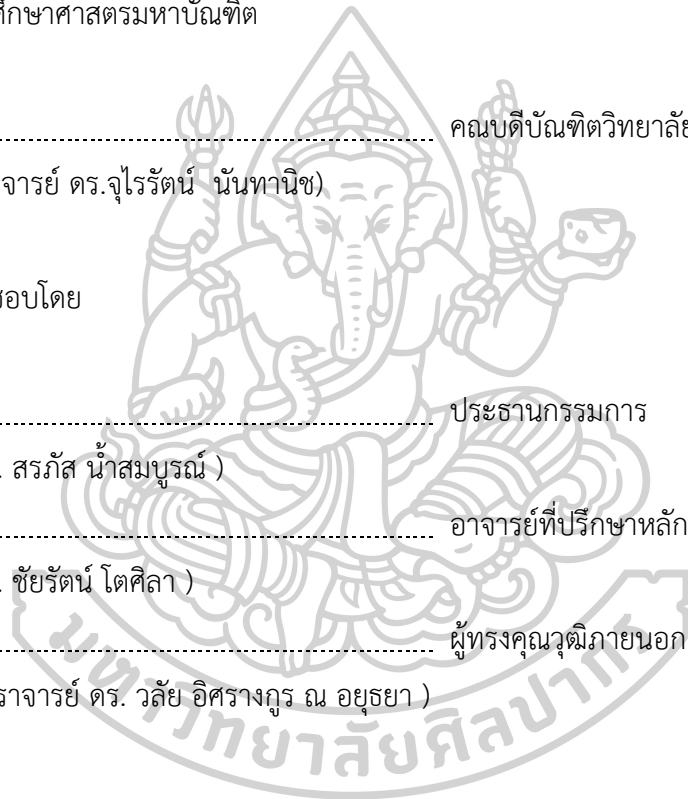
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สรภัส น้าสมบูรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ ไตศิลา)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

57262320 : การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : กระบวนการเรียนการสอน DACIR, การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา, การรู้เท่าทันสื่อ, นักเรียนประถมศึกษา

นางสาว นิสารัตน์ รอดบุญคง: ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR 2) เปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR 3) ศึกษาค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 4) เปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ เป็นนักเรียนกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการเรียนการสอน DACIR และนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และแบบเป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก
2. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
3. ค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก
4. การรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

57262320 : Major (TEACHING SOCIAL STUDIES)

Keyword : DACIR INSTRUCTIONAL PROCESS, SOCIAL STUDIES TEACHING, MEDIA LITERACY, SIX GRADE STUDENTS

MISS NISARAT RODBUNKHONG : EFFECTS OF SOCIAL STUDIES LEARNING ORGANIZATION USING DACIR INSTRUCTIONAL PROCESS ON MEDIA LITERACY OF SIXTH GRADE STUDENTS THESIS ADVISOR : CHAIRAT TOSILA

The purposes of this research were to: 1) study the effects of using DACIR instructional process on media literacy of sixth grade students. 2) compare of social studies on media literacy of sixth grade students before and after the usage of DACIR instructional process. 3) study the effect size of using DACIR instructional process on media literacy of sixth grade students. 4) compare of social studies on media literacy of sixth grade students between group being taught by Social studies using DACIR instructional process and being taught by Social studies learning using conventional approach. The study participants were sixth grade students of academic year 2018 of the Saint Joseph Convent School, Bangkok. They were divided into two groups, the students in the experimental group were taught by using Social studies learning using DACIR instructional process and the control group was taught by Social studies learning using conventional approach. The research instruments were 3 units of the lesson plan Social studies learning using DACIR instructional process and media literacy measurement instrument. The data was analyzed by arithmetic mean ($\bar{x}$) standard deviation (S.D.) t-test dependent and independent.

The research findings were summarized as follows:

- 1) The mean scores of media literacy learning of sixth grade students after using DACIR instructional process were at the very good level.
- 2) The media literacy learning of sixth grade students after using DACIR instructional process was higher than that before using DACIR instructional process at .05 level of significance.
- 3) The effect size of using DACIR instructional process on media literacy of sixth grade students were at the high level.
- 4) The media literacy learning of sixth grade students being taught by using Social studies learning using DACIR instructional process were higher than those students being taught by Social studies learning using conventional approach at 0.5 level of significant.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีด้วยความเมตตากรุณาในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ความช่วยเหลือและกำลังใจจากอาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สรภัส น้าสมบูรณ์ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน และอาจารย์ ดร.พรพิมล รอดเคราะห์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่ช่วยอบรมศิลปวิทยาการทำให้ผู้วิจัยเกิดองค์ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการทำงานวิจัย

ขอขอบพระคุณคณะครูและขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ที่สละเวลาในการทำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดปีการศึกษาจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์

น้อมรำลึกถึงคุณพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระคุณพระรัตนตรัย และครูบาอาจารย์อันเป็นที่พึ่งทางจิตใจ ผู้ให้แรงศรัทธา สติปัญญา และกำลังใจความรู้ความสามารถจนกล้าเผชิญกับอุปสรรค ขอบคุณความอดทน ความเพียรพยายาม ความเสียสละหลายสิ่งหลายอย่างในชีวิตของตนเองที่เกิดขึ้นขณะทำวิทยานิพนธ์ จนท้ายที่สุดสามารถนำพาตนเองฝ่าฟันอุปสรรคทุกอย่างก้าวจนสำเร็จในวันนี้ ขอใจเพื่อน ๆ ทั้งวิเชียร ภคพามงคลชัย ยุทธศิลป์ แปลนนาค วิศระ เชียงหว่อง อัจฉรา อยุทธศิริกุล ธีรพงษ์ สิงห์ทอง ประทุม อมรศิริ อารมณ์ เบญจมาศ ภูสุวรรณ ปัทมาภรณ์ จิตดารมย์และรุ่นพี่ รุ่นน้องทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและการช่วยเหลือเสมอมาท้ายที่สุดกราบขอบพระคุณทดแทนคุณ คุณพ่อบัญชา รอดบุญคง คุณแม่มาณวิกา รอดบุญคง คุณอาอรัญญา รอดบุญคง พี่ชายและน้องสาว พิชชาพร รอดบุญคง ที่ให้กำลังใจในการเรียนตลอดมา สนับสนุนปัจจัยทางการศึกษา และการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงเป็นไปด้วยดี

นिसารัตน์ รอดบุญคง

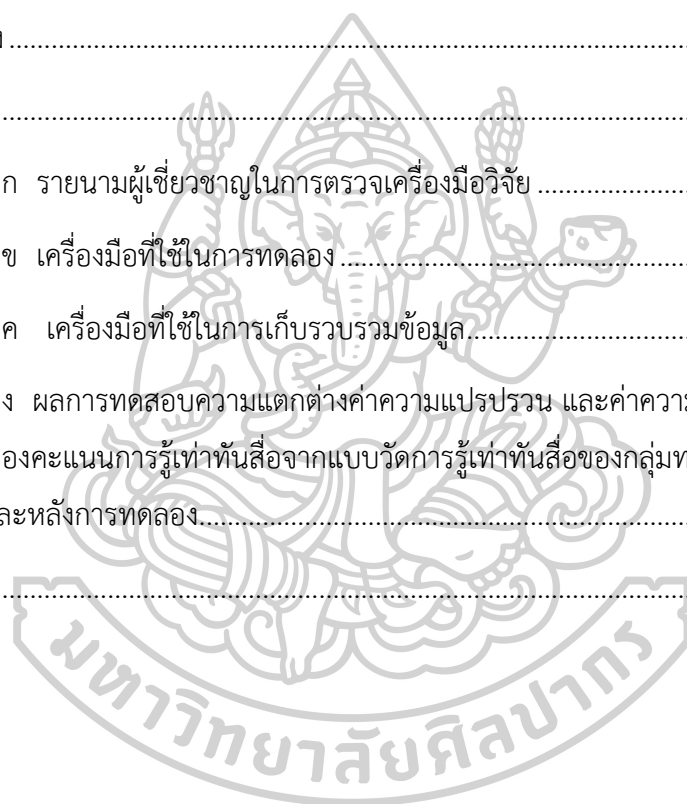
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ.....	14
1.1 ที่มาและความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ.....	14
1.2 ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ.....	16
1.3 องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ.....	18
1.4 การรู้เท่าทันสื่อกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย.....	22
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ.....	23
2.1 แนวทางการบูรณาการ การรู้เท่าทันสื่อกับการเรียนการสอน.....	23

2.2 การประยุกต์กระบวนการเรียนการสอน DACIR เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ.....	34
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ.....	45
3.2. งานวิจัยต่างประเทศ	47
3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนการสอน DACIR	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
การออกแบบการวิจัย	53
ขอบเขตของการวิจัย.....	54
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	54
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	60
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	70
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ตอนที่ 1 ผลการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	72
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6	73
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ	75
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76

สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผลการวิจัย.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	82
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	82
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้.....	83
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	84
รายการอ้างอิง.....	85
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	89
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	91
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	124
ภาคผนวก ง ผลการทดสอบความแตกต่างค่าความแปรปรวน และค่าความแตกต่างค่ามัชฌิมเลข คณิตของคะแนนการรู้เท่าทันสื่อจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง.....	144
ประวัติผู้เขียน.....	146

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อ.....	20
ตารางที่ 2 แสดงมิติการวิเคราะห์/องค์ประกอบและคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ	32
ตารางที่ 3 ขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR	41
ตารางที่ 4 แบบแผนการวิจัย	53
ตารางที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อสอบแบบอัตนัยกับองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ ..	55
ตารางที่ 6 เกณฑ์การให้คะแนนการรู้เท่าทันสื่อ.....	56
ตารางที่ 7 เกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพการรู้เท่าทันสื่อ.....	58
ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ค่าของการเปรียบเทียบค่า (t – test) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบ DACIR กับกลุ่มควบคุมที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ	60
ตารางที่ 9 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	62
ตารางที่ 10 โครงสร้างแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้.....	63
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียน การสอน DACIR จำแนกตามรายองค์ประกอบ	72
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR จำแนกตามรายองค์ประกอบ..	73
ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ.....	75

ตารางที่ 14 แสดงค่าความสอดคล้องของแบบวัดแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนและหลังเรียน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 141

ตารางที่ 15 ตารางแสดงค่าความเที่ยง ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ
ก่อนเรียนและหลังเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 143

ตารางที่ 16 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม 145

ตารางที่ 17 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังเรียนของกลุ่ม
ทดลอง 145

ตารางที่ 18 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรู้เท่าทันสื่อ ก่อนและหลังเรียนของกลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุม..... 145

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 7

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ที่ก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจอุตสาหกรรม 4.0 และการปฏิวัติดิจิทัลอันนำมาสู่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสื่อสารในระบบเครือข่าย ที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีไร้สาย และเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่ไม่เพียงแต่ส่งผลให้บุคคลทุกเชื้อชาติสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้พรมแดนเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันทั่วทุกมุมโลกแต่ยังมีผลต่อการเชื่อมต่อระหว่างเครื่องจักรกล ผลิตภัณฑ์และระบบในภาคอุตสาหกรรมอีกด้วย (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559) ขณะเดียวกันในด้านการจัดการศึกษาได้มีการนำเสนอกรอบแนวความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อันเป็นทักษะสำคัญที่ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skill) ได้แก่ การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) และการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) (Bernie Trilling and Charles Fadel, 2014) จากกรอบแนวความคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อได้ถูกกำหนดให้เป็นทักษะด้านสารสนเทศที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับบุคคลในศตวรรษที่ 21 ที่พึงมีในการดำรงชีวิตในยุคของการปฏิวัติดิจิทัล

การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เป็นการเลือกรับสื่ออย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวิเคราะห์ ตีความ และประเมินคุณค่าเนื้อหาจากสื่อโดยใช้วิจารณญาณ ตระหนักถึงการนำองค์ความรู้ที่ได้จากสื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นับได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความคิดให้กับเด็กและเยาวชน สามารถรับรู้และเข้าใจสื่อ แยกแยะความเห็นออกจากความจริง รวมทั้งตัดสินใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอได้อย่างเที่ยงตรงโดยไม่ถูกครอบงำ (โตมร อภิวันทนากร, 2552) การรู้เท่าทันสื่อยังมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเนื่องจากการรู้เท่าทันสื่อเป็นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาพลเมืองให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและตระหนักในหน้าที่ของตนเอง (อรศรี งามวิทยาพงศ์, 2551) ดังคำกล่าวเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนตาม Article 19 ของ The Universal Declaration of Human Rights ที่ว่า “ทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกอย่างเสรี สิทธินี้รวมทั้งเสรีภาพในการออกความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง” (อุษา บิ๊กกินส์, 2555: 142) ซึ่งถือเป็นสิทธิเสรีภาพโดยชอบ

ธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อนึ่งการรู้เท่าทันสื่อได้มุ่งหวังเพียงเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์สื่อ แต่ยังมีมุ่งให้นำข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันตนเอง ให้พลเมืองตระหนักถึงสิทธิในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และสร้างความเข้มแข็งให้โครงสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทย (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552) จึงนับได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากในวิถีชีวิตของพลเมืองเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม

สื่อในปัจจุบันมีการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายซึ่งมีความสามารถในการชี้นำสังคม โดยเฉพาะเยาวชนอันเนื่องมาจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่สามารถเข้าถึงสื่อ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ง่าย ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อที่หลากหลายช่องทาง โดยไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าสื่อมีอิทธิพลต่อทัศนคติ การดำรงชีวิตของทุกคนในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศชาติ จากการศึกษาของนักวิชาการทางการศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชนใช้เวลาอยู่กับสื่อมากที่สุด รองลงมา คือ เพื่อน เนื่องจากสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง สถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันหลักในการขัดเกลาทางสังคมไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ สื่อจึงเป็นทางเลือกสำหรับเด็กเพื่อใช้ในการคลายความเหงา ความเพลิดเพลิน แต่เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายใหญ่ของสื่อ ไม่ใช่เด็ก เนื้อหาที่สื่อนำเสนอส่วนใหญ่จึงมีความเหมาะสมกับผู้ใหญ่มากกว่า (สำนักเฝ้าระวังกระทรวงวัฒนธรรม, 2558: 3) และจากผลการสำรวจประชากรเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พุทธศักราช 2557 ถึง พุทธศักราช 2561 สำรวจประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปประมาณ 63.3 ล้านคนพบว่าผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 17.9 ล้านคน (ร้อยละ 28.3) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 36.0 ล้านคน (ร้อยละ 56.8) และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 56.7 ล้านคน (ร้อยละ 89.6) เมื่อพิจารณาแนวโน้มการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปในช่วงระยะเวลา 5 ปี พบว่าผู้ใช้คอมพิวเตอร์ลดลงจากร้อยละ 38.2 (จำนวน 23.8 ล้านคน) เป็นร้อยละ 28.3 (จำนวน 17.9 ล้านคน) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.9 (จำนวน 21.8 ล้านคน) เป็นร้อยละ 56.8 (จำนวน 36.0 ล้านคน) ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 77.2 (จำนวน 48.1 ล้านคน) เป็นร้อยละ 89.6 (จำนวน 56.7 ล้านคน) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) การเพิ่มจำนวนของการใช้สื่อและเทคโนโลยีโดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือยังเป็นการสะท้อนในการเข้าถึงสื่อและเทคโนโลยีที่ง่ายและสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้ทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนต้องหันมาตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาที่เกิดกับการรู้เท่าทันสื่อมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในเด็ก

ปัญหาการใช้สื่อส่วนใหญ่ที่พบในประเทศไทย พบว่า สื่อมีพลังในการสร้างวัฒนธรรม และรูปแบบพฤติกรรมของคนในสังคมที่เป็นผลกระทบในทางลบได้ เช่น การใช้สื่อนำเสนอค่านิยมที่ผิดด้านเพศ ภาพโป๊เปลือย กิจกรรมทางเพศ เรื่องราวหรือเนื้อหาที่มีลักษณะอนาจาร ในหมู่เด็กและเยาวชน การใช้สื่อสร้างวัฒนธรรมการชมแข่งรังแก โดยการประจานเรื่องราวชั่วจากดูหมิ่นเกลียดชังผ่านโซเชียลมีเดียที่กระทบกระเทือนจิตใจผู้ถูกกระทำบางครั้งก็ไม่ใช่ความจริง โดยที่เจ้าตัวเองก็ไม่สามารถแก้ไขหรือดำเนินการอะไรได้ การใช้สื่อสร้างวัฒนธรรมความรุนแรงทางภาษา ปัจจุบันสื่อไม่จำเป็นต้องเผยแพร่ คนเผยแพร่ข่าวไม่ต้องใช้ความรับผิดชอบ ไม่ต้องระวังภาษาและวัฒนธรรม การแสดงความคิดเห็น การเสียดสีและเสียดงานเสียการเรียน (พนา ทองมีคม, 2559) ทุกวันนี้อุปกรณ์สื่อสารสามารถพกพาได้ง่ายและติดต่อกันตลอดเวลาและจำนวนมากใช้เล่นเกมได้ก่อให้เกิดพฤติกรรม “สังคมก้มหน้า” พฤติกรรมเช่นนี้กระทบความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิด ถ้าเสียดสีก็อาจทำให้หมกมุ่น เสียงาน เสียการเรียน วัฒนธรรมเผยแพร่ผ่านสื่อเป็นการเปิดเผยตัวเองต่อความเสี่ยงต่าง ๆ ที่มีในเรื่องของการโพสต์ข้อความ แชร์สถานที่ เหตุการณ์สำคัญ ๆ อย่างขาดสติ เกิดวัฒนธรรมข่าวลือ ข่าวสาร และเนื้อหาบนสื่อมีมาก จากความสะดวกในการแบ่งปันและความไม่รอบคอบทำให้ผู้ใช้สื่อกลายเป็นผู้มีส่วนเผยแพร่ข่าวลือโดยไม่รู้ตัว ซึ่งบางเรื่องก่อให้เกิดความเสียหายให้บ้านเมืองและสังคม การถูกใช้สร้างความแตกแยกให้แก่สังคม (สุภาภรณ์ สำเนียง, 2561) ดังนั้นอิทธิพลของสื่อจึงมีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม หากบุคคลขาดความตระหนักในการใช้สื่ออาจสร้างผลเสียมากกว่าผลดีในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในสังคมไทย เริ่มมีการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญมากขึ้นเห็นได้จากแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติปีพุทธศักราช 2555 ถึง 2559 ที่นำมาใช้ดำเนินการต่อเนื่องในกรอบร่างแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติปีพุทธศักราช 2560-2564 ซึ่งกล่าวถึงสถานการณ์เด็กและเยาวชนในสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารในรูปแบบหลากหลายที่มีผลต่อเด็ก โดยสามารถเรียนรู้ได้สะดวกรวดเร็ว ทุกที่ทุกเวลา แต่ในขณะเดียวกันก็อาจเกิดภัยคุกคามจากกระแสการคลั่งไคล้และเสียดสีเทคโนโลยีมากเกินไปเกิดเครือข่ายทางสังคมในโลก แต่ขาดการปฏิสัมพันธ์ในโลกแห่งความเป็นจริง (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2560) อย่างไรก็ตามการเรียนรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ นั้นมักจะจัดเป็นกิจกรรมพิเศษนอกเวลา การบรรยายพิเศษ หรือหากสถาบันใดมีความตื่นตัวในเรื่องนี้ อาจจะทำเป็น “วิชาความรู้เท่าทันสื่อ” ในคณะที่เกี่ยวกับสื่อสารมวลชนในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการสอนที่มีกลุ่มผู้เรียนรู้ในจำนวนจำกัดไม่ทั่วถึงกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มที่สำคัญที่สุดก็คือ นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (วรัชญ์ ครุจิต, 2554: 90) การให้การศึกษาเพื่อการรู้เท่าทันสื่อมีประสิทธิภาพสูงสุดกับเด็กในช่วงอายุระหว่าง 9 - 12 ปีเด็กจะมีความอยากรู้อยากเห็นมีประสบการณ์ทางสังคมเพิ่มมากขึ้น

เป็นวัยที่สร้างการเรียนรู้ การมีวินัยและความรับผิดชอบ แยกแยะการใช้เวลาเล่นกับการเรียนรู้ มีลักษณะการเลียนแบบสูง เนื่องจากระบบคิดยังอยู่ในช่วงการพัฒนาความเป็นเหตุเป็นผล การแยกแยะความหมายของข้อมูลที่ได้รับมีแนวโน้มสูงที่จะทดลองด้วยการเลียนแบบพฤติกรรมโดยไม่เข้าใจความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ และยังสร้างค่านิยมต่อพฤติกรรมที่รับรู้ผ่านสื่อว่าเป็นค่านิยมที่ยอมรับทางสังคม (พรรณพิมล วิบุลากร, 2555) ซึ่งหากเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อก็อาจส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมในมุมกว้างได้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้กับบุคคลในช่วงอายุดังกล่าว

แนวทางการจัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อส่วนมากมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีสติในการรับข้อมูลข่าวสารเพื่อรู้เท่าทันและนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน เกิดเป็นองค์ความรู้ที่คงทน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการบูรณาการทักษะความรู้เท่าทันสื่อเข้ากับรายวิชาที่มีการเรียนการสอนอยู่แล้วอย่างสม่ำเสมอ จะได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ในการสอนมากกว่าการสอนเป็นวิชาพิเศษอย่างมาก (วรัชญ์ ครุจิต, 2554) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อกับกระบวนการเรียนการสอน พบว่ากระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่ได้พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์และแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 (Drake & Brown, 2003) มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical thinking skills) และการตรวจสอบความจริงจากการพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ซัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 65-88) โดยกระบวนการเรียนการสอน DACIR มีลักษณะเด่นของกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้วิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานขั้นต้นที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ ต่อมาวิเคราะห์ ตีความ และเปรียบเทียบหลักฐานอื่น ๆ เพิ่มเติมตามที่คุณสอนกำหนด (ซัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 136) หากพิจารณากระบวนการเรียนการสอน DACIR แล้วพบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR นั้นสามารถเกิดขึ้นกับการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนได้เช่นกัน เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ นั้น ผู้เรียนต้องมีการ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินสื่อหลากหลายประเภท แบ่งเป็นสื่อที่สำคัญในประเด็นที่ศึกษาและสื่อที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อให้ได้สาระสำคัญและข้อเท็จจริงจากสื่อ นั้น ๆ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากสื่อ ประเมินคุณค่าและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน นั้นย่อมความหมายว่า กระบวนการเรียนการสอน DACIR นอกจากจะส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามวัตถุประสงค์เริ่มแรกของกระบวนการเรียนการสอน

แล้ว ยังเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การเกิดการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR มาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ โดยประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (D) ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (A) ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล (C) ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง (I) ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ (R)

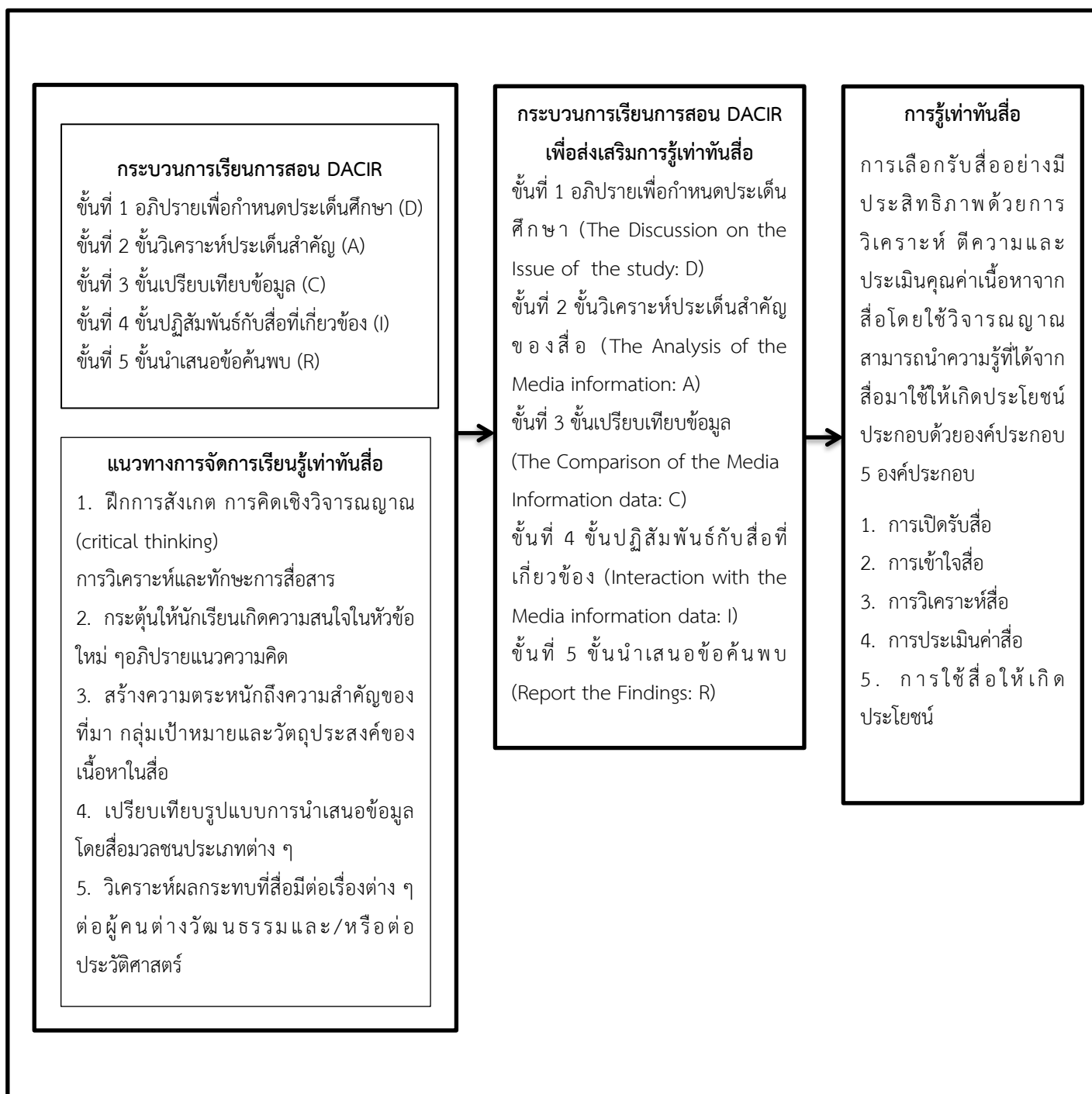
จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ทั้ง 5 ขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ล้วนมีส่วนสำคัญที่จะช่วยในการส่งเสริมพัฒนากระบวนการเรียนการสอนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นพลเมืองที่รู้เท่าทันสื่อซึ่งถือเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ให้สามารถดำรงตนในยุคปฏิวัติดิจิทัลได้อย่างรู้เท่าทันไม่หลงไหลไปตามอำนาจของสื่อ มีสติในการรับสื่อ รู้จักวิเคราะห์ แยกแยะประเมินค่า และใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม

กรอบแนวคิดการวิจัย

กระบวนการเรียนการสอน DACIR ได้พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์และแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 (Drake & Brown, 2003) มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical thinking skills) การตรวจสอบความจริงเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 65-88) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยพบว่า กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีลักษณะเด่นของกระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการฝึกวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานขั้นต้น ต่อมามีการวิเคราะห์ ตีความ และเปรียบเทียบหลักฐานอื่น ๆ เพิ่มเติมตามที่ผู้สอนกำหนด

หากพิจารณากระบวนการเรียนการสอนแบบ DACIR แล้วพบว่า สิ่งที่จะเกิดขึ้นจากกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแบบ DACIR นั้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสามารถนำมาใช้กับการรู้เท่าทันสื่อได้เช่นกันเนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อั้นผู้เรียนต้องมีการวิเคราะห์และศึกษาข้อมูลจากสื่อหลากหลายประเภท มีการเปิดรับสื่อ ทำความเข้าใจ เปรียบเทียบ ตีความ ประเด็นสำคัญ เชื่อมโยงข้อมูลจากสื่อ ประเมินคุณค่าและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับขั้นตอน ของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่ผู้เรียนจะต้องมีการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตีความ ตรวจสอบข้อเท็จจริง ศึกษาข้อมูลจากหลักฐานหลากหลายประเภท จากความสอดคล้องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR มาใช้กับการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการนำแนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนมาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำถามการวิจัย

1. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR อยู่ในระดับใด
2. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่อย่างไร
3. ค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับใด
4. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR
2. เพื่อเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR
3. เพื่อศึกษาค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก
2. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. ค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

4. การรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต จำนวน 22 โรงเรียน จำนวน 8,500 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 530 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ โดยมีวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 การเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเลือกห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถทางการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ในห้องเดียวกัน และระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งหมด 11 ห้องเรียน ซึ่งจับฉลากได้ห้อง Grade 6/1 และ Grade 6/2

1.2.2 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้ห้อง Grade 6/1 เป็นกลุ่มทดลองมีนักเรียน 30 คน และห้อง Grade 6/2 เป็นกลุ่มควบคุม มีนักเรียน 30 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง มาตรฐาน ส 2.1 ตัวชี้วัดที่ 2,5 และสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 ตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยการจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในแต่ละหน่วยการเรียนรู้และมีการนำแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบ

การรู้เท่าทันสื่อของพรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ที่มีการศึกษาการดำเนินโครงการ“การพัฒนาองค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย” ผลการศึกษาที่ได้ถือว่ามีคุณสมบัติคล่องเหมาะสมกับการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทยมาใช้ในขอบเขตการกำหนดเนื้อหา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชี้นำข่าวสาร
- 2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สถานการณ์วัฒนธรรม
- 2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รู้เท่าทันผู้ผลิตผู้บริโภค

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การรู้เท่าทันสื่อ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การทดลองใช้เวลาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้เวลาดทดลองจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที จำนวน 12 คาบเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการเรียนการสอน DACIR หมายถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่บูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 ของ Drake and Brown (2003) โดยมีหลักการวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และแนวทางที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบค้น วิเคราะห์ ตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

2. กระบวนการเรียนการสอน DACIR เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากสื่อและแหล่งที่มาของข้อมูลที่หลากหลาย โดยวิเคราะห์ แปรความ ตีความ ข้อเท็จจริง ใช้วิจารณญาณอย่างเป็นระบบ พัฒนาขึ้นโดยชัยรัตน์ โตศิลา (2555) จากการบูรณาการแนวคิดของวิธีการทางประวัติศาสตร์และวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 ของ Drake and Brown (2003) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนโดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (The Discussion on the Issue of the study: D) อภิปรายข้อมูลที่ได้รับจากสื่อหรือประเด็นสำคัญที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญการตั้งสมมติฐาน การกำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

ขั้นที่ 2 ชั้นวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของสื่อ (The Analysis of the Media information: A) ผู้สอนจัดเตรียมสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญ 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปราย/วิเคราะห์

ขั้นที่ 3 ชั้นเปรียบเทียบข้อมูล (The Comparison of the Media Information data: C) ผู้สอนจัดเตรียมสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังศึกษาจำนวน 2 - 3 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตีความและเชื่อมโยงข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบกับข้อค้นพบที่ได้จากขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 ชั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง (Interaction with the Media information data : I) ผู้เรียนค้นคว้าและจัดเตรียมสื่อประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับในขั้นตอนที่ 2 โดยนำมาวิเคราะห์และตีความเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์

ขั้นที่ 5 ชั้นนำเสนอข้อค้นพบ (Report the Findings: R) ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาเพื่อตอบสนองตามอย่างมีเหตุผล และอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก

3. สื่อ หมายถึง ข้อมูลหลักฐานที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วย

3.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) หมายถึง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การ์ตูน หนังสือ

3.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) หมายถึง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4. การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง การเลือกรับสื่ออย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวิเคราะห์ ตีความ และประเมินคุณค่าเนื้อหาจากสื่อโดยใช้วิจารณญาณ สามารถนำความรู้ที่ได้จากสื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อมี 5 องค์ประกอบดังนี้

4. 1 การเปิดรับสื่อ หมายถึง การรับรู้ประเภทของสื่อ บอกประเภทของสื่อได้

4. 2 การเข้าใจสื่อ หมายถึง การการระบุสาระสำคัญของสื่อที่นำเสนอ วัตถุประสงค์ที่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อ

4. 3 การวิเคราะห์สื่อ หมายถึง การแยกแยะข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อออกจากความคิดเห็น การนำเสนอข้อมูลชวนเชื่อโน้มน้าวใจของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้

4. 4 การประเมินค่าสื่อ หมายถึง การวินิจฉัยยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสื่อประเภทต่าง ๆ และสรุปองค์ความรู้อย่างมีเหตุผล

4. 5 การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ หมายถึง การนำความรู้ที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่น่าเชื่อถือมาใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวม

5. การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมและสาระเศรษฐศาสตร์ โดยจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เท่าทันสื่อ

6. การจัดการเรียนรู้แบบปกติ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามที่ได้สอนได้ออกแบบและสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ

7. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่ออันเป็นทักษะที่จำเป็นของการเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21

2. เป็นแนวทางสำหรับครูสังคมศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้เรียน

3. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ ตีความ และประเมินคุณค่าของสื่ออย่างเป็นระบบ

4. ผู้เรียนเกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อที่มีต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองสังคมส่วนรวมอย่างยั่งยืนได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

- 1.1 ที่มาและความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ
- 1.2 ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ
- 1.3 องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ
- 1.4 การรู้เท่าทันสื่อกับความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ

- 2.1 แนวทางการบูรณาการการรู้เท่าทันสื่อกับการเรียนการสอน
- 2.2 การประยุกต์กระบวนการเรียนการสอน DACIR เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
- 3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ
- 3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน DACIR

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ

1.1.1 ที่มาของการรู้เท่าทันสื่อ

การรู้เท่าทันสื่อเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1982 โดยที่องค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้กำหนดความสำคัญของการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อไว้ในปฏิญญา Grunwald (Grunwald Declaration) ว่า “เราต้องเตรียมเยาวชนสำหรับการอยู่ในโลกของอิทธิพลจากภาพคำและเสียง” การรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลตั้งแต่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชนขององค์การยูเนสโก (UNESCO) ที่อยู่ในกรอบแนวคิดเรื่อง “การส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและการเสริมสร้างสมรรถนะในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน” โดยมีหลักการหนึ่งระบุไว้ว่า “การยกระดับการรู้เท่าทันสื่อให้สูงขึ้น” ส่งผลให้ประเทศสมาชิกนานาประเทศขององค์การยูเนสโกได้เข้ารับหลักการนี้และนำไปขับเคลื่อนในประเทศของตน

นอกจากนั้นในปี ค.ศ. 2001 Buckingham ได้เขียน Policy Paper สำหรับองค์การยูเนสโกโดยให้ความสำคัญกับเด็กและวัยรุ่น ซึ่งข้อความในเอกสารดังกล่าวได้กำหนดนิยามอย่างย่อของ การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อและแนวทางสำหรับการพัฒนาสื่อที่สำคัญที่ว่า การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อจะต้องได้รับการยอมรับว่าเป็นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนสำหรับเด็ก การรู้เท่าทันสื่อถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ที่วัฒนธรรมทางสื่อเฟื่องฟู มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสื่อในสังคมรวมทั้งทักษะที่สำคัญในการสืบหาข้อมูลและการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552)

ความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปในทุกมุมโลกวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงของคนยุคปัจจุบันทำให้มีแนวโน้มว่าเด็กและเยาวชนจะใช้เวลากับสื่อมวลชนมากกว่าเวลาที่ใช้ศึกษาในชั้นเรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวน้อยลงการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสื่อในสังคมรวมทั้งความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก

1.1.2 ความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ

จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลและงานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อไว้ดังนี้

Masterman (1985) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อไว้ 5 ประการดังนี้

1. อิทธิพลของสื่อในกระบวนการประชาธิปไตย ประชาชนจำเป็นต้องมีทักษะ 3 อย่างในวัฒนธรรมสื่อสากล เพื่อเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การแสดงออกในแบบของตนเอง และการมีส่วนร่วม ซึ่งทักษะเหล่านี้ เกิดจากการรู้เท่าทันสื่อ

2. ผู้บริโภคสื่อมีจำนวนมากและมีการครอบงำโดยสื่อ การเผยแพร่ข่าวสารในแต่ละวัน เช่น โทรศัพท์มือถือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพลง วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ป้ายโฆษณา และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น การมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อจะช่วยให้ประชาชนมีความปลอดภัยจากรูปภาพและสารที่นำเสนอผ่านสื่อดังกล่าว

3. อิทธิพลของสื่อเป็นตัวกำหนดการรับรู้ ความเชื่อและทัศนคติ โดยประสบการณ์สื่อของบุคคลมีผลกระทบต่อความเข้าใจ การตีความการกระทำของบุคคล ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อช่วยให้บุคคลเข้าใจอิทธิพลของสื่อและแยกบุคคลออกจากอิทธิพลของสื่อได้

4. ความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของการสื่อสารที่เห็นได้ในสารสนเทศ การดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนมักได้รับอิทธิพลจากรูปภาพที่เห็นได้ เช่น ตราสัญลักษณ์ของหน่วยงาน ป้ายประกาศขนาดใหญ่ โทรศัพท์มือถือ และเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้วิธีการอ่านสิ่งที่ต้องการสื่อสารด้วยภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในโลกของสื่อที่มีความหลากหลาย

5. ความสำคัญของสารสนเทศในสังคมและความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตการประมวลผลสารสนเทศและการบริการสารสนเทศเป็นส่วนสำคัญของการผลิตภาพของประเทศไทย การรู้เท่าทันสื่อจะช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถเข้าใจว่าสารสนเทศมาจากไหนและค้นหามุมมองที่เป็นทางเลือกอย่างไร

อุษา บิ๊กกินส์ (2555) ให้เหตุผลสำคัญที่ทำให้เราต้องตื่นตัวกับการสร้างการรู้เท่าทันสื่อมี 6 ประการคือ

1. ชีวิตประจำวันเราแวดล้อมด้วยสื่อ
2. การรู้เท่าทันสื่อเน้นที่การคิดเชิงวิเคราะห์
3. การรู้เท่าทันสื่อเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองที่มีการศึกษา
4. การรู้เท่าทันสื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม
5. การศึกษาสื่อช่วยให้เราเข้าใจเทคโนโลยีการสื่อสารทั้งหมด
6. การรู้เท่าทันสื่อสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ได้

โตมร อภิวันทนากร (2552: 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่าเป็นกระบวนการที่จำเป็นที่จะทำให้เด็กทุกคนดำรงชีวิตที่ดีและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ช่วยให้เด็กสามารถรับรู้ เข้าใจ ประเมินและสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อโดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ รู้จักใช้สื่อให้เกิดประโยชน์สามารถวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาและประเมินคุณค่าเจตนาที่สื่อนำเสนอผ่านเทคนิควิธีการต่าง ๆ สามารถสร้างการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ สามารถแยกแยะความเห็นอก

จากความจริง สามารถตัดสินใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอได้อย่างเที่ยงตรง เป็นผู้รับสื่อที่มีพลังอำนาจและใช้สื่ออย่างมีจุดยืนทางสังคม เข้าใจตนเอง เข้าใจสังคม เข้าใจสิ่งที่สื่อนำเสนอมีส่วนร่วมตอบโต้หรือแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมได้

เช็มพร วิรุณราพันธ์ (2554) กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่าเป็นกระบวนการช่วยพัฒนาความคิดที่จำเป็นเพื่อที่จะทำให้เด็กและเยาวชนทุกคนดำรงชีวิตที่ดีและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ หลายประเทศทั่วโลกได้ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อและความจำเป็นที่จะทำให้อาจารย์ของเขาเรียนรู้เท่าทันสื่อมีความสามารถและทักษะในการเข้าถึง เข้าใจสื่อและใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม หลายประเทศได้ดำเนินงานเรื่องเท่าทันสื่อ ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติอย่างจริงจัง คุชนานไปกับการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสาร

สรุปได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อมีความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะเป็นความสามารถที่จะทำให้บุคคลรับรู้ เข้าใจ ประเมิน และสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อโดยไม่ถูกรอบงำจากสื่อ รู้จักใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ สามารถวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาสื่อ และประเมินคุณค่าเจตนาที่สื่อนำเสนอผ่านเทคนิควิธีการต่าง ๆ สามารถสร้างการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ แยกแยะความเห็นออกจากความจริง ตัดสินใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอได้อย่างเที่ยงตรง เข้าใจสิ่งที่สื่อนำเสนอมีส่วนร่วมตอบโต้หรือแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม

1.2 ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ ได้มีผู้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อไว้ดังนี้

Baran (2004) การรู้เท่าทันสื่อเป็นการมองผู้บริโภคสื่อที่มีพลังอำนาจและมีความกระตือรือร้นไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อไม่ได้มองสื่อเป็นแง่ลบว่าสื่อเป็นอันตรายแต่เป็นผู้บริโภคสื่อที่รู้จักและเข้าใจตนเองเข้าใจสังคม เข้าใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอสามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ ประเมินสิ่งที่สื่อนำเสนอได้สามารถเลือกรับและใช้ประโยชน์จากเนื้อหาสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Potter (2005) ได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า เป็นมุมมองจากการที่บุคคลเปิดรับสื่อและตีความหมายของเนื้อหาสื่อตามที่ได้เปิดรับด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของสื่อและมีสติในการเปิดรับโดยวัตถุประสงค์ของการรู้เท่าทันสื่อ คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจของบุคคลเพื่อให้บุคคลควบคุมสื่อ ไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของสื่อ

Tallim (2005) ได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อเป็นความสามารถที่จะเลือกและวิเคราะห์สารจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นความสามารถในการตั้งคำถามได้อย่าง

เหมาะสมว่ามีอะไรอยู่ในสารนั้นและอะไรอยู่เบื้องหลังในการผลิตสื่อ อันได้แก่ วัตถุประสงค์ เงินทุน ค่านิยมและเจ้าของ เพื่อให้รู้ว่าปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อเนื้อหาอย่างไร

Wood (2006) ได้ให้ความหมายการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน เข้าถึง วิเคราะห์ประเมินและโต้ตอบกับสื่อมวลชนได้อย่างกระตือรือร้นด้วยกลยุทธ์แบบวิพากษ์และข้อมูลที่เพียบพร้อม

รักจิต มั่นพลศรี (2547) ได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าถึง ตีความ วิเคราะห์ วิพากษ์ตัดสิน และประเมินค่าข้อมูลข่าวสารที่สื่อนำเสนอทั้งในส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริงซึ่งเป็นผลให้บุคคลนั้นมีพลังอำนาจในการควบคุมอิทธิพลหรือผลกระทบจากสื่อได้

จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ (2550) ได้ให้ความหมายการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง การที่ผู้รับสื่อมีทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ โดยสามารถเข้าใจ วิเคราะห์ตีความ ประเมินสื่อและสิ่งที่ได้รับจากสื่อได้โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อ ตระหนักถึงผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคลและสังคมและรู้จักเลือกรับใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2550: 60) ให้ความหมายการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือความสามารถในการเข้าถึง การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ การประเมินคุณค่าและทักษะการตอบสนอง(สื่อสาร) ต่อข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ

อาชญญา รัตนอุบล (2554: 2) ให้ความหมายการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า การรู้สื่อ (Media Literacy) เป็นความสามารถในการเปลี่ยนแปลง วิเคราะห์ ประเมิน และสื่อสารการรู้สารสนเทศในรูปแบบที่มีความหลากหลายของสื่อได้

พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ให้ความหมายการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า เป็นการอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อการประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อและสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

จากความหมายของการรู้เท่าทันสื่อดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง การเลือกรับสื่ออย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวิเคราะห์ ตีความ และประเมินคุณค่าเนื้อหาจากสื่อโดยใช้วิจารณ์ญาณ ตระหนักถึงการนำองค์ความรู้ที่ได้จากสื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์

1.3 องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ

องค์กรต่าง ๆ และนักวิชาการในต่างประเทศ รวมถึงนักวิชาการในประเทศไทยต่างก็ให้ความหมายและจำแนกองค์ประกอบของทักษะการรู้เท่าทันสื่อไว้ ดังนี้

European Commission (2007), Canadian Council on Learning (2008) และ UNESCO-Teacher Training (2008) อ้างถึงใน Oxstrand (2009) ต่างก็ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นแนวคิดสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกันว่าเป็นความสามารถในการเข้าถึง (access) เข้าใจ (understand) ประเมิน (evaluate) และสร้างสรรค์ (create) เนื้อหาสื่อในรูปแบบที่หลากหลายภายใต้บริบทที่ต่างกัน

Potter (2005) จำแนกองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อออกเป็น การเปิดรับ (access) การตีความและการทำความเข้าใจความหมาย (understand)

รักจิต มั่นพลศรี (2547) ได้จำแนกองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ ได้แก่ การเข้าถึง ตีความ วิเคราะห์ วิพากษ์ ตัดสินและประเมินค่า เปิดรับสื่อด้วยเมื่อเราเข้าได้ถึงเทคนิคเชิงศิลป์ของสื่อแต่ละประเภทมิใช่มุ่งแต่วิเคราะห์เฉพาะเนื้อหาสาระของสื่อ โดยลดทอนคุณค่าของสุนทรียะหรือบทบาทเชิงศิลป์ ของสื่อเหล่านั้น

จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ (2550) ได้จำแนกองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อประกอบด้วย เข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ ประเมิน และตระหนักถึงผลกระทบจากสื่อ

พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) กล่าวถึงองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดของการดำเนินโครงการ “การพัฒนาองค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย”

1. มิติในการรับสื่อ ตามทฤษฎีการสื่อสารของ Berlo ที่ว่าด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ที่เป็นสื่อกลางในการส่งผ่านสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับ อันได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น สัมผัสจะเป็นสิ่งที่เปิดมิติการรับสื่อของผู้รับ โดยสื่อมวลชนจะส่งผ่านประสาทสัมผัสทางด้านหูกับตามากกว่าประสาทสัมผัสด้านอื่น ๆ เนื่องจากข้อจำกัดของสื่อเอง และในการนี้ประสาทสัมผัสจะส่งข้อมูลไปยังระบบสมองเพื่อตีความและรับรู้ต่อไป

2. การวิเคราะห์สื่อหรือการอ่านสื่อ การวิเคราะห์สื่อหรือการอ่านสื่อ หมายถึง การแยกแยะองค์ประกอบในการนำเสนอของสื่อ ในประเด็นของวัตถุประสงค์ของสื่อ

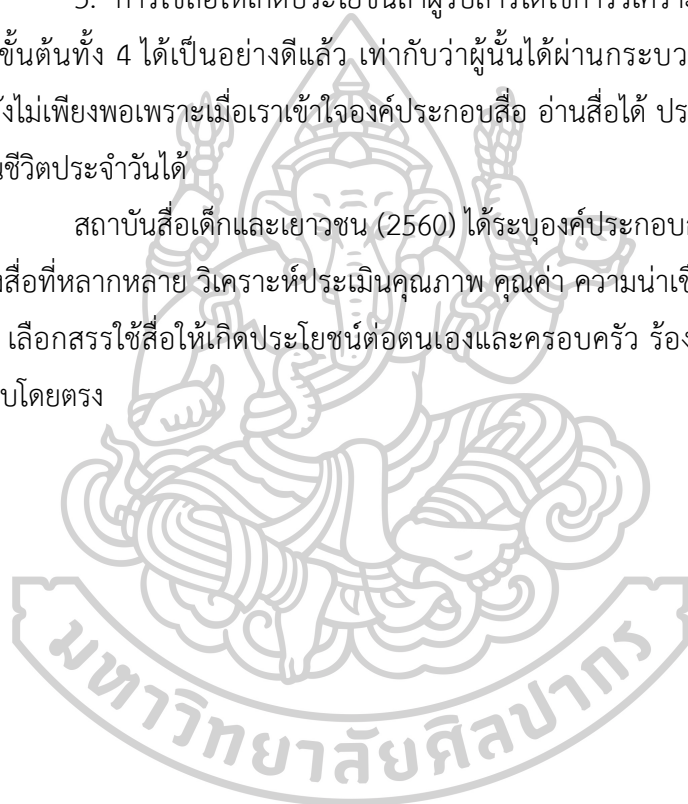
3. การเข้าใจสื่อหรือการตีความสื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับสารหลังจากเปิดรับสื่อไปแล้วเพื่อที่จะทำความเข้าใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอ เข้าใจภาษาเฉพาะของสื่อแต่ละประเภทและรู้จักที่มาของข้อมูลประเภทต่าง ๆ ซึ่งผู้รับสารแต่ละคนจะมีความเข้าใจสื่อได้ไม่เหมือนกันตีความไปคนละ

แบบขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม พื้นฐานการศึกษา และคุณสมบัติต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ตลอดจนการรับรู้ ข้อมูลของแต่ละบุคคลที่ไม่เท่ากันมาก่อนการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้เราเห็นภาพ ความเป็นจริงของสื่อได้อย่างชัดเจนขึ้น

4. การประเมินค่าสื่อหลังจากการที่ผู้รับสารผ่านการวิเคราะห์และการทำความเข้าใจสื่อแล้วผู้รับสารควรที่จะทำการประเมินค่าสิ่งที่สื่อนำมาเสนอว่ามีคุณภาพและคุณค่ามากน้อย เพียงไร ไม่ว่าจะป็นเนื้อหาที่สื่อนำเสนอหรือวิธีการนำเสนอในรูปแบบใดก็ตาม สื่อได้ใช้เทคนิคอะไร ก่อให้เราเกิดความสนใจ ความพอใจขึ้น หรือทำให้หลงเชื่อไปโดยขาดการวิเคราะห์อย่างถ่องแท้

5. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ถ้าผู้รับสารได้ใช้การวิเคราะห์และทำความเข้าใจใน องค์ประกอบขั้นต้นทั้ง 4 ได้เป็นอย่างดีแล้ว เท่ากับว่าผู้รับนั้นได้ผ่านกระบวนการการรู้เท่าทันสื่อที่ ครบถ้วน แต่ยังไม่เพียงพอเพราะเมื่อเราเข้าใจองค์ประกอบสื่อ อ่านสื่อได้ ประเมินค่าได้ ต้องสามารถ นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (2560) ได้ระบุองค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่าเป็น สามารถเข้าถึงสื่อที่หลากหลาย วิเคราะห์ประเมินคุณภาพ คุณค่า ความน่าเชื่อถือ ผลกระทบของสื่อ ได้ กลั่นกรอง เลือกสรรใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ร้องเรียนให้มีการแก้ไขเมื่อ ได้รับผลกระทบโดยตรง

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อ

องค์ประกอบ การรู้เท่าทันสื่อ ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	องค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อองค์กรต่าง ๆ และนักวิชาการในต่างประเทศ รวมถึงนักวิชาการในประเทศไทย					
	European Commission (2007), Canadian Council on Learning (2008) และ UNESCO- Teacher Training	Potter (2005)	รักจิต มันพลศรี (2547)	จินตนา ตันสุวรรณนนท์ (2550)	พรทิพย์ เย็นจะบก (2552)	สถาบันสื่อเด็ก และเยาวชน (2560)
1. การเปิดรับ สื่อ	ความสามารถ ในการเข้าถึง ของบุคคลทุก ระดับ	การเปิดรับ ในสิ่งที่สื่อ นำเสนอ	การเข้าถึง เทคนิคเชิง ศิลป์ในการ สร้างสรรค์ ของสื่อ	การเข้าใจ สามารถรับรู้ สื่อ	มิติในการรับสื่อ ประชาสัมพันธ์ ทั้ง 5 ที่เป็น สื่อกลางในการ ส่งผ่านสารจาก ผู้ส่งสารไปยัง ผู้รับ	การเข้าถึงสื่อ ที่หลากหลาย ประเภท
2. การเข้าใจสื่อ	การเข้าใจ ในสิ่งที่สื่อ ต้องการ นำเสนอใน ด้านเนื้อหา	การทำ ความเข้าใจใน ความหมาย ของสื่อเนื้อหา ของสื่อ			การเข้าใจการ ตีความสื่อเป็น สิ่งที่เกิดขึ้นในตัว ผู้รับสาร หลังจากเปิดรับ สื่อไปแล้ว เพื่อที่จะทำ ความเข้าใจในสิ่ง ที่สื่อนำเสนอ	
3. การวิเคราะห์ สื่อ		การตีความใน เนื้อหาที่มี วัตถุประสงค์ ของสื่อ	การตีความ วิเคราะห์ วิพากษ์และ เนื้อหาสื่อ	การวิเคราะห์ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ และสิ่งที่สื่อ ต้องการ นำเสนอ	การวิเคราะห์สื่อ การแยกแยะ องค์ประกอบใน การนำเสนอของ สื่อ	การวิเคราะห์ การประเมิน คุณภาพคุณค่า ความน่าเชื่อถือ ผลกระทบของ สื่อ

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

องค์ประกอบ การรู้เท่าทันสื่อ ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	องค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อองค์กรต่าง ๆ และนักวิชาการในต่างประเทศ รวมถึงนักวิชาการในประเทศไทย					
	European Commission (2007), Canadian Council on Learning (2008) และ UNESCO- Teacher Training	Potter (2005)	รักจิต มันพลศรี (2547)	จินตนา ตันสุวรรณนทร์ (2550)	พรทิพย์ เย็นจะบก (2552)	สถาบันสื่อเด็ก และเยาวชน (2560)
4. การประเมิน ค่าสื่อ	การประเมินใน สิ่งที่สื่อนำเสนอ ถึงคุณค่า		การประเมิน ค่าสิ่งที่สื่อ นำเสนอด้าน เนื้อหา ความ น่าเชื่อถือ	การตีความการ ประเมินค่าสื่อ คุณภาพรูปแบบ	การประเมิน ค่า สิ่ง ที่ สื่ นำเสนอด้าน คุณภาพและ คุณ ค่า ด้าน เนื้อหาที่สื่อ นำเสนอหรือ วิธีการรูปแบบ นำเสนอ	การประเมิน คุณภาพ คุณค่า ด้าน เนื้อหาความ น่าเชื่อถือ
5. การใช้สื่อให้ เกิดประโยชน์	การสร้างสรรค์ เนื้อหาสื่อ นำมาใช้ให้เกิด ประโยชน์			การตระหนักถึง ผลกระทบที่ ได้รับจากสื่อการ ใช้ประโยชน์	การใช้สื่อให้ เกิดประโยชน์ นำไปปฏิบัติใน ชีวิตประจำวัน	การใช้สื่อให้ เกิดประโยชน์ นำคุณค่าที่ ได้รับนำมาใช้ ในชีวิต

จากองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อข้างต้น ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายและชัดเจนมีความหมายเชิงพฤติกรรมเหมาะสมกับการวิจัยในครั้งนี้ที่นำองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อมาใช้วัดการรู้เท่าทันสื่อในนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการเรียบเรียงภาษาขององค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อแต่ละด้านเพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ ดังนี้

1. การเปิดรับสื่อ หมายถึง การรับรู้ประเภทของสื่อและเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ
2. การเข้าใจสื่อ หมายถึง การการระบุนสาระสำคัญของสื่อที่นำเสนอ วัตถุประสงค์ที่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อ
3. การวิเคราะห์สื่อ หมายถึง การแยกแยะข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อออกจากความคิดเห็น การนำเสนอข้อมูลชวนเชื่อโน้มน้าวใจของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้
4. การประเมินค่าสื่อ หมายถึง การวินิจฉัยยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสื่อประเภทต่าง ๆ และสรุปองค์ความรู้อย่างมีเหตุผล
5. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ หมายถึง การนำความรู้ที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่นำเชื่อถือมาใช้ในการชีวิตประจำวัน พัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวม

1.4 การรู้เท่าทันสื่อกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการเปิดรับสื่อ เข้าใจ วิเคราะห์ ประเมินและนำสื่อไปใช้ประโยชน์แล้ว การรู้เท่าทันสื่อยังเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยอีกด้วยดังรายละเอียดต่อไปนี้

อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2551) ได้กล่าวถึงการศึกษาความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อกับความเป็นพลเมืองไว้ว่าเป็นพื้นฐานสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งในการพัฒนาพลเมืองให้สามารถใช้สื่อและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมือง

พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) กล่าวว่าความสามารถในการสื่อสารการศึกษาเรื่องการรู้เท่าทันสื่อมิได้มุ่งหวังเพียงเพื่อให้สามารถวิเคราะห์วิจารณ์สื่อได้เท่านั้น แต่ยังมุ่งให้นำข้อวิเคราะห์นั้นมาใช้เพื่อเป็นทางป้องกันตนเองได้ นอกจากนี้ ยังมุ่งหวังให้เราสามารถตระหนักถึงสิทธิในการสื่อสารของเรา และสามารถสื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์ อันเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชนและสร้างความเข้มแข็งให้โครงสร้างทางประชาธิปไตยของสังคม

อุษา บิ๊กกินส์ (2555) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อกับความเป็นพลเมืองไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ในการใช้สื่อ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของสื่อการสร้างภาพลักษณ์การมีส่วนร่วมกับกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อนำไปสู่การสร้างความเป็นประชาธิปไตยอันทำให้เกิดความ

เป็นธรรมในสังคมมีการกำหนดขอบเขตในสังคมให้เท่าเทียมกัน ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองรวมถึงการปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์และผลิตสื่อและพัฒนาให้สังคม

การรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญกับการเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย โดยเกี่ยวข้องกับพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน การสร้างความเข้มแข็งทางอำนาจให้แก่พลเมืองในการเลือกรับและใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ เพื่อไม่ให้ตนเองตกอยู่ภายใต้การครอบงำของสื่อรวมทั้งมีการใช้สื่อในการแสดงออกทางความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ

2.1 แนวทางการบูรณาการ การรู้เท่าทันสื่อกับการเรียนการสอน

วรชัญ ครุจิต (2554) กล่าวถึงแนวทาง 10 ประการในการบูรณาการ การรู้เท่าทันสื่อเข้ากับการเรียนการสอน โดยกล่าวถึง Project Look Sharp ซึ่งเป็นโครงการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เรื่องความรู้เท่าทันสื่อในสหรัฐอเมริกาของมหาวิทยาลัย Ithaca ได้เสนอแนวคิดใหม่ในการเรียนการสอนทักษะความรู้เท่าทันสื่อ นั่นคือ แทนที่จะจัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาพิเศษที่แยกออกมาต่างหาก แต่หากสามารถบูรณาการทักษะความรู้เท่าทันสื่อเข้ากับรายวิชาที่มีการเรียนการสอนอยู่แล้วอย่างสม่ำเสมอ จะได้ผลดีและมีประสิทธิภาพในการสอนมากกว่าการสอนเป็นวิชาพิเศษอย่างมาก ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนจะไม่ได้สอน “วิชาความรู้เท่าทันสื่อ” แต่เป็นการปลูกฝัง “ทักษะความรู้เท่าทันสื่อ” ให้นักเรียนในชั้นเรียนในขณะที่สอนแต่ละรายวิชา ไม่ว่าจะเป็นวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือรายวิชาใด ๆ ก็ตาม โดยข้อเสนอของ Project Look Sharp นี้เดิมมี 12 ข้อ แต่ผู้เขียนเห็นว่าบางข้อก็มีความใกล้เคียงกันบางข้อก็สามารถอยู่ในหัวข้อเดียวกันได้ จึงได้เรียบเรียงและสรุปออกมาได้เป็น 10แนวทาง โดยได้เพิ่มเติมและปรับเนื้อหาบางส่วนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในประเทศไทย จากประสบการณ์ในฐานะอาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ และจากการเป็นวิทยากรพิเศษให้กับกระทรวงวัฒนธรรมในหัวข้อเรื่องความรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งทั้ง 10 ข้อนี้อาจารย์ผู้สอนสามารถเลือกใช้บางข้อหรือทุกข้อได้ตามความเหมาะสมกับลักษณะของรายวิชาและระดับชั้น โดยมีดังต่อไปนี้

2.1.1 ฝึกการสังเกต การคิดเชิงวิจารณ์ (critical thinking) การวิเคราะห์ การเปลี่ยนมุมมอง และทักษะการสื่อสารให้นักเรียน

2.1.1.1 สอนให้นักเรียนเคยชินกับการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น รายการโทรทัศน์ ข่าว ภาพยนตร์ เพลง โฆษณา หรือแม้แต่ข้อมูลจากตำราเรียน การตั้งคำถามเหล่านี้ ไม่ใช่การมุ่งเน้นที่จะจับผิด แต่เป็นการสร้างนิสัยแห่งการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของเนื้อหาในสื่อ

นั้น ๆ โดยสามารถใช้คำถามในการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ (Media Deconstruction Questions) เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม (ดูตัวอย่างคำถามจากตารางในภาคผนวก)

2.1.1.2 ในการใช้สื่อประกอบการสอนแต่ละครั้ง อาจารย์ผู้สอนควรอธิบายถึงเหตุผลของการเลือกใช้สื่อ นั้น ๆ ว่าเลือกมาเพื่อวัตถุประสงค์ใด สื่อนี้แสดงให้เห็นสิ่งใดได้ อย่างชัดเจน มีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของ แหล่งที่มาของสื่อ นั้น เช่น หากข้อมูลมาจากอินเทอร์เน็ต ควรบอกด้วยว่าเป็นเว็บไซต์อะไร ใครเป็นผู้เขียนหรือรวบรวมข้อมูลและเนื้อหาต้นฉบับเป็นแบบใดขาว ความคิดเห็น หรืองานวิจัย ไม่เพียงเหมา รวมว่าเป็น “ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต” เท่านั้น

2.1.1.3 ตั้งคำถามและชี้ให้นักเรียนเห็นว่าเนื้อหาจากสื่อประกอบการสอนที่ นำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นข่าวคลิปวิดีโอ ละคร ภาพยนตร์ หรือโฆษณาขึ้นเดียวกัน สามารถถูกตีความได้ หลากหลายความหมาย โดยเฉพาะจากผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันทางลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ วัฒนธรรม เรื่องตลกสำหรับคนกลุ่มหนึ่งอาจเป็นเรื่องหยาบคายสำหรับคนอีก กลุ่มหนึ่งก็ได้

2.1.1.4 ในการอภิปรายเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อ (ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงเนื้อหา ที่เป็นตัวอักษร แต่รวมถึงเนื้อหาที่เป็นภาพและเสียง เช่น เสียงดนตรี และเสียงเทคนิคพิเศษด้วย) ควร เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามนักเรียนว่า “นักเรียนสังเกตเห็น (หรือได้ยิน) อะไรบ้าง” และแยกแยะ ส่วนประกอบต่าง ๆ ออกมาตามแต่ละประเภทเช่น เนื้อหา ภาพ เสียง เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนแยก องค์ประกอบของสื่อออกมาทีละส่วนเพื่อความตระหนักรู้เนื้อหาของสื่อทุกประเภทมาจากการประกอบ สร้างขึ้นของหลายองค์ประกอบ

2.1.1.5 ให้โอกาสนักเรียนสร้างสื่อขึ้นมาเองในการทำรายงานในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ทักษะในการประกอบสร้างเนื้อหาของสื่อเข้าด้วยกัน ซึ่งความสำคัญไม่ได้อยู่ที่ ความสวยงามหรือความสมบูรณ์ แต่อยู่ที่การเรียนรู้แต่ละขั้นตอนของการสร้างเนื้อหาของสื่อ โดยที่ โจทย์ต้องยืดหยุ่นได้ นักเรียนควรสามารถเลือกเองได้ว่าสื่อแบบใดเหมาะสมในการสื่อสารให้มี ประสิทธิภาพที่สุดตามวัตถุประสงค์ เช่นการนำเสนอข้อมูลด้วยเหตุผล การชักจูงใจด้วยอารมณ์

2.1.2 ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในหัวข้อใหม่ ๆ

2.1.2.1 ให้นักเรียนหาใช้สื่อในการค้นหาข้อมูลในการเรียนเกี่ยวกับหัวข้อ ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ หนังสือ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ รวมถึงสื่อบุคคล และรายงาน เหตุผลในการเลือกใช้สื่อ นั้น ๆ จากนั้นควรมีการเปรียบเทียบว่าข้อมูลในหัวข้อเดียวกันที่ได้มาจากสื่อ ที่แตกต่างกัน มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยเฉพาะจากสื่ออินเทอร์เน็ต สามารถแสดงให้เห็นว่าเว็บไซต์และ search engine ที่ต่างกัน (เช่น google กับ yahoo) สามารถให้ข้อมูลที่ต่างกัน ได้ อย่างไร

2.1.2.2 ใช้สื่อสร้างสรรค์ประกอบการสอนในหัวข้อต่าง ๆ โดยควรเป็นสื่อที่นักเรียนในระดับอายุนั้นให้ความสนใจ มีความน่าตื่นเต้น ไม่ว่าจะเป็นคลิปวิดีโอ มีวีสวีดิโอ ภาพถ่าย หรือภาพที่นำมาจากเว็บไซต์ รวมทั้งนิทาน บทกลอน หรือเรื่องสั้นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้น ๆ

2.1.2.3 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อทำการอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์นิตยสาร หรืออินเทอร์เน็ต ที่อยู่ในกระแสความสนใจในขณะนั้น แล้ววิเคราะห์ และอภิปรายในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของรายวิชา

2.1.2.4 ในการเริ่มต้นรายวิชา (หรือบทใหม่ของรายวิชา) อาจารย์ผู้สอนควรทำการพูดคุยตกลงกับนักเรียนทั้งห้องเกี่ยวกับสื่อที่จะใช้เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ที่จะเรียน โดยอาจอภิปรายเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของสื่อต่าง ๆ

2.1.3 อภิปรายแนวความคิดหรือทัศนคติของที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปิดรับสื่อ

2.1.3.1 ยกตัวอย่างข้อมูลที่มีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงที่นักเรียนหรือประชาชนทั่วไปสามารถรับรู้จากสื่อบันเทิงประเภทต่าง ๆ เช่น โดยเฉพาะละครและภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เรียน เช่น การเสนอความเชื่อเกี่ยวกับภัยธรรมชาติต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาด ความเป็นไปได้ในการเดินทางย้อนเวลา ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศภาษา และวัฒนธรรมต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ แล้วอภิปรายข้อมูลเหล่านั้นว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้องอย่างไร

2.1.3.2 นอกจากข้อมูลที่มีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงแล้ว อาจารย์ผู้สอนควรยกตัวอย่างทัศนคติ หรือค่านิยมต่าง ๆ ที่สื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อบันเทิงปลูกฝัง (stereotypes) เช่น ผู้ชายที่เก่งต้องต่อสู้เก่ง การมีหน้าตาสวยงามทำให้ประสบความสำเร็จ คนต่างจังหวัดงมงาย ไม่นฉลาด สีส้มพูเป็นสีสำหรับผู้หญิงเท่านั้น แล้วอภิปรายข้อมูลและค่านิยมเหล่านั้นว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไร

2.1.3.3 แสดงให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่างระหว่างภาษาและคำที่ใช้ในสื่อมวลชน กับการใช้ทางวิชาการ โดยปกติแล้วสื่อมวลชนจะใช้ภาษาและคำที่เข้าใจง่าย น่าสนใจจดจำได้ง่าย แต่อาจไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการเสมอไป โดยเฉพาะในโฆษณา ที่มักใช้คำที่มุ่งให้เกิดความรู้สึก จินตนาการ มากกว่าเหตุผลและความเป็นจริง เช่น “ซิมซาบลิกล้ำเข้าถึงทุกอณู” “ส่องประกายเพริศแพรว นำหลงใหลราวมีมนต์สะกด” หรือ “ที่สุดแห่งความแข็งแกร่ง ไร้ข้อจำกัดทางกาลเวลา” เป็นต้น หรือการโฆษณาสินค้าที่ทำจากส่วนผสมทางธรรมชาติว่า Organic ในภาษาอังกฤษและแปลว่า “ปลอดภัยพิช” หรือ “All Natural” และแปลว่า “ผลิตจากธรรมชาติล้วน ๆ” จะถูกต้องตามความเป็นจริงและตามหลักวิชาการหรือไม่ รวมถึงการใช้ภาษาผิด ๆ ในสื่อที่อาจก่อให้เกิดภาษาวิบัติด้วย

2.1.3.4 นำประสบการณ์ที่นักเรียนได้เรียนรู้ข้างต้นมาผลิตตัวอย่างสื่อที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือค่านิยมที่ไม่เหมาะสม แล้วนำมานำเสนอในชั้นเรียน จากนั้นจึงช่วย “หักล้างความคิด” (debunk) ให้กับเพื่อนในชั้น

2.1.3.5 ฝึกให้นักเรียนแยกแยะองค์ประกอบของสื่อ ด้วยการให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่รับรู้ได้เฉพาะจากภาพและเสียง (โดยตัดเนื้อหาออกไป) หรือเปิดรับเฉพาะภาพหรือเฉพาะเสียง ว่าสามารถรับรู้ข้อมูลหรือความรู้สึกอะไรได้บ้าง มีความแตกต่างอย่างไรกับการเปิดรับทั้งภาพทั้งเสียง และทั้งเนื้อหาบ้าง

2.1.4 ใช้สื่อเป็นเครื่องมือประจำในการสอน

2.1.4.1 ออกแบบการบ้านที่นักเรียนต้องใช้สื่อมากกว่าหนึ่งประเภทขึ้นไปในการทำ เช่น การสั่งงานที่ให้นักเรียนติดตามและเขียนรายงานเกี่ยวกับข่าวหนึ่ง ๆ จากสื่อหลายประเภท ซึ่งอาจเป็นสื่อที่แปลก ๆ ก็ได้ เช่น แผ่นรายการอาหาร สามารถนำมาวิเคราะห์เรื่องราวราคาอาหาร การตั้งชื่ออาหาร การแปลชื่ออาหารเป็นภาษาอังกฤษการโฆษณาหรือจูงใจให้อาหารน่ารับประทานด้วยสำนวน หรือข้อมูลทางโภชนาการโดยนักเรียนต้องรายงานเหตุผลที่เลือกสื่อชิ้นนั้น ๆ และความน่าเชื่อถือของสื่อชิ้นนั้น และให้เพื่อน ๆ ร่วมอภิปราย

2.1.4.2 สำหรับการบ้านที่เป็นรายงาน หรือเรียงความที่ต้องมีการเขียนเป็นย่อหน้า อาจให้นักเรียนเขียนออกมาในรูปแบบเหมือนบทหนึ่งของหนังสือ โดยมีพาดหัวพาดหัวรอง ภาพประกอบ แผนภูมิ สารบัญ บรรณานุกรม และอื่น ๆ ซึ่งอาจมีการเน้นข้อความที่สำคัญโดยการทำตัวอักษรขนาดใหญ่ หรือทำกรอบพิเศษ

2.1.4.3 ใช้สื่อประกอบการสอนหลากหลายประเภท และเปรียบเทียบความแตกต่างทั้งความแตกต่างของเนื้อหาจากสื่อแต่ละประเภท และข้อดีข้อด้อยในการนำเสนอข้อมูลของสื่อแต่ละประเภท เช่น การรายงานข่าวเหตุการณ์เดียวกัน รายงานในโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ต่างกันอย่างไร และในปัจจุบัน มีเว็บไซต์

2.1.5 สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่มา กลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในสื่อ

2.1.5.1 สอนนักเรียนให้วิเคราะห์ความสำคัญของที่มาของแหล่งข้อมูล ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้พูด และผู้เผยแพร่ข้อมูล เช่น หากข้อมูลนี้นำเสนอโดยผู้พูดผู้อื่น เช่น เปลี่ยนจากชายเป็นหญิง จากนักแสดงที่มีชื่อเสียงเป็นบุคคลธรรมดา จะมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลอย่างไร และความต่างนั้นมาจากค่านิยมที่ถูกปลูกฝังโดยสื่อมวลชนหรือไม่ (เช่น ผู้ชายขับรถเก่งกว่าผู้หญิง คนที่ใส่แว่นตาจะดูฉลาดกว่าคนที่ไม่ใส่แว่น)

2.1.5.2 สอนให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของผู้อยู่เบื้องหลังผู้ผลิตเนื้อหาซึ่งก็คือผู้สนับสนุน (ผู้ออกทุนให้ผลิตสื่อหรือเนื้อหานั้น) รวมถึงจุดประสงค์ในการผลิตและ

เผยแพร่ข้อมูลนั้น ว่ามีอิทธิพลต่อการผลิตข้อมูลและเนื้อหาหรือไม่ อย่างไร และข้อมูลและเนื้อหาส่วนใด ไม่ว่าจะจะเป็นข้อความ ภาพ หรือเสียง ที่อาจถูกตัดทอน ละทิ้งและมีผลกระทบต่อความหมายโดยรวมของข้อมูลนั้น เช่น การนำเสนอข่าวจากสื่อหนึ่ง ๆ ซึ่งบรรณาธิการหรือเจ้าของสื่อนั้นไม่สนับสนุนบุคคลในข่าวนั้น อาจมีผลอย่างไรต่อความครบถ้วนในการนำเสนอข่าวนั้น ๆ โดยอาจนำเสนอแต่ด้านลบและตัดทอนแง่มุมในด้านดี

2.1.5.3 ฝึกนักเรียนให้สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายของเนื้อหาในสื่อนั้นได้ว่าเป็นคนกลุ่มใด และการนำเสนอเนื้อหาในครั้งนี้ ใครเป็นผู้ได้ประโยชน์ และมีคนกลุ่มใดหรือไม่ที่อาจเสียประโยชน์ ทั้งที่เสียประโยชน์จากการถูกนำเสนอ และเสียประโยชน์จากการไม่ถูกนำเสนอ

2.1.5.4 ฝึกให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของเนื้อหาสื่อ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือสื่อ ทั้งสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุอินเทอร์เน็ต นิตยสารทั่วไป วารสารวิชาการ และสื่อต่าง ๆ ในประเภทเดียวกัน เช่นความแตกต่างของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ เว็บไซต์แต่ละแห่ง ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้การแยกแยะความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ลงท้ายต่างกัน (เช่น .com, .ac.th, .go.th, ฯลฯ)

2.1.6 เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอข้อมูลโดยสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องหนึ่ง ๆ

2.1.6.1 ยกตัวอย่างข้อมูลเรื่องเดียวกันที่นำเสนอแตกต่างกันในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สารคดี ซีดีประกอบการสอน อินเทอร์เน็ต เว็บบอร์ดหรือแม้กระทั่งการรายงานข่าวทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS) และข่าวผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น twitter, facebook ทั้งในด้านเนื้อหา การใช้ภาษา การใช้ภาพประกอบ ปริมาณเนื้อหา (เวลาหรือพื้นที่) การเน้นย้ำประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ข้อสรุปของหัวข้อนั้น แล้วอภิปรายเหตุผลที่เป็นเช่นนั้น รวมทั้งการอภิปรายการตีความเนื้อหาที่อาจแตกต่างกันของผู้รับสื่อที่ต่างประเภทกัน และจุดเด่นและจุดด้อยของสื่อต่าง ๆ ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกัน

2.1.6.2 ฝึกให้นักเรียนสามารถแยกแยะความคิดเห็นและส่วนต่อเติมออกจากข้อเท็จจริงที่นำเสนอในสื่อต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ครั้งหนึ่ง อาจมีทั้งส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็น

2.1.6.3 ให้นักเรียนลองผลิตรายงานเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยสื่อหลายประเภทและอาจลองผลิตข้อมูลหรือภาพให้สามารถตีความได้หลากหลายความหมาย เช่นข่าวเดียวกันสามารถทำให้น่าตื่นเต้นหรือน่าเบื่อได้ด้วยเทคนิคที่ต่างกัน

2.1.7 วิเคราะห์ผลกระทบที่สื่อมีต่อเรื่องต่าง ๆ ต่อผู้คนต่างวัฒนธรรมและ/หรือต่อประวัติศาสตร์

2.1.7.1 อภิปรายผลกระทบของเนื้อหาสื่อในเรื่องหนึ่งต่อผู้คนที่ต่างวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกัน ทั้งในต่างประเทศและในประเทศเดียวกัน และอภิปรายผลกระทบของสื่อมวลชนต่อการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ เช่น ความแตกต่างของประวัติศาสตร์ในยุคก่อนมีอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย และยุคหลังจากมีอินเทอร์เน็ตใช้

2.1.7.2 อภิปรายความแตกต่างเกี่ยวกับการใช้สื่อของคนในยุคก่อนและยุคปัจจุบัน ว่าหากเป็นหัวข้อหนึ่งคนสมัยก่อนหาข้อมูลได้จากแหล่งใดบ้าง และปัจจุบันทำอย่างไร (เช่น การทำรายงานในสมัยที่อาจารย์ผู้สอนยังเรียนหนังสือและสมัยปัจจุบัน) และมีผลต่างกันอย่างไรต่อคุณภาพของข้อมูล

2.1.7.3 วิเคราะห์ความถูกต้องของการรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์ที่รายงานโดยนักข่าวไทย กับกรรณการรายงานข่าวเดียวกันโดยสำนักข่าวต่างประเทศ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

2.1.7.4 อภิปรายความแตกต่างในการหาข้อมูลจากสื่อของประชาชนในประเทศต่าง ๆ และผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศนั้น ๆ จากการมีหรือไม่มีสื่อต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกัน (digital divide) รวมทั้งการอภิปรายสื่อต่าง ๆ ที่มีการใช้ในต่างประเทศ แต่ไม่ได้ใช้ในประเทศไทย มีผลกระทบอย่างไรต่อวิถีชีวิตและการเรียนรู้ โดยนักเรียนอาจทำเป็นรายงานเกี่ยวกับสื่อมวลชนในต่างประเทศ

2.1.8 ใช้สื่อในการช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.1.8.1 ใช้สื่อที่มีข้อความ (เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เว็บไซต์ ฯลฯ) ในการช่วยฝึกการอ่านและการทำความเข้าใจ การเรียบเรียงใจความ การแยกแยะประเภทต่าง ๆ ของการเขียน การขึ้นต้นและการสรุปเนื้อหา

2.1.8.2 ใช้ตัวอย่างเนื้อหาจากสื่อในการฝึกทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ไวยากรณ์ การสะกด การคำนวณ การวิเคราะห์รูปประโยคและหน้าที่ของคำ

2.1.8.3 สื่อบันเทิงที่เป็นเรื่องราว เช่น วรรณกรรม เรื่องสั้น ละคร ภาพยนตร์สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการฝึกเรื่องการเรียงลำดับความคิด และการเล่าเรื่อง (storytelling) การผูกประเด็นปัญหาให้น่าติดตาม การหักมุม และการคลี่คลาย

2.1.8.4 ใช้การผลิตสื่อในการฝึกทักษะต่าง ๆ เช่น การพูด การค้นคว้าวิจัย ข้อมูลการเขียน การคำนวณ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการออกแบบและนำเสนอ

2.1.8.5 หาช่องทางให้นักเรียนเผยแพร่สื่อที่ผลิตได้ดีไปสู่สาธารณชน เช่น การนำเสนอในเว็บไซต์ของโรงเรียน หรือช่องทางการประกวดต่าง ๆ

2.1.9 ใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดและความคิดเห็นต่อโลก

2.1.9.1 ให้นักเรียนได้วิเคราะห์เนื้อหาของสื่อเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองสนใจ และเกี่ยวข้องกับหัวข้อของวิชาที่เรียน เช่น หัวข้อการตั้งครุฑก่อนแต่งงาน โทษของยาเสพติด ความรุนแรงในสังคม การอนุรักษ์ธรรมชาติ และการรักษาวัฒนธรรมไทย หรือหัวข้ออื่น ๆ โดยเปรียบเทียบระหว่างเนื้อหาที่นำเสนอใน “โลกของสื่อ” ไม่ว่าจะเป็นละคร ภาพยนตร์ มิวสิควิดีโอหรือโฆษณา กับโลกแห่งความเป็นจริง เช่น ในโลกของการโฆษณาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะนำไปสู่มิตรภาพ ความสนุกสนาน แต่ในความเป็นจริงอาจไม่ได้เป็นเช่นนั้น

2.1.9.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ผลิตสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่สะท้อนความเข้าใจการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่น ๆ ได้อภิปรายเนื้อหาของสื่อที่เพื่อนร่วมชั้นผลิต ว่ามีมุมมองที่แตกต่างไปอย่างไร ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง และสามารถแลกเปลี่ยนเทคนิคในการผลิตในแบบอื่น ๆ ด้วย

2.1.9.3 ใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ โดยหลังจากการเรียนรู้ในเรื่องหนึ่ง ๆ แล้ว อาจนำตัวอย่างจากสื่อมาให้นักเรียนชม และให้นักเรียนชี้ข้อมูลที่ถูกต้องและผิดจากเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนมา หรืออาจให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนด้วยการผลิตสื่อเป็นส่วนหนึ่งของรายงาน นอกจากนั้น ยังสามารถใช้สื่อในการทดสอบทักษะการจำได้ด้วย

2.1.10 เชื่อมนักเรียนเข้ากับชุมชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก

2.1.10.1 หาโครงการที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หรือผลิตสื่อให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด มูลนิธิต่าง ๆ (เช่น การประกวดการผลิตสื่อต่าง ๆ โครงการ “สื่อปลอดภัยสร้างสรรค์” ของกระทรวงวัฒนธรรม) ซึ่งจะเป็นการฝึกทักษะในการผลิตสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายภาพ ออกแบบการใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเขียน และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.1.10.2 สนับสนุนให้นักเรียนชั้นสูงกว่าช่วยแนะนำทักษะความรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งเทคนิคการผลิตสื่อให้แก่แก่นักเรียนชั้นเล็กกว่า

2.1.10.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาคมที่เกี่ยวข้องผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น เคเบิลทีวี วิทยุชุมชน เว็บไซต์ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการสอน ผลการวิจัยและสถิติใหม่ ๆ

2.1.10.4 หาโอกาสให้นักเรียนตระหนักของพลังของสื่อ ด้วยการสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อเพื่อเป็นปากเสียงให้กับชุมชนและผู้ด้อยโอกาส เช่น การให้สัมภาษณ์ถึงปัญหาในชุมชน การประชาสัมพันธ์เพื่อองค์กรสาธารณกุศลต่าง ๆ

2.1.2 รูปแบบการรู้เท่าทันสื่อ

จากหนังสือการรู้เท่าทันสื่อที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงวัฒนธรรมได้กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการเรียนรู้อะไรเท่าทันสื่อไว้ดังนี้

พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้อะไรเท่าทันสื่อในหนังสือเด็กไทยรู้เท่าทันสื่อไว้ดังนี้

รูปแบบการเรียนรู้อะไรเท่าทันสื่อมีเงื่อนไข 4 ประการต่อไปนี้เป็นหลักสำคัญสำหรับการสร้างสรรค์สถานการณ์หรือการเรียนเรื่องรู้เท่าทันสื่อ

1. การศึกษาเป็นกลุ่มการเรียนรู้เท่าทันสื่อไม่สามารถที่จะรู้ได้ตามลำพังจริงอยู่ที่การวิเคราะห์อะไรบางอย่างและการคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งนั้นด้วยตัวเองก่อนเป็นการเรียนรู้สารในสื่อแต่ทั้งนี้สื่อไม่ได้นำเสนอโลกส่วนตัวของใครคนใดคนหนึ่งเท่านั้นแต่นำเสนอภาพรวมทั้งหมดภาพสะท้อนสังคมนี้จะชัดเจนขึ้น หากได้นำการอ่านหรือประสบการณ์ของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับของคนอื่นหรือมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ไม่มีใครมีสิทธิพิเศษหรือได้เปรียบเสียเปรียบใคร แม้ว่าแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันทางด้านประสบการณ์ อายุ เพศหรือฐานะทางสังคมก็ตาม ในทางกลับกันมุมมองและความเห็นที่แตกต่างกันสามารถสร้างโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

2. ความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมเมื่อมีการทำงานเป็นกลุ่มสมาชิกในกลุ่มควรรู้จักพูดฟังและโต้ตอบอย่างเหมาะสมสมาชิกบางคนมีความสามารถในการฟังที่ดี บางคนมีความถนัดพูดและถ่ายทอดได้ดี ในการฝึกอบรมด้านการรู้เท่าทันสื่อแต่ละกลุ่มจะต้องรู้จักใช้บุคลิกลักษณะเด่นของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อปรับให้เข้ากับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. เรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนของกระบวนการกลุ่มหรือที่เรียกว่ากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรู้เท่าทันสื่อเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องมีกระบวนการที่เพิ่มการตระหนักรู้ให้สูงขึ้นและยังเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเป็นหลัก ยังไม่มีความรู้ใดที่เป็นคำถามที่ถูกต้องมีเพียงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่ได้มาจากการสนทนาผ่านกลุ่มผู้เรียนที่ถูกจุดประกาย โดยคำถามที่เลือกสรรมามีการอธิบายที่ชัดเจนถึงสิ่งที่บุคคลหนึ่งคิดและทำ การคิดการฟังและการตอบสนองต่อคนอื่นจะเป็นกระบวนการซึ่งสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ดังนั้นการเปิดใจรับฟังมุมมองและความคิดใหม่ ๆ ของผู้อื่นเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุด

4. บทบาทของผู้สอน ผู้นำการอบรมในการเรียนรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อไม่เหมือนกับสถานการณ์สอนแบบดั้งเดิมอาจารย์ต้องให้ความสะดวกในการเรียนและยังต้องเป็นผู้เรียนอีกด้วย ดังนั้นสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดทั้งอาจารย์หรือผู้นำการอบรมต้องนำมาปรับใช้ ผู้นำการอบรมจะอยู่ในฐานะเป็นผู้เรียนคนหนึ่งท่ามกลางผู้เรียนคนอื่น ๆ ไม่ควรใช้วิธีผลักดันความคิดเห็นของตัวเองไปใส่ให้กับผู้อื่นแม้ว่าผู้นำการอบรมจะต้องมีส่วนร่วมและต้องเรียนรู้จากบทสนทนาด้วยก็ตาม ผู้นำการอบรมจะเป็นผู้สร้างสรรค์ภาวะแวดล้อมและสถานการณ์สมมติในการเรียนรู้โดยเลือกสื่อหรือ

หัวข้อที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน และต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมบรรยากาศในการอบรมในชั้นเรียนควรสนุกสนานน่าตื่นเต้น ความแตกต่างหลักระหว่างผู้นำการอบรมและผู้เรียนคือประสบการณ์ ความรู้ในการรู้เท่าทันสื่อและเนื้อหาที่ใช้ในอบรม ดังนั้นผู้นำการอบรมจะสามารถช่วยให้การสนทนาไปสู่ระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและเน้นที่ประเด็นสำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นในการสนทนาและการนำเสนอ พยายามนำคำถามปลายเปิดเพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศแลกเปลี่ยน บทบาทของผู้นำการอบรมคือการพยายามทำให้การสนทนาในกลุ่มดำเนินต่อไปซึ่งอาจจะเป็นการใช้วิธีการถามคำถามที่มาจากกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์สื่อแบบต่าง ๆ

2.1.3 การดำเนินงานเพื่อเพิ่มศักยภาพการรู้เท่าทันสื่อ

2.1.3.1 การสอดแทรกความรู้เข้าใจในวิชาเรียน การสอดแทรกความรู้เข้าใจในวิชาเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อในวิชาเรียนนั้นเป็นภาระอันหนักของครูแต่ละวิชา ดังนั้นหากผู้บริหารด้านการศึกษามองเห็นความสำคัญและสนับสนุนให้ครูผู้สอนสร้างความรู้ด้านสื่อเข้าใจในวิชาเรียนตามปกติจะเป็นการสร้างกำลังใจให้กับครูผู้สอน ให้มีความมั่นใจในการสอนมากขึ้นซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนให้รู้เท่าทันสื่อมากขึ้นด้วย

2.1.3.2 ค่ายรู้เท่าทันสื่อกิจกรรมค่ายรู้เท่าทันสื่อเป็นกิจกรรมที่ได้จัดครั้งละจำนวนน้อย แต่มีคุณภาพซึ่งในระยะต่อไปนี้สามารถนำนักเรียนที่ผ่านกิจกรรมมาเป็นแกนนำในการขยายผลในรูปแบบอื่น ๆ ได้

2.1.3.3 กิจกรรมลักษณะการตั้งเป็นชมรม ชุมชมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเพื่อให้ชมรม ชมรมได้รับการรองรับรับรองจากทางโรงเรียนรวมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นจะสามารถบูรณาการเข้ากับกิจกรรมอื่น ๆ ได้อย่างสอดคล้องเป็นที่ยอมรับของโรงเรียนและภายนอก นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการเปิดเวทีให้นักเรียนที่ผลิตผลงานด้านการรู้เท่าทันสื่อในนามชมรม

2.1.3.4 กิจกรรมกับโรงเรียนเครือข่ายเป็นกิจกรรมที่รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทำให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม ผู้ที่มีส่วนร่วมจึงสมควรรักษาความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มเดิมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรใหม่ ๆ

2.1.3.5 คำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหา (Deconstruction) เพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อสมาคมเพื่อการรู้เท่าทันสื่อแห่งชาติ ของประเทศสหรัฐอเมริกา (National Association for Media Literacy Education – NAMLE) ได้เสนอแนวคิดว่าการรู้เท่าทันสื่อ นั้น มีพื้นฐานจากความสามารถในการ “ถอดองค์ประกอบเนื้อหา”(deconstruction) ของสื่อ ให้เหลือแต่ข้อมูลที่วิเคราะห์ด้วยตนเอง ซึ่งความสามารถในการถอดประกอบเนื้อหานั้น เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อในมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ถามนักเรียนเกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบการสอน

ตารางที่ 2 แสดงมิติการวิเคราะห์/องค์ประกอบและคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ

มิติในการวิเคราะห์	องค์ประกอบในการวิเคราะห์	คำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหา
ผู้ผลิตและผู้รับสาร (Authors & Audiences)	ผู้ผลิต (Authorship)	<ul style="list-style-type: none"> • ใครเป็นผู้ผลิตเนื้อหา และใครเป็นผู้เผยแพร่เนื้อหา • เนื้อหาที่เห็นนี้ สร้างขึ้นมาได้อย่างไร • ใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการผลิตเนื้อหา • มีปัจจัยอะไรบ้าง (เช่นทางการเงิน หรือการเมือง)ที่อาจมีอิทธิพลต่อการเขียนบท การผลิต และการเผยแพร่เนื้อหา
	วัตถุประสงค์ (Purpose)	<ul style="list-style-type: none"> • เนื้อหานี้ผลิตขึ้นเพื่ออะไร • ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายของเนื้อหา • เนื้อหาต้องการจะบอกอะไรกับผู้รับสาร • เนื้อหาต้องการจะจูงใจอะไรผู้รับสาร
เนื้อหาและความหมาย (Messages & Meanings)	เนื้อหา (Content)	<ul style="list-style-type: none"> • ตัวละครมีบุคลิกแตกต่างอย่างไรบ้าง มีการตอกย้ำความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งคมอย่างไรบ้าง
	เทคนิคการนำเสนอ (Techniques)	<ul style="list-style-type: none"> • เนื้อหานี้มีการใช้เทคนิคพิเศษอะไรบ้าง • ทำไมจึงมีการใช้เทคนิคพิเศษนั้น ๆ และเทคนิคพิเศษนั้นสื่อสารความหมายเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาเดิมอย่างไร ทำให้เนื้อหานั้นเกินจากความเป็นจริงหรือไม่ • มีเทคนิคอะไรที่ทำให้สิ่งที่ไม่เป็นจริงดูเสมือนจริง • เนื้อหานี้มีเทคนิคในการเล่าเรื่องอย่างไรเพื่อสร้างความน่าสนใจ
	การตีความ (Interpretations)	<ul style="list-style-type: none"> • ฉันตีความหมายเนื้อหาอย่างไรดีหรือไม่ดีอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบอะไรบ้าง • ผู้รับสารคนอื่น ๆ อาจมีการตีความเนื้อหาที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง • การตีความเนื้อหาของฉันสะท้อนอะไรบางอย่างเกี่ยวกับตัวฉัน
การนำเสนอและความเป็นจริง (Representations & Reality)	บริบท (Context)	<ul style="list-style-type: none"> • เนื้อหานี้ผลิตขึ้นเมื่อใด บริบททางสังคมของช่วงเวลานั้นเป็นอย่างไร • เนื้อหานี้ถูกเผยแพร่ทางช่องทางใดบ้างเผยแพร่อย่างไร
	ความน่าเชื่อถือ (Credibility)	<ul style="list-style-type: none"> • เนื้อหานี้นำเสนอข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นหรืออื่น ๆ • เนื้อหานี้เชื่อถือเพียงใด(และทำไมถึงคิดเช่นนั้น) • ข้อมูล แนวความคิด หรือทัศนคติในเนื้อหานี้มีแหล่งที่มาจากรใคร/ที่ไหน

2.1.3.5 แนวทางในการใช้วิดีโอเพื่อเป็นสื่อการสอน

- 1) ไม่ควรเปิดให้ชมทั้งหมดในครั้งเดียว ควรเปิดให้ชมครั้งละสั้น ๆ แล้วทำการวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับชมไป เพื่อให้สามารถยกตัวอย่างได้อย่างเฉพาะเจาะจง
- 2) อย่าปิดไฟขณะเปิดให้ชม เพื่อการรับชมอย่างตั้งใจและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฉายได้
- 3) แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าถึงภาพหรือข้อความที่ควรตั้งใจชมและตั้งใจฟัง
- 4) หยุดฉายเป็นระยะ แล้วชี้ให้นักเรียนเห็นถึงภาพหรือข้อความที่สำคัญ

2.1.3.6 แนวทางการบูรณาการแนวคิด “ความรู้เท่าทันสื่อ” ด้วยการตั้งคำถามต่อจากคำถาม “ร-อ-ร” (รู้-อยาก-เรียนรู้)

- 1) ก่อนเริ่มต้นสอนหัวข้อหนึ่ง ๆ ให้ถามว่า “นักเรียน รู้ อะไรมาบ้างเกี่ยวกับเรื่องนี้” (พื้นฐานความรู้ที่มีอยู่) และถามต่อว่า “นักเรียนได้ข้อมูลนี้มาจากไหน” หรือ “แหล่งข้อมูลของนักเรียนคืออะไร”
- 2) เมื่อสอนหัวข้อนั้นจบ และจะสั่งงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้ถามว่า “นักเรียน อยาก ศึกษา ค้นคว้า เพิ่มเติมอะไรบ้างในเรื่องนี้” (การเรียนรู้ในที่จะเกิดขึ้น) และถามต่อว่า “นักเรียนคิดว่าจะหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้จากแหล่งใดบ้างเพื่อตอบคำถาม”
- 3) เมื่อนักเรียนนำงานที่ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมาส่งหรือนำเสนอให้ถามว่า “นักเรียนได้ เรียนรู้ อะไรบ้างจากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม” (การเรียนรู้ที่ได้เกิดขึ้นเพิ่มเติมจากเดิม) และถามต่อว่า “ข้อมูลจากแหล่งใดช่วยในการเรียนรู้ได้ดีที่สุด”

2.1.3.7 คำถาม 2.1.3.6 ข้อที่อาจารย์ผู้สอนต้องตอบว่า “ใช่” ในการวางแผนการสอนแต่ละรายวิชา

- 1) ในการสอนรายวิชานี้ อาจารย์ผู้สอนจะได้ฝึกให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาด้วยตนเอง แทนที่จะคอยให้อาจารย์ผู้สอนบอกนักเรียนว่าเนื้อหานั้นหมายความว่าอย่างไร
- 2) ในการสอนรายวิชานี้ อาจารย์ผู้สอนจะบอกให้นักเรียนได้รับรู้โดยทั่วกันว่า อาจารย์ผู้สอนยินดีเปิดรับความคิดเห็นและการตีความเนื้อหาใด ๆ ที่มีเหตุผล แทนที่จะแสดงให้นักเรียนเข้าใจโดยนัยว่าการตีความของอาจารย์ผู้สอนเป็นมุมมองเดียวที่ถูกต้อง
- 3) เมื่อสิ้นสุดการเรียนรายวิชานี้แล้ว และนักเรียนได้ผ่านการฝึกฝนทักษะความรู้เท่าทันสื่อแล้ว นักเรียนจะมีความสามารถในการวิเคราะห์ (analytical) เนื้อหาต่าง ๆ โดยที่ไม่กลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้ายหรือไม่เชื่อใจผู้อื่น (cynical)

จากข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อจะเห็นได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีขั้นตอนกระบวนการที่น่าสนใจเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะ การอ่าน คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า เพื่อที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้

2.2 การประยุกต์กระบวนการเรียนการสอน DACIR เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ

ในการศึกษากระบวนการเรียนการสอน DACIR ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของกระบวนการเรียนการสอน DACIR แนวคิด หลักการพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอนแบบ DACIR และกระบวนการเรียนการสอน DACIR ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมาย

2.2.1 ความเป็นมาของกระบวนการเรียนการสอน DACIR

กระบวนการเรียนการสอน (DACIR) ได้พัฒนาขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical thinking skills) สำหรับนักเรียนที่เรียนระดับมัธยมศึกษาในช่วงระดับอายุ 14-15 ปี อันเป็นวัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนาความเข้าใจในทางประวัติศาสตร์ที่มุ่งความสนใจไปที่การศึกษาเรื่องราวความเป็นจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งเกี่ยวข้องกับวีรกรรมของบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 65-88)

2.2.3 แนวคิดหลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอน DACIR

กระบวนการเรียนการสอน DACIR ได้พัฒนาขึ้นจากวิธีการทางประวัติศาสตร์ และวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 ของ Drake and Brown (2003) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.3.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555: 19-24) ได้อธิบายขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การกำหนดประเด็น/ ปัญหา/ เรื่องที่จะศึกษา

ผู้เรียนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะศึกษาอะไร สมัยไหน เพราะเหตุใด กล่าวคือ จะต้องมีการคิดถึงสมมติฐานหลักและตั้งคำถามประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการ

ตั้งคำถามที่ดีจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้วยเหตุผล ในการกำหนดประเด็นปัญหานั้นสิ่งจำเป็นสำหรับนักศึกษาก็คือเขาจะต้องถามและตอบปัญหาดังต่อไปนี้

1. อะไร จะศึกษากิจกรรมของมนุษย์ในด้านใด อาจเป็นด้าน เศรษฐกิจ การเมือง การปฏิสัมพันธ์ในสังคม คำถามนี้เป็นปัญหาในด้านกิจกรรม

2. ที่ไหน ผู้ศึกษาจะต้องระบุสถานที่หรือดินแดนที่สนใจจะศึกษาค้นคว้า เช่น ประเทศของข้าพเจ้าเอง จังหวัดของข้าพเจ้าเอง หรือสถานที่อื่นใดที่สนใจจะศึกษาคำถามนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์

3. ใคร ใครเป็นผู้ศึกษาสนใจ โดยอาจจะเป็นชาวจีน ชาวไทย บรรพบุรุษของข้าพเจ้า คำถามนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับด้านชีวประวัติ

4. เมื่อไหร่ สมัยหรือยุคใดที่ข้าพเจ้าสนใจจะศึกษา เช่น ก่อนประวัติศาสตร์ สมัยประชาธิปไตย ยุคมืด ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 คำถามนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับเวลา

ถ้าผู้ศึกษาสามารถระบุขอบเขตของปัญหาหรือประเด็นที่จะศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น เพียงใดก็จะเป็นการช่วยให้สามารถศึกษาค้นคว้าในขั้นตอนที่สองได้อย่างมีทิศทางมากขึ้น ในทางการสอนสังคมศึกษานั้นโดยทั่วไปสามารถแบ่งการได้มาซึ่งหัวข้อหรือประเด็นในการศึกษาเป็น 2 ประเภท คือ ผู้สอนกำหนดหัวข้อหรือประเด็นให้ผู้เรียน หรือผู้สอนกำหนดแต่ขอบข่ายกว้าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนเสนอหัวข้อที่สนใจ แต่ทั้งนี้ หัวข้อหรือประเด็นที่จะศึกษาจะต้องอยู่ในขอบข่ายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้สอนจะต้องพิจารณาความยากง่ายของหัวข้อหรือประเด็นที่จะศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน และมีหลักฐานหรือแหล่งข้อมูลที่เพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้า

2) การสืบค้น รวบรวม และจัดระบบหลักฐานหรือข้อมูลต่าง ๆ

หลังจากที่ได้กำหนดประเด็นหัวข้อได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือต้องหาข้อมูลเพื่อที่จะได้ทราบสถานภาพความก้าวหน้าหรือเนื้อหาในหัวข้อนั้น ๆ การอ่านหนังสือจำนวนมากและดูบรรณานุกรมหรืออ้างอิงในหนังสือนั้นจะช่วยให้สร้างเครือข่ายทางความรู้ในประเด็นที่จะศึกษาได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนต้องเก็บรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาที่มีอยู่หลากหลายประเภท ทั้งหลักฐานขั้นต้น (Primary source) และหลักฐานชั้นรอง (Secondary source) ให้ได้มากที่สุด

3) การวิเคราะห์ วิพากษ์ และตีความหลักฐาน

เป็นการตรวจสอบหลักฐานด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อประเมินคุณค่าของหลักฐานว่าน่าเชื่อถือเพียงใด โดยแบ่งเป็น 2 วิธี คือ

1. การวิพากษ์ภายนอก เป็นกรรมวิธีในการตรวจสอบประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่แท้จริงของข้อมูล โดยจะทำการตรวจสอบเวลา สถานที่ ชื่อผู้แต่งหรือ

ผู้เขียน ความมุ่งหมายของผู้เขียน และจะต้องหาคำตอบว่าข้อมูลหรือหลักฐานนั้นถูกทำขึ้นเมื่อไร ที่ไหน เพราะเหตุใด และโดยใคร

2. การวิพากษ์ภายใน เป็นกรรมวิธีในการตรวจสอบสืบหา ความหมาย ความน่าเชื่อถือได้ในเนื้อหาของข้อมูลโดยอาศัยหลักฐานเกี่ยวกับผู้เขียน เวลา สถานที่ พยายามค้นหาความหมายของศัพท์ที่ผู้เขียนใช้ว่าหมายถึงอะไร ข้อความน่าเชื่อถือเพียงใด ผู้เขียนมี เหตุจูงใจอะไร มีวิธีการดำเนินงานอ้างอิงหลักฐานถูกต้องหรือไม่

ในการวิพากษ์หลักฐานทั้งการวิพากษ์ภายนอกและภายในต้องอาศัย ความชำนาญและฝึกฝน โดยเน้นที่ให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องความน่าเชื่อถือ ความเที่ยงตรงแม่นยำ แนวคิดแทรก ทักษะคติ ความเชื่อ การชำระในหลักฐานประเภทต่าง ๆ เท่านั้น

4) การสังเคราะห์และผูกเรื่องจากหลักฐาน

การนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงในอดีตผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ และการตีความจากหลักฐานต่าง ๆ มาผสมผสานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อที่จะอธิบายประเด็นปัญหาหรือสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งการสังเคราะห์ที่ดีต้องมาจากการวาง โครงเรื่องและตั้งสมมติฐานที่ชัดเจน ความสามารถของผู้ศึกษาในการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน ความสามารถในการสรุปเรื่อง และการอธิบายอย่างเที่ยงธรรม และความสามารถเชิงวรรณศิลป์ในการเรียบเรียงนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องกัน

5) การนำเสนอ

การจัดระเบียบข้อเท็จจริงแล้วนำเสนอประเด็นทางประวัติศาสตร์ให้น่าสนใจ มีความต่อเนื่อง และมีความเป็นจริงมากที่สุด การนำเสนออาจอยู่ในรูปแบบของการเขียน การบอกเล่า ซึ่งต้องอาศัยทักษะทางด้านภาษา ตลอดจนอ้างอิงหลักฐานอย่างมีเหตุผลซึ่งจะทำให้เป็น ผลงานทางประวัติศาสตร์มีคุณค่าและมีความหมาย

2.2.4 วิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการ พิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 (The Systematic Approach of 1st -/2nd -/ and 3rd - Order Document) Drake และ Brown (2003)

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555: 24-28) ได้อธิบายว่า วิธีการศึกษาหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 (The Systematic Approach of 1st -/2nd -/ and 3rd - Order Document) นั้น Drake and Brown (2003) ได้ สำนวณนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนและการจัดการเรียนการสอนของครูประวัติศาสตร์ ได้ข้อค้นพบว่า ครูสอนประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะใช้หลักฐานชั้นต้นทั้งในส่วนที่เป็นเอกสารและรูปภาพโดยนำมาใช้ 2 แนวทาง ได้แก่ การใช้หลักฐานชั้นต้นเพียงหลักฐานเดียว และ การใช้หลักฐานชั้นต้นที่มีความ

หลากหลายเป็นแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ ครูส่วนหนึ่งจะใช้หลักฐานชั้นต้นหลักฐานเดียวในการศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะส่งเสริมนักเรียนได้รับข้อมูลจากการนำเสนอของครูได้ นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่จะมีการจัดเตรียมหลักฐานชั้นต้นที่มีความหลากหลายเพื่อให้ นักเรียนได้ค้นพบข้อมูลที่ครูนั้นทราบอยู่แล้วด้วยตนเอง ในแนวทางที่ 2 นี้มีความซับซ้อนและเกี่ยวพันกันกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบจิ๊กซอว์และเทคนิคกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากความหลากหลายของแหล่งข้อมูลจะนำไปสู่หัวข้อทางประวัติศาสตร์ในห้องเรียน โดยที่แนวทางที่ 2

ในการศึกษาประวัติศาสตร์นั้น Joan (2001) ได้นำเสนอแนวทางที่ครูควรดำเนินการ ดังนี้

1. ครูควรเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอายุเหมาะสม
  2. ครูควรมีความมั่นใจในการเลือกหลักฐานที่สามารถจะอ่านได้และมีการเรียบเรียงอย่างเหมาะสม
  3. ครูควรมีพื้นความรู้ในการช่วยนักเรียนแปลความหมายจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์
  4. ครูควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์
  5. ครูควรสร้างเป้าหมายและแรงจูงใจในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์
- เหตุผลที่ผู้สอนควรใช้หลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นั้น เนื่องจากจะเป็นการช่วยให้บรรยากาศการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างตื่นตัว ซึ่งครูควรใช้คำถามเพื่อเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การอ่านและตรวจสอบหลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์แก่ผู้เรียน วัตถุประสงค์ของแนวทางในการศึกษาดังกล่าวนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีมุมมองเชิงบวกในท้ายที่สุดซึ่งจะเป็นการช่วยในการสืบสอบทางประวัติศาสตร์และการตีความทางประวัติศาสตร์แก่ผู้เรียน

จากวิธีการในการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวถึงไปแล้วนั้นจะช่วยให้มีการนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์และสามารถใช้ประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามครูควรพิจารณาวิธีการ 3 ซึ่งจะช่วยในการศึกษาหลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ โดยที่ได้มีการค้นพบจากบัณฑิต นักศึกษา และครูในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ว่าวิธีการดังกล่าวนี้สามารถทำให้ผู้สอนประสบความสำเร็จในการสอนประวัติศาสตร์ วิธีการที่ 3 นี้ คือ วิธีการในการสืบสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งครอบคลุมขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ลำดับที่ 1 (First-Order Documents) การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 2 (Second-Order Documents) และการพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 3 (Third-Order Documents) (Drake & Brown, 2003)

Drake and Brown (2003: 465-470) ได้กล่าวว่า วิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบนี้มีเป้าหมายในการเตรียมการเริ่มต้นให้กับครูประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ที่ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ทั้งในด้านเนื้อหาทางประวัติศาสตร์และสมรรถภาพในการคิดทางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียน โดยเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับวิธีการเชิงระบบในการใช้หลักฐานชั้นต้น โดยมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ วิธีการเชิงระบบนี้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อการปฏิบัติศิลปะในศาสตร์ทางการสอน วิธีการดังกล่าวนี้ออกแบบครอบคลุมลำดับขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 1 (First-Order Documents) การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 2 (Second-Order Documents) และการพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 3 (Third-Order Documents) วิธีดังกล่าวจัดเป็นแนวทางเชิงระบบสำหรับครูเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาการคิดทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ได้มีครูและนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนได้นำวิธีการเชิงระบบดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และได้ข้อค้นพบว่า วิธีการดังกล่าวช่วยสร้างให้ผู้เรียนได้เกิดการคิดอย่างระมัดระวังในการใช้หลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ โดยที่หลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์สามารถหาได้จากหนังสือและในอินเทอร์เน็ต ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้มีความคิดในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใกล้เคียงกับนักประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ และผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงหลักฐานทางประวัติศาสตร์จาก 1 หลักฐานไปสู่หลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างเชื่อมโยง ทั้งนี้ นักวิชาการทางประวัติศาสตร์มีความเชื่อว่าวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และสามารถที่จะพัฒนาความรู้และความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน

คำศัพท์ที่ใช้เป็นขอบเขตของวิธีการนี้ใช้คำว่าลำดับ (Order) ซึ่งผู้พัฒนาวิธีการดังกล่าวตระหนักว่าคำดังกล่าวไม่มีความหมายในเชิงปฏิบัติการที่ชัดเจนสำหรับครูในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาความรู้และความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน ทว่าวิธีการดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม การตัดสินใจนำวิธีการดังกล่าวไปใช้นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ในเนื้อหาและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของผู้สอน

ขั้นตอนของวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 Drake and Brown (2003: 467-468) ได้นำเสนอลำดับขั้นตอนของวิธีการการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 1 (First-Order Documents) ขั้นตอนนี้ผู้สอนต้องเป็นผู้จัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 1 ชิ้น โดยที่ผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาถึงความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวซึ่งต้องเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ขาดไม่ได้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ในประเด็นนั้น ๆ ทั้งนี้ผู้สอนจะใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน และผู้สอนจะเป็นผู้นำในการอภิปรายหลักฐานดังกล่าว โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นอิสระซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้ใช้คำถามทั้งปลายเปิดและปลายปิดแก่ผู้เรียน ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องไม่มีอคติในการใช้หลักฐานดังกล่าว

2. การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 2 (Second-Order Documents) เป็นการนำหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์จำนวนที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการสนับสนุนหรือท้าทายหลักฐานในลำดับที่ 1 โดยผู้สอนควรใช้หลักฐานประมาณ 3-5 ชิ้น โดยที่อาจจะเป็นหลักฐานเอกสาร ภาพ หรือสิ่งประดิษฐ์ ในการดำเนินการในลำดับนี้มีเป้าหมาย 2 ประการ ได้แก่ เพื่อสนับสนุนแนวคิดที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษาหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ในลำดับที่ 1 เพราะฉะนั้นลำดับที่ 2 จะมีความเกี่ยวข้องกับลำดับที่ 1 ทั้งนี้เป้าหมายดังกล่าวมีเพื่อให้ผู้เรียนได้อภิปรายอันจะนำไปสู่ความแตกต่างทางความเข้าใจเกี่ยวกับอดีตที่พวกเขาได้พิจารณาจากวิธีการในลำดับที่ 2 ที่เป็นการสนับสนุนหรือท้าทายข้อค้นพบจากลำดับที่ 1

3. การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 3 (Third-Order Documents) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนเป็นผู้จัดหาหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง โดยผู้สอนจะเป็นผู้อธิบายถึงแหล่งข้อมูลของหลักฐานขั้นต้นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหัวข้อ ประเด็น หรือแนวคิดในการอภิปรายในชั้นเรียนที่ผู้เรียนจะต้องไปค้นคว้าและจัดหา อาทิ ภาพถ่าย จดหมาย บทความในหนังสือพิมพ์ เรื่องเล่าจากบุคคล อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าว จะเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียนอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นลำดับที่ 3 จะเป็นการใช้หลักฐานขั้นต้นที่ผู้เรียนเป็นผู้จัดเตรียมเป็นสำคัญ ทั้งนี้ การค้นคว้าและจัดเตรียมหลักฐานของผู้เรียนในลำดับที่ 3 จะต้องมีความสัมพันธ์กับหลักฐานที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ในลำดับที่ 1

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนแบบ DACIR ได้พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์และแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1 - 2 และ 3 (Drake & Brown, 2003) เกิดเป็นหลักการของกระบวนการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง วัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอน และขั้นตอนของการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการเรียนการสอนมาใช้กับงานวิจัยแต่ทั้งนี้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียน

2.2.5 วัตถุประสงค์และหลักการพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอน DACIR

กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 131)

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555: 130) ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอน DACIR โดยมีหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนฝึกตั้งสมมติฐานไว้เป็นกรอบความคิดเพื่อเชื่อมโยงคำถามที่ผู้เรียนต้องการหาคำตอบกับวิธีการค้นคว้าข้อมูลมาตอบคำถามนั้นได้ตรงตามประเด็นที่ตั้งไว้
2. การจัดเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของครูเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาและอภิปรายประเด็นทางประวัติศาสตร์มีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนการสอน และส่งเสริมทักษะในการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน
3. การใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษามาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดมุมมองและแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขวางมากขึ้น
4. การให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการวิพากษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในประเด็น ต่าง ๆ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดในระดับต่าง ๆ ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
5. การให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ โดยการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาความรู้ความเข้าใจขึ้นได้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงข้อความรู้ได้อย่างถูกต้อง สมเหตุสมผล จนนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์

2.2.6 ขั้นตอนการเรียนการสอน DACIR

กระบวนการเรียนการสอน DACIR เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนการสอน ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้ (ชัยรัตน์ โตติลา, 2555: 131-133)

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR

ขั้นตอนการเรียนการสอน	แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอน
ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา	เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และการศึกษาเนื้อหาสาระเพื่อนำไปสู่การศึกษาลักษณะประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนยกตัวอย่างเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย 2. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกตั้งคำถามจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ผู้สอนยกตัวอย่าง 3. ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเพื่อตอบคำถามสำคัญที่ผู้เรียนกำหนดขึ้น อันเป็นการนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวทางที่ผู้เรียนต้องศึกษา ค้นคว้า และตรวจสอบต่อไป 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องศึกษาจากเอกสารหรือหนังสือที่ผู้สอนแนะนำ

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR (ต่อ)

ขั้นตอน การเรียนการสอน	แนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอน
<p>ขั้นที่ 2</p> <p>ขั้นวิเคราะห์หลักฐาน หลัก</p>	<p>ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทาง ประวัติศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายในบริบทต่าง ๆ</p>	<p>1. ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทาง ประวัติศาสตร์ที่สำคัญซึ่งมีความสัมพันธ์กับ ประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา จำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา</p> <p>2. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายหลักฐาน ขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ในประเด็นที่ เกี่ยวกับผู้เขียนหรือแหล่งที่มา ชื่อเรื่อง วันที่ ชนิดของเอกสารสาระสำคัญของเอกสาร และวัตถุประสงค์ของผู้เขียนและอคติของ ผู้เรียน</p>
<p>ขั้นที่ 3</p> <p>ขั้นเปรียบเทียบ ข้อมูล</p>	<p>ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นหรือ ชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา จำนวน 2 - 3 ชิ้น</p>	<p>1. ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นและ หรือหลักฐานชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่ เกี่ยวข้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ ศึกษาจำนวน 2-3 ชิ้น ที่มีเนื้อหาสนับสนุน และเนื้อหาที่แตกต่างจากหลักฐานในขั้นตอน ที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนศึกษา</p> <p>2. ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และตีความ หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นใน ประเด็นที่เกี่ยวกับผู้เขียนหรือแหล่งที่มา ชื่อ เรื่อง วันที่ ชนิดของเอกสาร สาระสำคัญของ เอกสาร</p>

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR (ต่อ)

ขั้นตอน การเรียนการสอน	แนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอน
		<p>วัตถุประสงค์และอคติของผู้เขียนที่สัมพันธ์กับประเด็น/บริบททางประวัติศาสตร์</p> <p>3. นักเรียนเปรียบเทียบข้อมูลของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นตามประเด็นที่ได้วิเคราะห์และตีความกับหลักฐานในขั้นตอนที่ 2</p> <p>4. นักเรียนนำเสนอผลการเปรียบเทียบข้อเท็จจริงที่ได้จากข้อค้นพบในขั้นตอนนี้ กับข้อค้นพบที่ได้จากหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 2</p>
<p>ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับ หลักฐาน ประวัติศาสตร์</p>	<p>ผู้เรียนค้นคว้าและจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 2 โดยนำมาวิเคราะห์และตีความเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้จากข้อค้นพบที่ 2 และ 3</p>	<p>1. ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าและจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นและหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 2</p> <p>2. ผู้เรียนนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้ค้นคว้าและจัดเตรียมด้วยตนเองมาวิเคราะห์และตีความในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้เขียนหรือแหล่งที่มา ชื่อเรื่อง วันที่ ชนิดของเอกสาร สารสำคัญของเอกสาร วัตถุประสงค์และอคติของผู้เขียนที่สัมพันธ์กับประเด็น/บริบททางประวัติศาสตร์</p>

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR (ต่อ)

ขั้นตอน การเรียนการสอน	แนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอน
		3. ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้กับข้อค้นพบในขั้นตอนที่ 2 และ 3 เพื่อตอบสมมติฐาน
ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ	ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาเพื่อตอบสมมติฐานอย่างมีเหตุผลมีความต่อเนื่องและมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนออกแบบแนวทางการนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาอย่างมีเหตุผล มีความต่อเนื่องและมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก ในลักษณะของแผนผังกราฟิกหรือเส้นเวลา 2. ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษา 3. ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้กับข้อค้นพบในขั้นตอนที่ 2 และ 3 เพื่อตอบสมมติฐาน 4. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อสรุปที่เกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ได้ศึกษา 5. ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์การเรียนรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกระบวนการเรียนการสอนแบบ DACIR ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนการสอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลักขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 131-133) โดยมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โดยปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการรู้เท่าทันสื่อเพื่อส่งเสริมการวิเคราะห์ ประเมินคุณค่าสื่อของผู้เรียน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

3.1.1 งานวิจัยภายในประเทศ

สุนทร พรหมวงศา (2553) ได้ทำการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ด้านการแสวงหาความรู้บนอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมากเพียงด้านเดียวนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านนักเรียนมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่แตกต่างกันผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามสถานที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการแสวงหาความรู้เพียงด้านเดียวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนมีการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตตามการรับรู้ของนักเรียนเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านการสร้างสรรค์สื่อ เพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับปานกลางผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามสถานที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่โดยภาพรวมและรายด้านด้านการเข้าถึงสื่อและด้านการประเมินค่าสื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่นเกือบทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการสังเคราะห์สื่อไม่มีความแตกต่างกัน

อุลิษา ครุฑทะเล (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการเรียนรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน โดยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายใน และ ปัจจัยส่งเสริม ทั้งนี้ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การคิดวิจารณ์ 2) ความตระหนักในอิทธิพลของสื่อ และ 3) การรู้เท่าทัน

ตนเอง ส่วนปัจจัยส่งเสริมที่มีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชนพบว่ามี 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) กลุ่มเพื่อนและกลุ่มครู 2) การเปิดรับสื่อสร้างสรรค์และการใช้สื่อและเทคโนโลยีสื่ออย่างสร้างสรรค์ 3) การอ่านและ 4) สนุกทริยภาพสำหรับองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กระบวนการทัศนการเรียนรู้ 2) ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ 3) การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้เชิงรุก กระบวนการกลุ่มและการวิเคราะห์ข้ออภิปรายแลกเปลี่ยน การมีส่วนร่วม การใช้สื่อที่เหมาะสมในกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เนื้อหาการเรียนรู้ที่หลากหลายและบูรณาการเข้ากับวิถีชีวิต บรรยากาศการเรียนรู้แนวนอน 4) ความต่อเนื่องในกระบวนการเรียนรู้แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน จากผลการศึกษา พบว่ามี 4 แนวทาง ดังนี้ 1) แนวทางการฝึกคิดวิจารณ์ญาณ 2) แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันอิทธิพลของสื่อ 3) แนวทางการเรียนรู้จากกระบวนการผลิตสื่อ และ 4) แนวทางการรู้เท่าทันตนเอง

กวิสรา ทองดี (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระดับการรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริงเรื่องการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรู้เท่าทันสื่อและสำรวจความต้องการชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริงเพื่อหาคุณภาพของสื่อชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริง เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริง ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนและระดับการรู้เท่าทันสื่อส่วนใหญ่มีระดับการรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ 1 รองลงมาคือ การรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ 2 และมีความต้องการเรียนรู้จากสื่อชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริงในระดับมาก สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด สรุปได้ว่า การพัฒนาระดับความรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริง เรื่องการรู้เท่าทันสื่อโฆษณา สำหรับเด็กและเยาวชนมีคุณภาพดีสามารถนำไปใช้ได้จริง

มาริษา สุจิตวนิช (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่องการรู้เท่าทันสื่อประโยชน์และการนำไปใช้ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาประโยชน์ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาและ 2) ศึกษาการนำไปใช้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา ประชากรของการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่เรียนเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ชุด ที่สร้างและพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยมีดังนี้ ความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ นักศึกษามีความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมมี

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.84 อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 88.38 ความเข้าใจเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.45 อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 86.63 และประโยชน์ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการนำไปใช้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ปกรณั ประจัญบาน และอนุชา กอนพ่วง (2558) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 39 ในปีการศึกษา 2557 ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำแนกออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบประเมินมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ และชุดที่ 2 ข้อสอบสถานการณ์ จำนวน 25 ข้อ รวม 50 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยมีความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ ผ่านการทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อหาค่าความยาก อำนาจจำแนกและความเที่ยงพบว่ามีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ทุกข้อมีค่าความเที่ยงในระดับสูง และสร้างเกณฑ์การประเมินผล 4 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับปรับปรุง

3.2. งานวิจัยต่างประเทศ

Hobbs (2003) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นจากหลักสูตร การรู้เท่าทันสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรในการพัฒนาทักษะทาง วิชาการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 (เกรด 11) ในประเทศอังกฤษ โดยเปรียบเทียบคะแนน ก่อน-หลัง (pretest - posttest) นักเรียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อกับกลุ่มที่ไม่เรียนหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งใช้แบบวัดที่ปรับปรุงมาจากแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Quin and McMahon (1995) ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิดและแบบเลือกตอบ โดยวัด 8 ตัวแปร คือ การระบุแนวคิดหลักของเรื่อง การระบุรายละเอียดของเรื่อง การเขียนถ่ายทอดเนื้อหาที่ได้อ่าน ดู หรือฟัง การวิเคราะห์เทคนิคการสร้างสื่อ การวิเคราะห์จุดเด่นของเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาที่ขาด หายไป การวิเคราะห์ความเหมือนความแตกต่างของเนื้อหา และการระบุวัตถุประสงค์ของสื่อที่มีต่อ ผู้รับสื่อ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มที่เรียนหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อ มีทักษะเพิ่มขึ้นทุกตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Buckingham (2005) ได้รวบรวมงานวิจัยของศูนย์การศึกษาเด็กเยาวชน และ สถาบันสื่อทางการศึกษา (Ofcom) แห่งมหาวิทยาลัยลอนดอน ที่ศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ของ เด็กและวัยรุ่น (The Media Literacy of Children and Young People) จากข้อสันนิษฐานที่ เชื่อว่า เด็กและวัยรุ่นในปัจจุบันมีการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อมากกว่าในอดีต และยังมีมากกว่า พ่อแม่ของพวกเขาเอง โดยใช้วิธีการวิจัยภาคสนาม (Field research) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observational research) โดยศึกษาจากพฤติกรรมการใช้สื่อ 4 ประเภท ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อ วิทยุ สื่ออินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ในการศึกษาครั้งนี้ Ofcom ได้นิยามคำว่า การรู้เท่าทัน สื่อ (Media Literacy) ว่าประกอบไปด้วยความสามารถของผู้รับสารใน 3 มิติด้วยกัน คือ ความสามารถในการเข้าถึงสื่อและเนื้อหาสาร (Access) ความสามารถในการทำความเข้าใจกับเนื้อหา สาร (Understand) และความสามารถในการสร้างเนื้อหาเพื่อสื่อสาร (Create) ในบริบทที่ หลากหลาย โดยผลของการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทั้ง 3 ด้านของเด็กวัยรุ่น เป็นดังนี้

1) ความสามารถในการเข้าถึงสื่อและเนื้อหาสาร (Access) พบว่า เด็กมีความสามารถในการเข้าถึงทุกสื่อที่มีเนื้อหาสารตรงกับความต้องการ รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงเนื้อหา ที่ไม่ตรงกับความต้องการได้ โดยเด็กและวัยรุ่นสามารถจะเข้าถึงสื่อโทรทัศน์เพื่อให้ได้ประโยชน์ตรง ตามความต้องการ (Functional Literacy) โดยกลุ่มเด็กโตที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะสามารถเลือกและ ตัดสินใจด้วยตนเองในการเข้าถึงเนื้อหาจากสื่อโทรทัศน์ โดยสามารถรู้ตัวรายการออกอากาศของ สถานีโทรทัศน์ที่มีรายการที่ตนชื่นชอบและตระหนักถึงกฎเกณฑ์การใช้ทางด้านเทคนิค (Regulatory Mechanism) และระบบการแนะนำ (Systems of guidance)

2) ความสามารถในการทำความเข้าใจกับเนื้อหารายการโทรทัศน์ (Understanding) ซึ่งเป็นความสามารถในการจัดการเพื่อสร้างความเข้าใจกับเนื้อหาสารจากสื่อ โทรทัศน์ที่รับเข้ามา โดยผลการศึกษา พบว่า เด็กและวัยรุ่นมีความเข้าใจในภาษาของโทรทัศน์ (Television Language) หรือเข้าใจความหมายต่าง ๆ จากภาพที่ได้เห็น สามารถแยกแยะความ แตกต่างระหว่างเรื่องที่แต่งขึ้น สร้างหรือจินตนาการขึ้นจากภาพในโทรทัศน์ เช่น ละครกับความ เป็นจริงในสังคม (ข่าวสารคดี) (Representation and reality) ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการทางความคิด และพัฒนาการทางสังคมที่เติบโตไปตามช่วงวัย รวมทั้งยังสามารถทำการตัดสินใจอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical judgment) เกี่ยวกับความรุนแรงที่มาจากเนื้อหาสารทางโทรทัศน์ นอกจากนี้เด็กยังสามารถสรุปลักษณะแรงจูงใจของการกระทำของตัวละครต่าง ๆ ที่แสดงออกมาได้ว่าสิ่งที่ตัวละครพูด กับความหมายที่ซ่อนอยู่มีความแตกต่างกันโดยใช้รูปแบบและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ นอกจากนี้ เด็กยังสามารถผสมผสานและถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดและการเล่าเรื่อง (Point of view and narrative) ข้ามผ่านระหว่างสื่อต่าง ๆ ได้ เช่น ความสัมพันธ์ของหนังสือ เกมส์ และภาพยนตร์ในเรื่องแฮรี่ พอตเตอร์ ตอนห้องแห่งความลับ (Harry Potter and the chamber of

the Secrets) อีกทั้งเด็ก ๆ ยังมีความรู้เข้าใจถึงแรงแรงจูงใจของผู้ผลิตละคร (Soap opera) ว่าการเล่าเรื่องให้ยืดเยื้อออกไปก็เพื่อต้องการให้คนติดตามดูต่อไป และยังมีคามสนใจว่ารายการโทรทัศน์ถูกผลิตขึ้นอย่างไร สามารถตัดสินประเมินคุณภาพของการแสดง ฉาก และสิ่งต่าง ๆ ที่สร้างหรือตกแต่งขึ้นได้³) ความสามารถในการสร้างเนื้อหาเพื่อสื่อสาร (Create) เป็นความสามารถที่ส่วนใหญ่จะพบในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต โดยผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเรื่องความรู้เท่าทันสื่อในเด็กอาจจะเป็นกลวิธีที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการปิดกั้นหรือการป้องกัน (Blocking or filtering)

Potter (2005) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาองค์ความรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ทักษะการอ่านออกเขียนได้ เป็นทักษะหนึ่งที่จะนำไปสู่ การรู้เท่าทันสื่อ กล่าวคือ ทักษะการอ่านเปรียบได้กับเครื่องมือในการสะสมเพิ่มพูนพื้นฐานความรู้ของแต่ละบุคคล คนที่มีทักษะการอ่านออกเขียนได้ในระดับสูงจะสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจสื่อได้ดี ทำให้มีระดับการอ่านสื่อออกได้สูงตามไปด้วย (มีระดับ Media Literacy สูง) คนเหล่านั้นจะสามารถเข้าใจในเนื้อหาสื่อได้ดี และมีการตัดสินใจที่ดีขึ้นว่าจะเลือกเชื่อหรือไม่เชื่อเนื้อหาจากสื่อเหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด ไปจนถึงความสามารถในการใช้สื่อเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของตนเองได้

3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน DACIR

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555) ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาบูรณาการร่วมกับวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 ของ Drake and Brown (2003) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า DACIR ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (the discussion on the issue of the study) ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก (the analysis of the essential primary evidence) ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายเปรียบเทียบข้อมูล (the comparison of data) ขั้นที่ 4 ขั้นสืบค้น ตีความและเชื่อมโยงข้อค้นพบ (interaction with the historical evidence) และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบหรือนำเสนอผลงาน (the report the finding or presentations) คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอนซึ่งพิจารณาจากผลของการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีดังนี้ ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถกำหนดคำถามสำคัญ ตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบ ตีความหลักฐาน และเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของเส้นเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศิลป์ แผลนาค (2559) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร์ (DACIR) ที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร์ที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทิฆกุล คำงาม (2560: 121-122) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 2) เปรียบเทียบการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอน DACIR ก่อนและหลังการทดลอง และ 3) เปรียบเทียบการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอน DACIR กับกลุ่มที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้รับกระบวนการเรียนการสอน DACIR มีการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการ

เรียนการสอน DACIR มีการเรียนรู้มนทัศน์ทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณรงค์ฤทธิ์ คักดีแสน (2560: 134-135) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ 2) เปรียบเทียบการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ 3) ศึกษาเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์และ 4) เปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 2) การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) เจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง 4) เจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อจะเห็นได้ว่าในภาพรวมส่วนใหญ่จะพบงานวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ผลดีผลเสียผลกระทบหรือแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาแบบวัดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์สื่อและนำสื่อไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะพบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในจำนวนไม่มากและจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่เน้นการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอน ที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นที่ศึกษา ขั้นตอนที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และขั้นตอนที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 130-133) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์และศึกษาข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายประเภทซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการรู้เท่าทันสื่อได้เช่นกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แผนการวิจัย Non - randomized Control - Group Pretest Posttest Design แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลอง มีนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การออกแบบการวิจัย
3. ขอบเขตของการวิจัย
4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
5. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
6. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
8. การวิเคราะห์ข้อมูล
9. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาและการรู้เท่าทันสื่อ
2. ศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 สาระหน้าที่พลเมืองและสาระเศรษฐศาสตร์

3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสื่อความสำคัญ ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ ข้อมูลประเด็นสำคัญ จากสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต วารสาร โซเชียลมีเดีย เป็นต้นเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษา

4. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับวิธีวิทยาการวิจัย หลักการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อนำมาใช้ออกแบบ และพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ

การออกแบบการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ได้ใช้การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) แผนการวิจัยแบบ Non - randomized Control - Group Pretest Posttest Design โดยมีรูปแบบดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แบบแผนการวิจัย

Group	Pre - test	Experiment	Post - test
C	T ₁	X	T ₂
E	T ₁	-X	T ₂

C	แทน	กลุ่มทดลอง
E	แทน	กลุ่มควบคุม
X	แทน	การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอน DACIR
-X	แทน	การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
T ₁	แทน	การวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนการทดลอง
T ₂	แทน	การวัดการรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ซึ่งเป็นโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ที่มีการใช้หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 11 ห้องเรียน ที่มีการจัดห้องเรียนแบบความสามารถคือมีนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ในห้องเดียวกันโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 Grade 6/1 เป็นกลุ่มทดลองโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR จำนวน 30 คนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 Grade 6/2 เป็นกลุ่มควบคุมโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติจำนวน 30 คน

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดให้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อเป็นแบบวัดชนิดอัตนัย จำนวน 2 ฉบับ แบ่งเป็นแบบวัดก่อนเรียน 1 ฉบับ และแบบวัดหลังเรียน 1 ฉบับ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมและสาระเศรษฐศาสตร์ ระดับประถมศึกษา
2. ศึกษาองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์การวัดแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อโดยการวัดการรู้เท่าทันสื่อ มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบย่อยดังนี้
  - 2.1 การเปิดรับสื่อ
  - 2.2 การเข้าใจสื่อ
  - 2.3 การวิเคราะห์สื่อ
  - 2.4 การประเมินค่าสื่อ
  - 2.5 การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
3. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบวัดและเกณฑ์การวัดการรู้เท่าทันสื่อ

4. นำสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ แนวทางการสร้างแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ มาสร้างแบบวัดตามองค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบอัตนัยจำนวน 10 ข้อย่อย โดยข้อสอบแต่ละข้อมีคะแนนรวมองค์ประกอบละ 3 คะแนนมีรายละเอียดดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อสอบแบบอัตนัยกับองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ

	องค์ประกอบ	จำนวน ข้อสอบ Tryout	จำนวน ข้อสอบ ที่ใช้จริง ก่อนเรียน	จำนวน ข้อสอบ ที่ใช้จริง หลังเรียน	ข้อ คำถาม ที่	คะแนนเต็ม	คะแนน รวม
การรู้เท่าทันสื่อ	1. การเปิดรับสื่อ	3	1	1	1.1	0.5	3
	ประเด็น การประเมินสื่อ	3	1	1	1.2	1	
	เกี่ยวกับการระบุประเภทของ	3	1	1	1.3	0.5	
	สื่อชั้นที่ 1 ข้อที่ 1.1 และสื่อ						
	ชั้นที่ 2 ข้อที่ 1.3						
	ประเด็น การประเมินสื่อ	3	1	1	1.4	1	
	เกี่ยวกับเนื้อหาสื่อชั้นที่ 1						
	ข้อที่ 1.2และสื่อชั้นที่ 2 ข้อที่						
	1.4						
การรู้เท่าทันสื่อ	2.การเข้าใจสื่อ	3	1	1	1	1	3
	ประเด็น การประเมินสื่อ	3	1	1	1	1	
	เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ข้อที่ 2.1						
	ข้อคิดเห็น ข้อที่ 2.2	3	1	1	1	1	
	การโน้มน้าวใจ ข้อที่ 2.3						
3. การวิเคราะห์สื่อ	3	1	1	1	3	3	
4. การประเมินค่าสื่อ	3	1	1	1	3	3	
5. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	3	1	1	1	3	3	
จำนวนข้อสอบ		30	10	1	5		
รวมคะแนนทั้งหมด						15	15

5. สร้างเกณฑ์การให้คะแนนการรู้เท่าทันสื่อ ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อที่ได้ข้อสรุปจากการทบทวนวรรณกรรมบทที่ 2 มาเป็นกรอบแนวคิดหลักในการสร้างประเด็นการวัดและกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมของผู้เรียนมีรายละเอียดดังตารางที่ 6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 เกณฑ์การให้คะแนนการรู้เท่าทันสื่อ

องค์ประกอบที่ 1 การเปิดรับสื่อ	
<ul style="list-style-type: none"> - ระบุประเภทของสื่อชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 (ใช้ข้อความข้อที่ 1.1 และ 1.3) - สรุปเนื้อหาสำคัญของสื่อชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 (ใช้ข้อความที่ 1.2 และ 1.4) 	
คะแนน / ความหมาย	เกณฑ์บ่งชี้การให้คะแนน
3 ดี	ระบุประเภทและเนื้อหาของสื่อได้อย่างถูกต้องครบถ้วน
2 พอใช้	ระบุประเภทและเนื้อหาของสื่อได้ถูกต้องส่วนมาก
1 ปรับปรุง	ระบุประเภทและเนื้อหาของสื่อได้อย่างถูกต้องบางส่วน
0 ไม่ดี	ไม่สามารถระบุประเภทและเนื้อหาของสื่อได้ถูกต้องครบถ้วน
องค์ประกอบที่ 2 การเข้าใจสื่อ	
<ul style="list-style-type: none"> - ระบุสาระสำคัญของสื่อ (ใช้ข้อความที่ 2.1) - ระบุเป้าหมายของสื่อ (ใช้ข้อความที่ 2.2) - สรุปวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อ (ใช้ข้อความที่ 2.3) 	
คะแนน / ความหมาย	เกณฑ์บ่งชี้การให้คะแนน
3 ดี	ระบุสาระสำคัญที่สื่อนำเสนอ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ถูกต้องครบถ้วน
2 พอใช้	ระบุสาระสำคัญที่สื่อนำเสนอ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ถูกต้องส่วนมาก
1 ปรับปรุง	ระบุสาระสำคัญที่สื่อนำเสนอ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ถูกต้องบางส่วน
0 ไม่ดี	ไม่สามารถระบุสาระสำคัญที่สื่อนำเสนอ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้

ตารางที่ 6 เกณฑ์การให้คะแนนการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์สื่อ	
- การแยกแยะ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น การโน้มน้าวใจที่ปรากฏในสื่อ (ใช้ข้อคำถามที่ 3)	
คะแนน / ความหมาย	เกณฑ์บ่งชี้การให้คะแนน
3 ดี	แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ข้อมูลชวนเชื่อโน้มน้าวใจจากการนำเสนอของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน
2 พอใช้	แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ข้อมูลชวนเชื่อโน้มน้าวใจ จากการนำเสนอของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ถูกต้องส่วนมาก
1 ปรับปรุง	แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ข้อมูลชวนเชื่อโน้มน้าวใจจากการนำเสนอของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ถูกต้องบางส่วน
0 ไม่ดี	ไม่สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ข้อมูลชวนเชื่อโน้มน้าวใจจากการนำเสนอของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้
องค์ประกอบที่ 4 การประเมินค่าสื่อ	
- การระบุความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสื่อและบอกเหตุผลประกอบ (ใช้ข้อคำถามที่ 4)	
คะแนน / ความหมาย	เกณฑ์บ่งชี้การให้คะแนน
3 ดี	การตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อข้อมูลจากสื่อประเภทต่างๆและบอกเหตุผลประกอบความน่าเชื่อถือได้ถูกต้องสมเหตุสมผล
2 พอใช้	การตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อข้อมูลจากสื่อประเภทต่างๆและบอกเหตุผลประกอบความน่าเชื่อถือได้เป็นส่วนมาก
1 ปรับปรุง	การตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อข้อมูลจากสื่อประเภทต่างๆและบอกเหตุผลประกอบความน่าเชื่อถือได้บางส่วน
0 ไม่ดี	ไม่สามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อข้อมูลจากสื่อประเภทต่างๆและบอกเหตุผลประกอบความน่าเชื่อถือและสรุปองค์ความรู้ได้

ตารางที่ 6 เกณฑ์การให้คะแนนการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 5 การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	
- การอธิบายความรู้ที่เป็นประโยชน์น่าเชื่อถือในชีวิตประจำวันและสังคม (ใช้ข้อคำถามข้อที่ 5)	
คะแนน / ความหมาย	เกณฑ์บ่งชี้การให้คะแนน
3 ดี	อธิบายการนำความรู้ที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่น่าเชื่อถือเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและสังคมส่วนรวมได้ครอบคลุมทุกประเด็น
2 พอใช้	อธิบายการนำความรู้ที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่น่าเชื่อถือเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและสังคมส่วนรวมได้แต่ไม่ครอบคลุมทุกประเด็น
1 ปรับปรุง	อธิบายการนำความรู้ที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่น่าเชื่อถือเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและสังคมส่วนรวมได้แต่ไม่สมเหตุสมผล
0 ไม่ดี	ไม่สามารถอธิบายการนำความรู้ที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่น่าเชื่อถือเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและสังคมส่วนรวมได้

6. สร้างเกณฑ์เพื่อประเมินระดับคุณภาพการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนโดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 7 ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 เกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพการรู้เท่าทันสื่อ

คะแนนเฉลี่ย	ระดับการรู้เท่าทันสื่อ
2.50 - 3.00	ดีมาก
1.50 - 2.49	ดี
1.00 - 1.49	พอใช้
ต่ำกว่า 1.00	ต่ำ

7. นำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อทั้ง 2 ฉบับให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 ควรเลือกสื่อที่หลากหลายประเภท นำเสนอในประเด็นที่สนับสนุนและแตกต่างกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์

7.2 ควรมีความชัดเจนในการตั้งคำถาม คำถามที่ถามผู้เรียนต้องไม่กำกวมและสอดคล้องกับองค์ประกอบของการวัดการรู้เท่าทันสื่อ

7.3 ควรเลือกสื่อที่นำมาใช้ในแบบวัดให้มีความชัดเจน ด้านรูปภาพข้อความ บอกแหล่งที่มาของข้อมูลและมีเนื้อหาที่น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

8. นำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อทั้ง 2 ฉบับที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 2) ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด และประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด

-1 หมายถึง แนใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด

ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้ง 2 ฉบับของแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 ซึ่งค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่ามี ความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะที่สามารถสรุปได้ตามประเด็นดังต่อไปนี้

8.1 ปรับข้อคำถามให้ชัดเจน ไม่กำกวม

8.2 สื่อที่นำเสนอควรมีรายละเอียดข้อมูลที่ชัดเจน

8.3 ข้อคำถามควรมีประเด็นที่สัมพันธ์กับสื่อที่นำมาใช้ในแบบวัดการรู้เท่า

ทันสื่อ

9. นำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อทั้ง 2 ฉบับไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ห้อง 6/3 ห้อง 6/4 โรงเรียน เซนต์โยเซฟคอนเวนต์ จำนวน 60 คน ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษาซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่า ความยากง่าย (p) ของแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และ หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้เกณฑ์ 0.20 ขึ้นไปพบว่าแบบวัดการรู้เท่า ทันสื่อฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.22 - 0.60 และฉบับที่ 2 อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.65 ซึ่ง ข้อสอบมีระดับที่ค่อนข้างยากถึงปานกลาง และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ฉบับที่ 1 เท่ากับ 0.20 - 0.55 ฉบับที่ 2 เท่ากับ เท่ากับ 0.20 - 0.60 ถือว่าข้อสอบมีคุณภาพดีสามารถใช้วัดการรู้เท่าทันสื่อได้

10. หาค่าความเที่ยงของความสอดคล้องระหว่างผู้ตรวจให้คะแนน (inter-rater reliability) โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่นำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คนไปให้ ผู้ตรวจจำนวน 2 คน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยก่อนตรวจผู้วิจัยได้ อธิบายเกี่ยวกับแนวการตอบคำถามและเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อให้กับผู้ตรวจทั้งสองคนเข้าใจ แล้วนำผลคะแนนการตรวจให้คะแนนของผู้ตรวจทั้งสองคนมาคำนวณหาค่าความเที่ยงของความ สอดคล้องระหว่างผู้ตรวจให้คะแนน (inter-rater reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ

เพียร์สันพบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของคะแนนแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อระหว่างผู้ตรวจอยู่ระหว่าง 0.81- 0.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี

11. นำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อทั้ง 2 ฉบับไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าฉบับที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.71 ฉบับที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.76 ซึ่งถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

12. นำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยผู้วิจัยได้เลือกแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อฉบับที่ 1 เป็นแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนและแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อฉบับที่ 2 เป็นแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียน ปรากฏดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ค่าของการเปรียบเทียบค่า (t – test) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบ DACIR กับกลุ่มควบคุมที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		
			mean	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	30	15	8.58	1.79	0.60
กลุ่มควบคุม	30	15	8.26	1.95	0.60

*ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าของคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบ DACIR มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79 และกลุ่มควบคุมที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.95 สามารถสรุปได้ว่าคะแนนก่อนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันและไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติและพบว่าทั้ง 2 กลุ่มมีความเท่าเทียมกันก่อนเริ่มการทดลอง

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ แผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และ ผู้วิจัยได้มีการหาคุณภาพของแผนหน่วยการเรียนรู้โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนการสอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (The discussion on the issue of the study: D) ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (The analysis of the essential media: A) ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล (The comparison of data: C) ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง (Interaction with the others media: I) และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ (Report the finding: R) จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยเรื่อง 1) ชี้นำข่าวสาร 2) สถานการณ์วัฒนธรรม และ 3) รู้เท่าทันผู้ผลิตผู้บริโภค ใช้เวลาสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 12 คาบเรียน ซึ่งแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สารเศรษฐศาสตร์ระดับประถมศึกษา

2. ศึกษาเนื้อหาสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมและสารเศรษฐศาสตร์ที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกับกระบวนการเรียนการสอน DACIR ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ผู้ผลิตผู้บริโภค จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

3. ศึกษาองค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบการวัดการรู้เท่าทันสื่อ แล้วนำมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ร่วมกับกระบวนการเรียนการสอน DACIR พบว่ามีความสอดคล้องกัน

4. ศึกษากระบวนการเรียนการสอน DACIR ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนการสอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ จากนั้นผู้วิจัยประยุกต์กระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนการสอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (D) ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (A) ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล (C) ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง (I) ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ (R)

5. นำเป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมและสารเศรษฐศาสตร์ จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่พิจารณาร่วมกับองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ มาทำการ

เขียนแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังตารางที่ 10 โครงสร้างแผนหน่วย
การจัดการเรียนรู้ดังนี้

ตารางที่ 9 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

หน่วย ที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง
1	ชี้นำข่าวสาร	ส 2.1 ตัวชี้วัดที่ 5 ติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ ต่างๆในชีวิตประจำวันเลือกรับและ ใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้ เหมาะสม	1. แหล่งข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ 2. ประโยชน์จากการติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ 3. หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสาร	4
2	สถานการณ์ วัฒนธรรม	ส 2.1 ตัวชี้วัดที่ 1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ตาม กาลเวลาและ อารังรักษา วัฒนธรรมอันดีงาม	1. ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม 2. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตาม กาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย 3. แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย	4
3	รู้เท่าทันผู้ผลิต ผู้บริโภค	ส 3.1 ตัวชี้วัดที่ 1 อธิบายบทบาทของผู้ผลิต ที่มีความรับผิดชอบ ส 3.1 ตัวชี้วัดที่ 2 อธิบายบทบาทของผู้บริโภค ที่รู้เท่าทัน	1. บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ 2. ประโยชน์ของการผลิตสินค้าที่มี คุณภาพ 3. คุณสมบัติของผู้บริโภคที่ดี 4. พฤติกรรมของผู้บริโภคที่บกพร่อง 5. คุณค่าและประโยชน์ของผู้บริโภคที่ รู้เท่าทันที่มีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม	4

ตารางที่ 10 โครงสร้างแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้

ลำดับที่	หน่วยที่ /คาบที่	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ DACIR	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน แบบปกติ	เวลา (คาบ)
1		ทดสอบการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียน		1
1		หน่วยที่ 1 ชี้นำข่าวสาร เรื่องแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน		4
	1	<p>ขั้นที่ 1 ชี้นำอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นที่ศึกษา</p> <p>- อภิปรายเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสารและร่วมกันกำหนดประเด็นศึกษาเรื่องประโยชน์ของเครื่องมือในชีวิตประจำวัน</p>	<p>ชี้นำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>- กิจกรรม “โคนันน้อยตามรอยสื่อ”</p>	
2	2	<p>ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (สื่อขั้นที่ 1)</p> <p>- ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อที่ผู้สอนนำเสนอซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งที่มา สารสำคัญ วัตถุประสงค์ ข้อเท็จจริง และเนื้อหาที่ไม่น่าเชื่อถือ</p>	<p>ชั้นสอน</p> <p>- กิจกรรม “รู้จักแรกทายทักสื่อ”</p>	1
2	3	<p>ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล (สื่อขั้นที่ 2)</p> <p>- ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตีความ วิเคราะห์สื่อ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เกี่ยวกับแหล่งที่มา สารสำคัญ วัตถุประสงค์ ข้อเท็จจริง และเนื้อหาที่ไม่น่าเชื่อถือที่มีประเด็นที่แตกต่างหรือสนับสนุนกับสื่อขั้นที่ 1</p>	<p>ชั้นสอน</p> <p>- วิดีทัศน์เรื่อง Choose</p> <p>- วิดีทัศน์เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ</p> <p>- กิจกรรม “สารจากสื่อ”</p>	1

ตารางที่ 10 โครงสร้างแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับที่	หน่วยที่ /คาบที่	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ DACIR	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน แบบปกติ	เวลา (คาบ)
3	4	<p>ชั้นที่ 4 ชั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความข้อเท็จจริงจากสื่อในชั้นตอนนี้กับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความข้อเท็จจริงจากสื่อในชั้นตอนที่ 2 ชั้นวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ และชั้นที่ 3 ชั้นเปรียบเทียบข้อมูล</p> <p>ชั้นที่ 5 ชั้นนำเสนอข้อค้นพบ</p> <p>- นำเสนองานมีการจัดบันทึกการนำเสนอลงในสมุดกิจกรรม</p>	<p>ขั้นสรุป</p> <p>- นำเสนองานโดยผู้ฟังทุกคนมีการจัดบันทึกการนำเสนอลงในสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” และมีการตั้งประเด็นคำถามจากแต่ละกลุ่มที่นำเสนอ</p>	1
3	หน่วยที่ 2	สถานการณ์วัฒนธรรม เรื่อง วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง		4
3	1	<p>ชั้นที่ 1 ชั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นที่ศึกษา</p> <p>- อภิปรายเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลและร่วมกันกำหนดประเด็นศึกษาเรื่องวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนไป</p>	<p>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>- วิดิทัศน์ Thailand land of smile เวลา 3 นาที จากกระทรวงการท่องเที่ยว</p>	1
4	2	<p>ชั้นที่ 2 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (สื่อชิ้นที่1)</p> <p>- ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อที่ผู้สอนนำเสนอซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งที่มา สารสำคัญ วัตถุประสงค์ ข้อเท็จจริง และเนื้อหาที่มีนัยแอบแฝง</p>	<p>ขั้นสอน</p> <p>- วิดิทัศน์เรื่อง ลืมวัฒนธรรมไทย</p> <p>- ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนไป</p>	1

ตารางที่ 10 โครงสร้างแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

สัปดาห์ที่	หน่วยที่ /คาบที่	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ DACIR	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน แบบปกติ	เวลา (คาบ)
4	3	<p>ชั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล (สื่อชั้นที่ 2)</p> <p>- ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกัน อภิปราย ตีความ วิเคราะห์สื่อ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เกี่ยวกับแหล่งที่มา สารสำคัญ วัตถุประสงค์ ข้อเท็จจริง และ เนื้อหาที่มีนัยแอบแฝงที่มีประเด็น ที่แตกต่างหรือสนับสนุนกับสื่อชั้น ที่ 1</p>	<p>ชั้นสอน</p> <p>- การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม</p>	1
5	4	<p>ชั้นที่ 4 ชั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่ เกี่ยวข้อง</p> <p>- เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และ ตีความข้อเท็จจริงจากสื่อในขั้นตอน นี้กับข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 2 ชั้น วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ และชั้นที่ 3ชั้นเปรียบเทียบข้อมูล</p>	<p>ชั้นสรุป</p> <p>- นำเสนองานโดยผู้ฟังทุกคนมีการ จัดบันทึกการนำเสนอลงในสมุด กิจกรรม “Media literacy เด็กไทย ใส่ใจสื่อ” และมีการตั้งประเด็น คำถามจากแต่ละกลุ่มที่นำเสนอ</p>	1
5	4	<p>ชั้นที่ 5 ชั้นนำเสนอข้อค้นพบ</p> <p>- นำเสนองานมีการจัดบันทึกการ นำเสนอลงในสมุดกิจกรรม</p>		1

ตารางที่ 10 โครงสร้างแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับที่	หน่วยที่ /คาบที่	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ DACIR	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน แบบปกติ	เวลา (คาบ)
5	หน่วยที่ 3	รู้เท่าทันผู้ผลิตผู้บริโภค เรื่อง บทบาทของผู้ผลิตและบทบาทผู้บริโภค		4
5	1	<p>ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นที่ศึกษา</p> <p>- อภิปรายเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสารและร่วมกันกำหนดประเด็นศึกษาเรื่องค่านิยมมิวชาวในสังคมไทย</p>	<p>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>- โฆษณาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเนเจอร์กีฟ</p> <p>- บทบาทของผู้ผลิตและผู้บริโภค</p> <p>- หลักในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p>	1
6	2	<p>ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (สื่อขั้นที่ 1)</p> <p>- ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตีความ วิเคราะห์สื่อ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เกี่ยวกับแหล่งที่มาสาระสำคัญ วัตถุประสงค์ ข้อเท็จจริง และเนื้อหาที่ไม่นัยแอบแฝงที่มีประเด็นที่แตกต่างหรือสนับสนุนกับสื่อขั้นที่ 1</p>	<p>ขั้นสอน</p> <p>- วิดีทัศน์ เรื่อง ฟ้ามืด</p> <p>- วิดีทัศน์เรื่องหลักในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p>	1
6	3	<p>ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล (สื่อขั้นที่ 2) และ (สื่อขั้นที่ 3)</p> <p>- ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตีความ วิเคราะห์สื่อ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เกี่ยวกับแหล่งที่มาสาระสำคัญ วัตถุประสงค์ ข้อเท็จจริง และเนื้อหาที่ไม่นัยแอบแฝงที่มีประเด็นที่แตกต่างหรือสนับสนุนกับสื่อขั้นที่ 1</p>	<p>ขั้นสอน</p> <p>- บทบาทหน้าที่ของผู้ผลิตผู้บริโภค และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่บกพร่อง</p>	1

ตารางที่ 10 โครงสร้างแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับที่	หน่วยที่/ แผนที่	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ DACIR	การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน แบบปกติ	เวลา (คาบ)
6	3	ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล (สื่อขั้นที่ 2)และ(สื่อขั้นที่ 3) - ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย ติความ วิเคราะห์สื่อ ที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นที่ศึกษา เกี่ยวกับแหล่งที่มา สาระสำคัญ วัตถุประสงค์ ข้อเท็จจริง และเนื้อหาที่ไม่นัยแอบแฝงที่มีประเด็น ที่แตกต่างหรือสนับสนุนกับสื่อขั้นที่ 1	ขั้นสอน - บทบาทหน้าที่ของผู้ผลิตผู้บริโภค และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ บกพร่อง	1
7	4	ขั้นที่ 5 ชี้นำเสนอข้อค้นพบ - นำเสนองานโดยผู้ฟังทุกคนมีการจด บันทึกการนำเสนอลงในสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ”		1
7	4	ขั้นที่ 5 ชี้นำเสนอข้อค้นพบ - นำเสนองานโดยผู้ฟังทุกคนมีการจด บันทึกการนำเสนอลงในสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ”		1
7		ทดสอบหลังเรียนการรู้เท่าทันสื่อ		1

6. นำแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปให้
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ
 เนื้อหาสาระ และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

7. นำแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษามาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
 วิทยานิพนธ์ซึ่งข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สามารถสรุปได้ตามประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 ควรปรับปรุงสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระหน้าที่
 พลเมืองและสาระเศรษฐศาสตร์

7.2 ควรปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้สะท้อน ความสามารถของผู้เรียนทั้ง
 ด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสาระการเรียนรู้

7.3 ควรปรับปรุงการใช้ข้อคำถามนำเข้าสู่บทเรียนในชั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นที่ศึกษา ให้เป็นคำถามที่จุดประเด็นความสนใจให้กับผู้เรียน

7.4 ควรปรับปรุงสาระการเรียนรู้โดยสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ที่ผู้เรียนจะได้รับหลังการจัดการเรียนรู้ จากนั้นได้จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน สมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้

7.5 ควรปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอน DACIR ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้

7.6 ควรปรับปรุงแหล่งข้อมูลจากสื่อที่ใช้ในการศึกษาในชั้นที่ 2 ชั้นวิเคราะห์ประเด็นสำคัญและชั้นที่ 3 ชั้นเปรียบเทียบข้อมูลให้มีความหลากหลาย มีการนำเสนอข้อมูลที่ขัดแย้งกัน เพื่อกระตุ้นกระบวนการวิเคราะห์ประเมินค่าข้อมูลของผู้เรียน

8. นำแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านวิธีสอน ด้านการวัดและประเมินตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีประเด็นในการพิจารณา ดังนี้

1) องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วนและมีความสัมพันธ์กัน มีลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2) สาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้มีความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหา และมีความชัดเจนสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอน

3) จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้มีความชัดเจนสามารถวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

4) สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีกระบวนการที่ชัดเจนสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ใช้กระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

7) สื่อที่นำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้มีความหลากหลายและเชื่อมโยงหรือขยายการเรียนรู้ของผู้เรียน

8) การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาดังนี้

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษามีความเหมาะสม
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษามีความเหมาะสม
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาไม่มีความเหมาะสม

ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 0.59 - 0.95 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

9. นำแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้นดังนี้

- 9.1 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับตัวชี้วัด
- 9.2 ตรวจสอบความถูกต้องของคำถาม และแนวคำตอบให้ชัดเจน และแม่นยำ
- 9.3 ปรับปรุงข้อคำถามในสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” ควรมีความชัดเจนว่าต้องการคำตอบในลักษณะใดจากผู้เรียน

10. นำแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

11. นำแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ จำนวน 60 คน มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นเตรียมก่อนการเก็บข้อมูล** ดำเนินการสร้างเครื่องมือ คือ แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนและหลังเรียน แผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR แผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. **ขั้นดำเนินการจัดการเรียนรู้** ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียน จากนั้นนำแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ ไปใช้สอนนักเรียนโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็น

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน โดยทำการเรียนการสอน 12 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมระยะเวลา 6 สัปดาห์

3. ขั้นหลังจากการทดลองการจัดการเรียนรู้ หลังจากผู้วิจัยสอนครบทุกแผนหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียนกับผู้เรียนทั้งสองกลุ่มด้วยแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อหลังเรียน จากนั้นรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบคุณภาพของแผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังเรียนดังนี้

2.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2.2 ตรวจสอบความยากง่าย (p) ของแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

2.3 ตรวจสอบอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

2.4 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อโดยใช้สูตรการหาความเชื่อมั่นสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย คือ การแปลผลการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent) และแบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชี้นำข่าวสาร หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สถานการณ์วัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รู้เท่าทันผู้ผลิตผู้บริโภค ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และ 2) แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบายเป็นความเรียง โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ

ตอนที่ 1 ผลการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียน การสอน DACIR จำแนกตามรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบ ของการ รู้เท่าทันสื่อ	คะแนน		M	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
	แต่ละองค์ประกอบ					
1. การเปิดรับสื่อ	3		3.00	0.00	ดีมาก	(1)
2. การเข้าใจสื่อ	3		3.00	0.00	ดีมาก	(1)
3. การวิเคราะห์สื่อ	3		2.53	0.50	ดีมาก	(3)
4. การประเมินค่าสื่อ	3		2.40	0.49	ดี	(4)
5. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	3		2.73	0.44	ดีมาก	(2)
คะแนนรวมทั้งหมด	15					
เฉลี่ยรวมทั้งหมด			2.73	0.28	ดีมาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอน DACIR มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($M = 2.73$, $S.D. = 0.28$) และเมื่อพิจารณาตามรายองค์ประกอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับดีมาก 4 องค์ประกอบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนได้ดังต่อไปนี้ ลำดับที่ 1 องค์ประกอบที่ 1 การเปิดรับสื่อ ($M = 3.00$, $S.D. = 0.00$) และองค์ประกอบที่ 2 การเข้าใจสื่อ ($M = 3.00$, $S.D. = 0.00$) ลำดับที่ 2 องค์ประกอบที่ 5 การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ($M = 2.73$, $S.D. = 0.44$) ลำดับที่ 3 องค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์สื่อ ($M = 2.53$, $S.D. = 0.50$) และลำดับที่ 4 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับดี คือ องค์ประกอบที่ 4 การประเมินค่าสื่อ ($M = 2.40$, $S.D. = 0.49$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR จำแนกตามรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ	คะแนนแต่ละองค์ประกอบ	ก่อนเรียน (N=30)			หลังเรียน (N=30)			t	p	Effect size
		M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ			
1. การเปิดรับสื่อ	3	2.33	0.60	ดี	3.00	0.00	ดีมาก	6.02*	.000	1.21
2. การเข้าใจสื่อ	3	2.16	0.74	ดี	3.00	0.00	ดีมาก	6.11*	.000	1.14
3. การวิเคราะห์สื่อ	3	1.33	0.66	พอใช้	2.53	0.50	ดีมาก	7.76*	.000	2.01
4. การประเมินค่าสื่อ	3	1.16	0.79	พอใช้	2.40	0.49	ดี	6.49*	.000	1.79
5. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	3	1.56	0.56	ดี	2.73	0.44	ดีมาก	9.86*	.000	2.29
คะแนนรวมทั้งหมด	15									
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		1.71	0.67	ดี	2.73	0.28	ดีมาก	13.27*	.000	1.75

* $p < .05$, $df = 29$

จากตารางที่ 12 พบว่า การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอน DACIR ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และมีค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่า Cohen's d เท่ากับ 1.75 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 โดยในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเปิดรับสื่ออยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($M=3.00$, $S.D.= 0.00$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($M= 2.33$, $S.D.= 0.60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมีค่าขนาดอิทธิพล Cohen $s'd$ เท่ากับ 1.21

องค์ประกอบที่ 2 การเข้าใจสื่อ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($M= 3.00$, $S.D.= 0.00$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($M= 2.16$, $S.D.= 0.74$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมีค่าขนาดอิทธิพล Cohen $s'd$ เท่ากับ 1.14

องค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์สื่อ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($M= 2.53$, $S.D.= 0.50$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($M= 1.33$, $S.D.= 0.66$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมีค่าขนาดอิทธิพล Cohen $s'd$ เท่ากับ 2.01

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินค่าสื่อ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($M= 2.40$, $S.D.= 0.49$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($M= 1.16$, $S.D.= 0.79$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมีค่าขนาดอิทธิพล Cohen $s'd$ เท่ากับ 1.79

องค์ประกอบที่ 5 การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($M= 2.73$, $S.D.= 0.44$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($M= 1.56$, $S.D.= 0.56$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมีค่าขนาดอิทธิพล Cohen $s'd$ เท่ากับ 2.29

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ

ผลการเรียนรู้	N	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	t	P
กลุ่มทดลอง	30	15	13.66	0.95	7.77**	.000
กลุ่มควบคุม	30	15	10.88	1.71		

**p < .05

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 13.66$, S.D. = 0.95) สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ ($\bar{X} = 10.88$, S.D. = 1.71) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง Experimental Research โดยใช้แผนการวิจัย Pretest Posttest Control Group Design แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ประการดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR 2) เพื่อเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR 3) เพื่อศึกษาค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 4) เพื่อเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาจำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ที่ผ่านการตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.59 - 0.95 ตามลำดับถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และ 2) แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 2 ฉบับ เป็นแบบทดสอบอัตนัยก่อนเรียนจำนวน 10 ข้อและหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67- 1.00 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 ซึ่งข้อสอบมีระดับที่ยากถึงพอใช้ได้ และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.60 ถือว่าข้อสอบมีคุณภาพดีสามารถใช้วัดการรู้เท่าทันสื่อได้ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.71 และ 0.76 ค่าความเที่ยงของความสอดคล้องระหว่างผู้ตรวจให้คะแนน (inter-rater reliability) เท่ากับ 0.81- 0.95 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกันและแบบเป็นอิสระต่อกัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก
2. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
3. ค่าขนาดอิทธิพลของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก
4. การรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลของค่าขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาดังกล่าวมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาผ่านการใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ฝึกฝนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างมีเป้าหมาย โดยที่กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกพิจารณา ระบุประเภทและแหล่งที่มาของสื่อ แยกแยะข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อ ประเมินและเสนอแนวทางการนำความรู้ที่ได้จากสื่อไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามหลักการพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอนที่ ชัยรัตน์ โตศิลา (2555: 130 - 131) เสนอไว้ว่า การที่ผู้เรียนได้สืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และประเมินข้อมูลเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาความรู้ความเข้าใจขึ้นได้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่ ยุทธศิลป์ แปลนนาถ (2559) ที่ชุกุล คำงาม (2560: 123) และณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์

แสน (2560) เสนอไว้ว่าการเรียนการสอนดังกล่าวฝึกให้ผู้เรียนได้ อ่าน ตั้งคำถาม วิเคราะห์ ตีความ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างรอบด้านและมีวิจารณญาณ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงก่อน จะนำข้อมูลมาสรุปเรียบเรียงในรูปแบบที่น่าสนใจและรู้เท่าทันการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

โดยขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวมีขั้นตอนการสอนทั้ง 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (D) ผู้เรียนจะต้องอภิปรายข้อมูลหรือประเด็น สำคัญที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญการตั้งสมมติฐานการ กำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ขั้นที่ 2 ชั้นวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (A) ผู้สอน จัดเตรียมข้อมูลหรือประเด็นสำคัญ 1 ประเด็น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปราย/วิเคราะห์ ขั้นที่ 3 ชั้น เปรียบเทียบข้อมูล (C) ผู้สอนจัดเตรียมข้อมูลหรือประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังศึกษาจำนวน 2 - 3 ประเด็น เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตีความและเชื่อมโยงข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อนำไปสู่ การเปรียบเทียบกับข้อค้นพบที่ได้จากขั้นที่ 2 ขั้นที่ 4 ชั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง (I) ผู้เรียน ค้นคว้าและจัดเตรียมข้อมูลหรือประเด็นสำคัญจากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับในขั้นตอนที่ 2 โดยนำมาวิเคราะห์และตีความเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อ ค้นพบ (R) ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาเพื่อตอบสมมติฐานอย่างมีเหตุผลและอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก

จากขั้นตอนและกระบวนการเรียนการสอน DACIR ทั้ง 5 ขั้นตอน จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนจะต้องพิจารณาสื่ออย่างเป็นกระบวนการ ผู้เรียนต้องศึกษาข้อมูลจากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดเตรียมให้รวมทั้งผู้เรียนจัดเตรียมมาด้วยตนเอง มีการใช้กระบวนการกลุ่มดำเนินกิจกรรม การตรวจสอบร่วมกับการวิเคราะห์ ประเมินข้อมูลและประเด็นสำคัญจากสื่ออันนำไปสู่การสรุปเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ กิจกรรมดังกล่าวได้มุ่งเน้นเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาที่สื่อนำเสนอโดยบอกประเภท ของสื่อและแหล่งที่มาของสื่อ ระบุสาระสำคัญ ค่านิยมที่สื่อนำเสนอ การแยกแยะข้อเท็จจริงและ ความคิดเห็น การตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อข้อมูลรวมถึงการนำความรู้ที่เป็นประโยชน์มาใช้ ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวมซึ่งสอดคล้องกับที่วรัชญ์ ครุจิต (2554) กล่าวถึง แนวทางในการบูรณาการ การรู้เท่าทันสื่อเข้ากับการเรียนการสอน 10 ประการดังนี้ 1) การให้ นักเรียนเคยชินกับการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ที่ได้รับในแต่ละวันเพื่อเป็นการสร้างนิสัย แห่งการคิดวิเคราะห์ 2) การใช้การอภิปรายเพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนแยกองค์ประกอบของสื่อ 3) การให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากสื่อในหัวข้อต่าง ๆ 4) การอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์นิตยสาร หรืออินเทอร์เน็ตที่อยู่ในกระแสความสนใจในขณะนั้นแล้ววิเคราะห์ และอภิปรายในแง่มุมต่าง ๆ 5) มีการออกแบบการบ้านที่นักเรียนต้องใช้สื่อมากกว่าหนึ่งประเภทขึ้นไปในการค้นคว้าข้อมูล 6) ใช้สื่อ ประกอบการสอนหลากหลายประเภท และเปรียบเทียบความแตกต่างทั้งความแตกต่างของเนื้อหา จากสื่อแต่ละประเภท และข้อดีข้อด้อยในการนำเสนอข้อมูลของสื่อแต่ละประเภท 7) ฝึกให้นักเรียน

สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายของเนื้อหาในสื่อนั้นได้ว่าเป็นคนกลุ่มใด และการนำเสนอเนื้อหาในครั้งนี้ใครเป็นผู้ได้ประโยชน์ และมีคนกลุ่มใดหรือไม่ที่อาจเสียประโยชน์ 8) ฝึกให้นักเรียนสามารถแยกแยะความคิดเห็นและส่วนต่อเติมออกจากข้อเท็จจริงที่นำเสนอในสื่อต่าง ๆ 9) ให้นักเรียนได้วิเคราะห์เนื้อหาของสื่อเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองสนใจและเกี่ยวข้องกับหัวข้อของวิชาที่เรียนและ 10) เชื่อมนักเรียนเข้ากับชุมชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกขึ้นต่อนิจกรรมของกระบวนการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้น มีส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการรู้เท่าทันสื่อซึ่งพิจารณาได้จากผลคะแนนการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนอยู่ในระดับดีมากและมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการทดลองสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการเรียนการสอน DACIR สามารถส่งเสริมและพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้เรียนได้ การรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ที่จะปฏิสัมพันธ์กับสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพในฐานะผู้รับสาร ดังที่โตมร อภิวันทนการ (2552: 12) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งที่จะต้องทำให้บุคคลดำรงชีวิตที่ดีและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ช่วยให้เด็กสามารถรับรู้ เข้าใจ ประเมินและสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อโดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ รู้จักใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ สามารถวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาและประเมินคุณค่าเจตนาที่สื่อนำเสนอผ่านเทคนิควิธีการต่าง ๆ สามารถสร้างการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ สามารถแยกแยะความเห็นออกจากความจริง สามารถตัดสินใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอได้อย่างเที่ยงตรง เป็นผู้รับสื่อที่มีพลังอำนาจ และใช้สื่ออย่างมีจุดยืนทางสังคม เข้าใจตนเอง เข้าใจสังคม เข้าใจสิ่งที่สื่อนำเสนอมีส่วนร่วมตอบโต้หรือแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมได้

2. การรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก ขั้นตอน กระบวนการในกิจกรรมการเรียนการสอน DACIR ตั้งแต่ขั้นกำหนดประเด็นศึกษาซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการจนถึงขั้นนำเสนอข้อค้นพบ จะเห็นได้ว่าในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR มีการฝึกให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ เกิดการตั้งคำถามในประเด็นที่สงสัย มีการกำหนดสมมติฐาน รู้จักวิเคราะห์ ข้อมูลจากสื่อที่หลากหลายในประเด็นสำคัญที่น่าสนใจและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน สอดคล้องกับพรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ที่กล่าวถึงหลักการ ในการวิเคราะห์สื่อ คือ การนำเนื้อหาของสื่อมาผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอนและมีระเบียบแบบแผนมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับสื่อที่นำมาวิเคราะห์ การที่ผู้เรียนได้วิเคราะห์สื่อที่หลากหลายประเภทจากกระบวนการเรียนการสอน DACIR ย่อมทำให้ผู้เรียนค้นพบข้อเท็จจริงความแตกต่างของข้อมูลได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะป็นวัตถุประสงค์ การนำเสนอ สารสำคัญ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและการโน้มน้าวใจที่มีอยู่ในสื่อต่าง ๆ รวมไปถึง

สามารถประเมินคุณค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ปรากฏในสื่อและนำสิ่งที่ได้รับจากกระบวนการเรียนการสอน DACIR มาใช้ในชีวิตประจำวันของตนได้ โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR กับองค์ประกอบความรู้เท่าทันสื่อได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (D) ผู้สอนยกตัวอย่างเหตุการณ์โดยใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ให้ผู้เรียนฝึกตั้งคำถามจากสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา มีการยกตัวอย่างโดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเพื่อตอบคำถามสำคัญที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นอันเป็นการนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวทางที่ผู้เรียนต้องศึกษา ค้นคว้า และตรวจสอบต่อไป ซึ่งสัมพันธ์กับองค์ประกอบความรู้เท่าทันสื่อ องค์ประกอบที่ 1 การเปิดรับสื่อ ซึ่งผู้เรียนเกิดการรับรู้ประเภทของสื่อ เนื้อหา ในขั้นนี้ถือเป็นขั้นแรกที่ทำให้ผู้เรียนทราบรายละเอียดข้อมูลเบื้องต้นของสื่อซึ่งจะนำไปสู่การตั้งสมมติฐานในการอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (A) ผู้สอนจัดเตรียมสื่อประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาประเด็นที่ศึกษาซึ่งมีความสัมพันธ์กับประเด็นที่ศึกษา จำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย ตีความ วิเคราะห์สื่อ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เกี่ยวกับแหล่งที่มา สารระสำคัญ และขยายความจากเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอ ซึ่งสัมพันธ์กับองค์ประกอบความรู้เท่าทันสื่อองค์ประกอบที่ 2 การเข้าใจสื่อ และองค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์สื่อ ซึ่งผู้เรียนจะต้องระบุสาระสำคัญที่สื่อนำเสนอ วัตถุประสงค์ ที่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อและสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อออกจากความคิดเห็น รวมถึงการนำเสนอข้อมูลชวนเชื่อโน้มน้าวใจของสื่อ ในขั้นนี้จะเป็นขั้นสำคัญที่จุดประกายให้ผู้เรียนต้องการที่จะค้นหาข้อเท็จจริงจากสื่อที่ได้รับ และต้องการที่จะทราบถึงข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้นว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล (C) ผู้สอนจัดเตรียมสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาเพิ่มเติมจำนวนที่มากขึ้น ที่มีเนื้อหาสนับสนุนและเนื้อหาที่แตกต่างจากสื่อในขั้นตอนที่ 2

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง (I) ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าและจัดเตรียมสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับสื่อในขั้นตอนที่ 2 และนำสื่อที่เกี่ยวข้องกับที่ได้ค้นคว้าและจัดเตรียมด้วยตนเองมาวิเคราะห์และตีความในประเด็นที่เกี่ยวข้อง แหล่งที่มา สารระสำคัญ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และวัตถุประสงค์โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้กับข้อค้นพบในขั้นตอนที่ 2 และ 3 เพื่อตอบสนองสมมติฐาน ในขั้นนี้จะเห็นได้ว่าขั้นตอน

ของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ในขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4 มีความเกี่ยวเนื่องกัน ของกระบวนการอย่างเป็นลำดับและสัมพันธ์กับองค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อกับองค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์สื่อและองค์ประกอบที่ 4 การประเมินค่าสื่อเช่นกัน ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีการวิเคราะห์ วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสื่อประเภทต่าง ๆ โดยผ่านการพิจารณาไตร่ตรองความ น่าเชื่อถือและสรุปองค์ความรู้อย่างมีเหตุผลผู้เรียนจะได้รับสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งเป็นผู้ค้นคว้าสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษาด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปรียบเทียบ ข้อเท็จจริงที่ได้รับจากสื่อหลายประเภทเพิ่มมากขึ้น ถือเป็นภาระกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่เรียนรู้และกระตือรือร้น ที่จะพิจารณาไตร่ตรองความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ (R) ผู้เรียนออกแบบแนวทางการนำเสนอเรื่องราว ที่ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาอย่างมีเหตุผล มีการอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูล ที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้ง ในลักษณะของแผนที่ความคิดหรือร่วมกันอภิปราย เกี่ยวกับข้อสรุปที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษารวมถึงการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ 5 การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จาก การรู้เท่าทันสื่อมาใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวม ในขั้นนี้ถือเป็นขั้นตอนสุดท้าย ของกระบวนการเรียนการสอน DACIR เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้อภิปรายได้ข้อสรุปจากข้อมูล ที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งรวมไปถึงการสะท้อนคิดถึงประโยชน์ที่ได้รับ จากการเรียนรู้และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

จากความสอดคล้องของกระบวนการเรียนการสอน DACIR กับองค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้สอนได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการ ขั้นตอนของกิจกรรม ที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลทำให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างเห็นได้ ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1 การรู้เท่าทันสื่อถือเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR

1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูนำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้ โดยส่งเสริมให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับสาระสำคัญ หลักการ และขั้นตอนการเรียนการสอนของกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้ผู้บริหารสามารถสนับสนุนการนำกระบวนการนี้ไปใช้โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือสัมมนาเพื่อให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนนี้อย่างถูกต้อง ตลอดจนมีการอภิปรายเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.3 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนในเรื่องการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลจากสื่อประเภทต่าง ๆ ให้มีอย่างหลากหลายและเพียงพอต่อการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR เพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับศึกษานิเทศก์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2.1 ศึกษานิเทศก์ควรนำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้ในการฝึกอบรมครู สนับสนุนให้ครูสังคมศึกษานำกระบวนการเรียนการสอนนี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้เรียนต่อไป

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการนำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อตลอดจนพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการช่วยครูสังคมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เรื่องผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำกระบวนการขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้

3.1.1 ผู้สอนที่จะนำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้ต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบการเรียนการสอน เนื่องจากผู้สอนต้องคัดเลือกเนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจ มีความเป็นปัจจุบันเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน รู้จักเลือกสื่อประเภทต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไปในประเด็นที่ศึกษาเพื่อมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้สอนจะต้องทุ่มเทเวลาในขั้นตอนนี้เพื่อนำไปสู่การคัดเลือกประเด็นศึกษาและสื่อที่น่าสนใจที่ต้องการให้ผู้เรียนนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.1.2 ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนการสอน DACIR ผู้สอนต้องกระตุ้นผู้เรียนโดยการตั้งคำถามผู้เรียนเป็นรายบุคคล การยกตัวอย่างประกอบที่สอดคล้องกับบริบทของเนื้อหา การระดมความคิดเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ ตีความ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสื่อที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ

3.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สังคมศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อตามกระบวนการเรียนการสอน DACIR นี้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับขั้นตอนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ แบบการเรียนรู้ของผู้เรียน และบริบทในการเรียนการสอน เป็นต้น

3.1.4 ผู้สอนที่นำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้ควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองซึ่งเปลี่ยนจากการควบคุม กำกับการเรียนรู้ มาเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อ ดังนั้นผู้สอนควรศึกษา และทำความเข้าใจบทบาทของตนเองให้เกิดความชัดเจนก่อนที่จะมีการนำกระบวนการเรียนการสอนนี้ไปใช้

3.1.5 ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยการสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน ซึ่งเป็นการเปิดมุมมองทางการเรียนรู้หลากหลายให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้

3.2.1 ขั้นตอนการสอนขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ผู้สอนต้องมีการกระตุ้นความสนใจผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยและความอยากรู้ในการตั้งสมมติฐานการเรียนรู้

3.2.2 ขั้นตอนการสอนขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์สื่อ ผู้สอนควรให้คำแนะนำในการอ่าน การแปลความ และการเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่ประเด็นต่าง ๆ ในส่วนของการปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนควรยกตัวอย่างวิธีการตอบและให้คำแนะนำผู้เรียนในเบื้องต้น เพื่อป้องกันป้องกันไม่ให้ผู้เรียนตอบคำถามผิดจากประเด็นสำคัญ

3.2.3 ขั้นตอนการสอนขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล การนำสื่อมาใช้จำนวนหลายชิ้น ผู้เรียนต้องอ่าน เขียนสรุปสาระสำคัญและวิเคราะห์สื่อตามประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเวลาอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้สอนอาจให้ผู้เรียนศึกษานอกเวลาเรียน และคอยติดตามผลการทำงานของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด แล้วนำผลงานของผู้เรียนมาสรุปในชั่วโมงเรียนถัดไปอีกครั้ง

3.2.4 ขั้นตอนการสอนขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนควรให้คำแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ ควรตรวจสอบติดตามและประเมินความก้าวหน้าเพื่อให้ทราบถึงความเข้าใจผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

3.2.5 ขั้นตอนการสอนที่ 5 ขั้นนำเสนอ ผู้สอนควรแนะนำเทคนิคและวิธีการในการนำเสนอที่น่าสนใจ การใช้สื่อประกอบ การวิเคราะห์ ตีความ และประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อให้กับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนมีการส่งเสริมทักษะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เช่น การอ่าน การเขียน การตั้งคำถาม การสังเกต การวิเคราะห์ การตีความ การเปรียบเทียบการเชื่อมโยง การสังเคราะห์ และการนำเสนอผลงาน

2. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับประเด็นทางสังคม เหตุการณ์ปัจจุบัน ที่สามารถอภิปรายข้อมูลได้อย่างหลากหลาย

3. ควรมีการนำขั้นตอนการเรียนการสอนของกระบวนการเรียนการสอน DACIR มาประยุกต์ใช้ ร่วมกับรูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ การใช้ปัญหาเป็นฐาน การสืบสอบ การระดมสมอง เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ

รายการอ้างอิง

- Baran, S. J. (2004). *Introduction to Mass Communication* (3rd ed.). Boston: McGraw Hill.
- Buckingham, D. (2005). Constructing the media competent child: Media literacy and regulatory policy in the UK. *Medien Pädagogik*, 5(05).
- Drake, F., & Brown, S. (2003). A Systematic Approach To Improve Students Historical Thinking. *The History Teacher*, 36(4), 465-489.
- Hobbs, R. (2003). Girls and Young Women's Understanding of Dietary Supplement Advertising. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/236154979_Evaluating_the_Content_of_Advertisements_for_Dietary_Supplements_in_Malaysian_Women's_Magazines
- Masterman, (1985). *Media Education: Eighteen Basic Principles National Association for Media Literacy Education: Core Principles of Media Literacy*.
- Oxstrand, B. (2009). *Media literacy Education – A Discussion about Media Education in the Western Countries, Europe and Sweden*. Paper presented at the Paper presented at the Nordmedia 09, Karlstad University.
- Potter, W. J. (2005). *Media literacy*. Thousand Oaks: Sage.
- Tallim, J. (2005). What is Media Literacy ? Retrieved from http://www.media-awareness.ca/English/teachers/media-literacy/what_is_media_literacy.cfm
- Wood, J. T. (2006). *Communication in our lives*. Belmont: Wadsworth.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2560). ร่างแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564. Retrieved from http://dcy.go.th/webnew/main/news_view.php?id=1492&type
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- เข็มพร วิรุณราพันธ์. (2554). รู้เท่าทันสื่อไอซีทีวารสารสื่อพลัง: มุลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย.
- จินตนา ต้นสุวรรณนนท์. (2550). ผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- ชัยรัตน์ โดศลลา. (2555). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน. (2560). ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, โทมร อภิวันทนากร. (2552). คู่มือจัดกระบวนการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ปันโต พับลิชซิง.
- ทิมกุล คำงาม. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้โน้ตศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- ปกรณ์ ประจัญบาน และอนุชา กอนพวง. (2558). การวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะนครศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พนา ทองมีคม. (2559). เรียนรู้เรื่องสื่อ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). ถอดรหัส ลับความคิด เพื่อการรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.
- พรรณพิมล วิบุลากร. (2555). เท่าทันสื่อกับการรับรู้ของเด็กู้ทันสื่อ. กรุงเทพฯ: แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.).
- มาริษา สุจิตวนิช. (2558). เรื่องการรู้เท่าทันสื่อประโยชน์แลการนำไปใช้กรณีศึกษา. (วิทยานิพนธ์สาขาวิชานิเทศศาสตร์), คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,
- ยุทธศิลป์ แบลนนาค. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่มีต่อทักษะ การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. (ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- รักจิต มั่นพลศรี. (2547). Media Literacy: ศาสตร์แห่งการเปิดรับสื่อด้วยปัญญา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยยางษ์ชวลิตกุล, 2(67 – 83).
- วรชัย คุรุจิต. (2554). รู้ทันสื่อ. กรุงเทพฯ: แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน.
- สำนักเฝ้าระวังกระทรวงวัฒนธรรม. (2558). เด็กไทยรู้เท่าทันสื่อ ฉลาดรู้ ฉลาดเลือก. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. (2550). แนวทางการทำให้เกิดการเสนอข้างเชิงสืบสวนในหนังสือพิมพ์: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุนทร พรหมวงศา. (2553). พฤติกรรมการใช้ และการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตตามการรับรู้ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดหนองบัวลำภู. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- สุภาภรณ์ สำเนียง. (2561). สังคมกัมพูชา. Retrieved from <http://www.pr.chula.ac.th/index.php/15-article/78-2014-05-19-01-32-52>
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2551). รายงานผลการศึกษาระบบการเรียนรู้สู่การเท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

อาชัญญา รัตน์อุบล. (2554). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอน: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุลีษา ครุฑะเสน. (2556). แนวทางการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน. (ดุขฎีนิพนธ์ การจัดการดุขฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการสื่อสาร), มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,

อุษา ปีกินส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 26(80), 147-161.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาแผนจัดการเรียนรู้รายหน่วยวิชาสังคมศึกษา
โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ดคีร์และกระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
และแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียน – หลังเรียน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์ อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เย็น อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. อาจารย์ ดร.พรพิมล รอดเคราะห์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาประถมศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียน

การสอน DACIR

\

ตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย ชี้นำข่าวสาร

เรื่อง แหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน

เวลาเรียน 4 คาบ

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมมาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุขตัวชี้วัด

ป.6/5

ติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้เหมาะสม

สาระสำคัญ

สื่อทุกชนิดล้วนประกอบด้วยทัศนคติและค่านิยมของผู้สร้างซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อผู้รับทั้งด้านความคิด ความเชื่อ และกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

1. ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน

1.1 ผู้เรียนอธิบายความหมายของสื่อแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างครอบคลุม

สาระสำคัญ

1.2 ผู้เรียนอธิบายลักษณะสำคัญของแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันได้อย่าง

ถูกต้อง

1.3 ผู้เรียนจำแนกประเภทของแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

1.4 ผู้เรียนประเมินข้อดีข้อเสียของแหล่งข้อมูลข่าวสารแต่ละประเภทที่มีต่อชีวิตประจำวันได้อย่างสมเหตุสมผล

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

2. ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อจากแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน

- 2.1 ผู้เรียนเปิดรับสื่อจากแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
- 2.2 ผู้เรียนวิเคราะห์สาระสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อได้อย่างมีเหตุผล
- 2.3 จากประเด็นศึกษา เรื่อง ประโยชน์ของเครื่องตีพิมพ์ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีเหตุผล
- 2.4 จากประเด็นศึกษา เรื่อง ประโยชน์ของเครื่องตีพิมพ์ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ข่าวสารได้อย่างมีเหตุผล
- 2.5 จากประเด็นศึกษา เรื่อง ประโยชน์ของเครื่องตีพิมพ์ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์(A)

3. ผู้เรียนตระหนักในความสำเร็จของการเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

- 3.1 ผู้เรียนสะท้อนความสำคัญจากการติดตามข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล
- 3.2 ผู้เรียนสะท้อนคุณประโยชน์จากการเลือกรับติดตามข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
- 3.3 ผู้เรียนสะท้อนประโยชน์ที่เกิดจากการรู้เท่าทันสื่อความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล

สาระการเรียนรู้

แหล่งข้อมูล ข่าวสาร ในชีวิตประจำวัน

1. การจำแนกประเภทของสื่อสามารถจำแนกออกตามลักษณะได้เป็น 3 ลักษณะ

- 1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือเป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์เป็นสื่อในการแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายชนิด ได้แก่ เอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร การ์ตูน ฯลฯ
- 1.2 สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือไฮเทคทันสมัย หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ การใช้อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ โฆษณา วิดิทัศน์ โทรศัพท์
- 1.3 สื่ออื่น ๆ นอกเหนือจากสื่อ 2 ประเภทแรกยังมีสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้อีกเช่น บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรม กระบวนการ เครื่องมืออุปกรณ์

2. ประโยชน์จากการติดตามข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน

- 2.1 ทำให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ ทำให้สามารถปรับตัวให้ทันยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- 2.2 ข้อมูลข่าวสารที่ได้นำไปใช้ในการเรียน
- 2.3 ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ สามารถศึกษาหาความรู้จากข้อมูลข่าวสารเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพของตนให้ได้
- 2.4 ประโยชน์ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ

3. หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน

- 3.1 สื่อสะท้อนความจริงของโลกแบบเรียบง่ายตรงไปตรงมา ด้วยเทคนิค กลวิธี บางอย่าง เช่น มุมกล้อง สี เสียง หรือการตัดต่อ
- 3.2 สื่อสร้างภาพความเป็นจริง ซึ่งสื่อสร้างขึ้น ดีความ สรุปล และสร้างให้ เราเห็นภาพดังกล่าว ดังนั้นสื่อจึงเป็นแหล่งสร้างภาพความเป็นจริง (ที่อาจไม่จริงเสมอไป) เราสามารถตรวจสอบกับสื่อ ซึ่งขึ้นกับความต้องการส่วนตัว ความพึงพอใจตามเชื้อชาติ เพศ วัฒนธรรม จุดยืนทางศีลธรรม และปัจจัยอื่น ๆ ที่แต่ละคนอาจเข้าใจ ดีความหมาย หรือมีการโต้ตอบต่อสื่อสารต่างกันไป
- 3.3 สื่อมีนัยทางการค้าแอบแฝงอยู่ การผลิตสื่อส่วนหนึ่งเพื่อธุรกิจและกำไร เราจึงควรพิจารณาถึงอิทธิพลทางการค้าที่มีในสื่อ และพิจารณาว่าการนำเสนอและเผยแพร่ออกไป เพื่อต้องการให้เลือกใช้นสินค้าหรือบริการใช้หรือไม่
- 3.4 สื่อมีนัยทางอุดมการณ์และค่านิยม สื่อทุกสื่อล้วนนำเสนอวิธีการดำเนินชีวิตและคุณค่าบางอย่าง เช่น สื่อทางธุรกิจก็มักจะถ่ายทอดค่านิยม ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้เราเห็นว่าสินค้าหรือบริการนั้นเป็นเรื่องที่น่านิยมความขาวใสเป็นค่านิยมของความสวยเท่านั้น ฯลฯ
- 3.5 สื่อมีนัยทางสังคมและการเมือง สื่อมีอิทธิพลสูงมากในทางการเมืองและสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น โทรทศน์มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง การตระหนักถึงสิทธิของพลเมืองรูปแบบและเนื้อหาของสื่อมีความแตกต่างกันตามแบบฉบับของตัวเอง การใช้สื่อต่างประเภทเพื่อสื่อสารเรื่องเดียวกัน ความหมายที่ออกมา นั้นย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสื่อ หรือแม้แต่ว่าสื่อประเภทเดียวกันยังมีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันได้
- 3.6 สื่อแต่ละประเภทมีรูปแบบทางสุนทรียภาพเฉพาะตัว การรู้เท่าทันสื่อมิได้หมายความว่าเพียงการดูความหมายของสาร และนัยต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมของเรา แต่ยังหมายถึงการรู้จักชื่นชมกับสุนทรียภาพต่าง ๆ ในสื่อด้วย

ที่มา :

สุริยเดว ทรีปาตี. (2540). รู้จักเด็กทั้งตัวและหัวใจ พัฒนาการของเด็กและวัยรุ่น.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว.

สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม. (2552). เด็กไทยรู้เท่าทันสื่อ ฉลาดรู้ ฉลาดเลือก.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.

กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
<p>(คาบเรียนที่ 1) ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นที่ศึกษา</p> <p>1. ผู้สอนให้ผู้เรียนชมโฆษณาสินค้าแปบทีนในประเด็นของเครื่องดื่มชูกำลังที่ช่วยกระตุ้นความสามารถในการพัฒนาสมองโดยกลุ่มผู้เรียน 4-5 คน ร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้</p> <p>1.1 เมื่อนักเรียนชมโฆษณาดังกล่าวจบ นักเรียนเกิดความรู้สึกอย่างไร (โฆษณาน่าสนใจ สนุก มีนักเรียนที่เป็นวัยรุ่น)</p>	<p>(คาบเรียนที่ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1. ผู้สอนตั้งคำถามผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน ดังนี้</p> <p>1.1 นักเรียนรู้จักแหล่งข้อมูลข่าวสารประเภทใดบ้าง (โทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์)</p> <p>1.2 ในชีวิตประจำวันนักเรียนใช้แหล่งข้อมูลข่าวสารใดบ้างในการติดตามข้อมูลและเหตุการณ์ปัจจุบัน (โทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ หนังสือพิมพ์เว็บไซต์)</p>

<p style="text-align: center;">การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR</p>	<p style="text-align: center;">การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ</p>
<p>1.2 นักเรียนคิดว่าโฆษณาดังกล่าว น่าเชื่อถือหรือไม่เพราะเหตุใด (น่าเชื่อถือเพราะมีผลการวิจัยรองรับ ไม่น่าเชื่อถือเพราะเกินความเป็นจริง)</p> <p>1.3 นักเรียนรู้จักแหล่งข้อมูลข่าวสารใดอีกบ้างที่มีความเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มชูกำลังดังกล่าวที่พบในท้องตลาด(อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ วิทยุ)</p> <p>1.4 จากแหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักเรียน รู้จักนักเรียนมีวิธีการเลือกรับแหล่งข้อมูล ข่าวสารนั้นอย่างไร(มีสติ ไม่หลงเชื่อคำ โฆษณา ตรวจสอบข้อมูลก่อน)</p> <p>2. ผู้สอนเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนโดยการ ให้ผู้เรียนชมวิดีโอทัศน์ เรื่อง Choose และการ รู้เท่าทันสื่อ จากกระทรวงวัฒนธรรมเป็นเวลา3 นาที ซึ่งมีสาระสำคัญกล่าวถึง</p> <p>“ การเข้าถึงสื่อในสังคมปัจจุบันมี หลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต โฆษณา หนังสือ นิตยสาร ใบปลิวและสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว วิธีการที่ดีที่สุด คือ ต้องมีสติ รู้จักเลือก สนับสนุนสื่อที่มีคุณค่าและเพิกเฉย ต่อสื่อที่ไม่สร้างสรรค์”</p>	<p>1.3 นักเรียนคิดว่าแหล่งข้อมูลข่าวสาร ประเภทใดที่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงง่ายสำหรับนักเรียน (สื่อสังคม ออนไลน์ เว็บไซต์)</p> <p>2. ผู้เรียนชมวิดีโอทัศน์ เรื่อง ภัยร้ายในสื่อ ออนไลน์ จากมหาวิทยาลัยสยามเป็นเวลา 3 นาที จากนั้นผู้เรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้</p> <p>“จากวิดีโอทัศน์นักเรียนคิดว่าการรู้จักเลือกรับ ข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันมีความสำคัญหรือไม่เพราะเหตุใด”</p> <p>(“มีเพราะการรู้จักเลือกรับข้อมูลข่าวสารช่วย ทำให้เราได้ข้อมูลที่ถูกต้องสามารถรับรู้ เข้าใจสื่อ โดยไม่ถูกรอบง แยกแยะความเห็นออกจาก ความจริงได้)</p> <p>จากคำตอบของผู้เรียนผู้สอนเชื่อมโยงเข้าสู่ บทเรียน</p> <p>“ การเข้าถึงสื่อในสังคมปัจจุบันมี หลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต โฆษณา หนังสือ นิตยสาร ใบปลิวและสามารถเข้าถึงได้ง่ายสะดวกรวดเร็ว วิธีการที่ดีที่สุด คือ ต้องมีสติ รู้จักเลือก สนับสนุน สื่อที่มีคุณค่าและเพิกเฉยต่อสื่อที่ไม่สร้างสรรค์”</p>

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
<p>จากนั้นผู้สอนตั้งคำถามผู้เรียนเกี่ยวกับวิดิทัศน์เรื่อง Choose และการรู้เท่าทันสื่อ จากกระทรวงวัฒนธรรม ดังนี้</p> <p>1.1 นักเรียนรู้จักแหล่งข้อมูลข่าวสารประเภทใดบ้าง (โทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์)</p> <p>1.2 ในชีวิตประจำวันนักเรียนใช้แหล่งข้อมูลข่าวสารใดบ้างในการติดตามข้อมูลและเหตุการณ์ปัจจุบัน (โทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ หนังสือพิมพ์เว็บไซต์)</p> <p>1.3 นักเรียนคิดว่าแหล่งข้อมูลข่าวสารประเภทใดที่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงง่ายสำหรับนักเรียน (สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์)</p> <p>1.4 จากวิดิทัศน์นักเรียนคิดว่าการรู้จักเลือกรับข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันมีความสำคัญหรือไม่เพราะเหตุใด”</p> <p>(“มีเพราะการรู้จักเลือกรับข้อมูลข่าวสารช่วยทำให้เราได้ข้อมูลที่ถูกต้องสามารถรับรู้เข้าใจสื่อโดยไม่ถูกครอบงำ แยกแยะความเห็นออกจากความจริงได้)</p>	<p>3.ผู้เรียนทุกคนร่วมกิจกรรม“โคนันน้อยตามรอยสื่อ” โดยผู้สอนนำข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดื่มที่พบในท้องตลาดและปรากฏอยู่ในสื่อแต่ละประเภท เช่น นิตยสาร เว็บไซต์ โฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เฟสบุ๊ค โดยให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มศึกษากลุ่มละ 6 คน จำนวน 5 กลุ่มดังนี้</p> <p>3.1 นิตยสารฉลาดเลือก เรื่องนมวัว</p> <p>3.2 บทความชาเขียวเย็น</p> <p>3.3 โฆษณาน้ำผักผลไม้กล่องในเว็บไซต์</p> <p>3.4 โฆษณาซูเปอร์สเก็ตในโทรทัศน์</p> <p>3.5 โฆษณาน้ำอัดลมในหนังสือพิมพ์</p> <p>จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) สื่อที่นักเรียนได้รับคือสื่ออะไร</p> <p>(ข) นักเรียนได้รับข้อมูลอะไรจากสื่อบ้าง</p> <p>(ค) นักเรียนเชื่อข้อมูลที่สื่อนำเสนอหรือไม่เพราะเหตุใด</p> <p>4. ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันซึ่งประกอบไปด้วยความหมายประเภทข้อดีข้อเสียของแหล่งข้อมูลข่าวสารแต่ละชนิดประโยชน์และหลักในการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากนั้นผู้เรียนสรุปสาระสำคัญลงสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” ตอนที่ 1 เรื่อง แหล่งข้อมูลข่าวสาร</p>

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
<p>3. ผู้สอนให้ผู้เรียนทุกคนร่วมกิจกรรม “โคนันน้อยตามรอยสื่อ” โดยผู้สอนนำข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง ประโยชน์ของเครื่องดื่มในชีวิตประจำวันในสื่อแต่ละประเภท เช่น นิตยสาร เว็บไซต์ โฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เฟสบุ๊ก โดยให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มศึกษากลุ่มละ 6 คน จำนวน 5 กลุ่มดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 นิตยสารฉลาดเลือก เรื่องนมวัว 2.2 บทความชาเขียวเย็น 2.3 โฆษณาน้ำผักผลไม้กล่องในเว็บไซต์ 2.4 โฆษณาซูเปอร์ใกล้กันในโทรทัศน์ 2.5 โฆษณาน้ำอัดลมในหนังสือพิมพ์ <p>จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายข้อมูลในประเด็นดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (ก) สื่อที่นักเรียนได้รับคือสื่ออะไร (ข) นักเรียนได้รับข้อมูลอะไรจากสื่อบ้าง (ค) นักเรียนเชื่อข้อมูลที่สื่อนำเสนอหรือไม่เพราะเหตุใดผู้สอนนำข้อมูลของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเชื่อมโยงวิเคราะห์ในหัวข้อแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันซึ่งประกอบไปด้วยความหมายประเภทข้อดีข้อเสียของแหล่งข้อมูลข่าวสารแต่ละชนิดประโยชน์และหลักในการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร 	<p>(คาบเรียนที่ 2) ชั้นสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนสุ่มผู้เรียน 3-4 คนเพื่อตอบความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ (การเลือกรับสื่ออย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวิเคราะห์ ติชม และประเมินคุณค่าเนื้อหาจากสื่อโดยใช้วิจารณญาณ ตระหนักถึงการนำองค์ความรู้ที่ได้จากสื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์) 2. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม “รู้จักแรกทายทักสื่อ” โดยผู้สอนนำเสนอสื่อที่เกี่ยวข้องในประเด็นเรื่อง ประโยชน์ของเครื่องดื่มในชีวิตประจำวันให้กับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> (ก) โทษของนมวัว เพจเฟสบุ๊กอยากสวย หมวยจัดให้ (ข) ประโยชน์ของชาเขียว บทความของ e-magazine.info (ค) เรื่องจริงจากน้ำผลไม้กล่อง เว็บไซต์สมาคมน้ำผักผลไม้แห่งภาคพื้นยุโรป (ง) ซูเปอร์ใกล้คดีจริงหรือหลอก บทความสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพน่ารู้.com (จ) ข้อดีข้อเสียของน้ำอัดลมหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
<p>จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายข้อมูลในประเด็นดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) สื่อที่นักเรียนได้รับคือสื่ออะไร</p> <p>(ข) นักเรียนได้รับข้อมูลอะไรจากสื่อบ้าง</p> <p>(ค) นักเรียนเชื่อข้อมูลที่สื่อนำเสนอหรือไม่เพราะเหตุใดผู้สอนนำข้อมูลของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเชื่อมโยงวิเคราะห์ในหัวข้อแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันซึ่งประกอบไปด้วยความหมายประเภทข้อดีข้อเสียของแหล่งข้อมูลข่าวสารแต่ละชนิดประโยชน์และหลักในการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร</p> <p>3. ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์และหลักในการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร จากนั้นผู้เรียนสรุปสาระสำคัญลงสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” ตอนที่ 1 เรื่อง แหล่งข้อมูลข่าวสาร</p> <p>ผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจผู้เรียนเพื่อร่วมกันกำหนดกำหนดประเด็นที่สนใจศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสาร</p> <p>“นักเรียนคิดว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องตมที่พบในท้องตลาดและปรากฏอยู่ในสื่อแต่ละประเภทนอกจากที่ครูนำเสนอไปแล้วนั้นยังมีแหล่งข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมที่สามารถสนับสนุนในประเด็นเรื่อง ประโยชน์ของเรื่องตมในชีวิตประจำวันอีกหรือไม่และเราจะทราบได้อย่างไรว่าข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นน่าเชื่อถือ”</p>	<p>3. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายประเด็นที่ได้จากการศึกษาเรื่อง ประโยชน์ของเรื่องตมในชีวิตประจำวันโดยมีประเด็นดังนี้</p> <p>3.1 สาระสำคัญของสื่อนำเสนอ</p> <p>3.2 ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อ</p> <p>3.3 ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สื่อนำเสนอ</p> <p>ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปความรู้ที่ได้ในประเด็นที่ศึกษาจากเรื่อง ประโยชน์ของเรื่องตมในชีวิตประจำวันลงบนกระดานหน้าชั้นเรียนกลุ่มใดสามารถสรุปได้ถูกต้องชัดเจนครอบคลุมประเด็นมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ</p> <p>4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายสรุปผลความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาลงในสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” ตอนที่ 1 เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ</p> <p><i>(ในการเลือกรับสื่อแต่ละประเภทผู้เรียนควรมีการตรวจสอบศึกษาข้อมูลเพื่อจำแนกสาระสำคัญข้อเท็จจริงและความน่าเชื่อถือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง)</i></p>

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
<p>4.5 ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สื่อ นำเสนอ</p> <p>ผู้สอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมโดยบันทึกข้อมูล ลงสมุดในกิจกรรม “Media literacy เด็กไทย ใส่ใจสื่อ” ตอนที่ 1 เรื่อง แห่ลงข้อมูลข่าวสาร และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้น เรียนพร้อมร่วมกันอภิปรายสรุปผลความรู้ที่ได้รับ</p> <p>(ในการเลือกรับสื่อแต่ละประเภทผู้เรียน ควรมีการตรวจสอบศึกษาข้อมูลเพื่อจำแนก สาระสำคัญข้อเท็จจริงและความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง</p> <p>(คาบเรียนที่ 3) ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล</p> <p>5. ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลจากสื่อ เกี่ยวกับประเด็นศึกษาเรื่องประโยชน์ของ เครื่องดื่มในชีวิตประจำวันจำนวน 2 ประเภท (สื่อขั้นที่ 2)</p> <p>(ก) บทความดื่มนมรักษาได้สารพัดโรค องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย</p> <p>(ข) ชาเขียวดื่มอย่างไรให้ได้ประโยชน์เว็บ ไซด์คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล</p> <p>(ค) โฆษณาน้ำผลไม้บริษัททิปโก้ประเทศไทย</p> <p>(ง) ซุปไก่สกัดช่วยให้การทำงานของสมองมี ประสิทธิภาพมากขึ้นรายการโทรทัศน์ตื่นมาคุย</p>	<p>(คาบเรียนที่ 3)</p> <p>5. ผู้สอนให้ผู้เรียนชมวิดีโอเรื่อง Choose และการรู้เท่าทันสื่อ จากกระทรวงวัฒนธรรมเป็น เวลา 3 นาที จากนั้นผู้สอนสุ่มผู้เรียน 4-5 คนสรุปความรู้ ที่ได้จากการชมวิดีโอที่เกี่ยวข้องประโยชน์ของ ข้อมูลข่าวสาร</p> <p>6. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม “สาระจากสื่อ” โดย ให้ผู้เรียนทุกคนจับฉลากคนละ 1 ใบโดยฉลากที่ ผู้เรียนแต่ละคนได้รับจะเป็นชิ้นส่วนคำที่เกี่ยวข้อง กับประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสารใน ชีวิตประจำวันซึ่ง ผู้เรียนจะต้องตามหาชิ้นส่วนคำที่ เกี่ยวข้องจากเพื่อนๆ ในชั้นเรียนให้มีความถูกต้อง สอดคล้องกับฉลากของตนมากที่สุดภายในเวลาที่ ผู้สอนกำหนดคือ 3 นาที เมื่อทุกคนตามหาชิ้นส่วน จนครบเวลาที่กำหนดผู้สอนจะเฉลยข้อความที่ ถูกต้องโดยผู้เรียนกลุ่มใดจับกลุ่ม กลุ่มคำได้ถูกต้อง มากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ</p> <p>(ก) มีความรู้เพิ่มมากขึ้น เป็นคนทันต่อเหตุ การณ์ สามารถปรับตัวให้ทันยุคที่สังคมเปลี่ยนแปลง</p> <p>(ข) ใช้ในการเรียน หาข้อมูลทำรายงาน ค้นคว้าเนื้อหาบทเรียนเพิ่มเติม</p> <p>(ค) พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ สร้างอาชีพ เสริมสร้างงาน</p>

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
<p>(จ) น้ำอัดลมอันตรายจริงหรือรายการข่าวสำนักข่าวไทยซัวร์ก่อนแชร์</p> <p>(สื่อชิ้นที่ 3)</p> <p>(ก) เหตุผลที่ควรเลิกดื่มนมวัวทันทีจริงหรือรายการข่าวสำนักข่าวไทยซัวร์ก่อนแชร์</p> <p>(ข) โฆษณาเขียวสำเร็จรูปตราฟูจิ</p> <p>(ค) น้ำผลไม้กล่อง มีประโยชน์จริงหรือนิตยสารVOLGE</p> <p>(ง) กระบวนการผลิตซูเปอร์สีกัดเว็บไซต์แบรนด</p> <p>(จ) โทษของน้ำอัดลม นิตยสารของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ จากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์สื่อในประเด็นดังนี้</p> <p>(ก) ประเภทของสื่อและลักษณะสำคัญ</p> <p>(ข) แหล่งที่มาของสื่อ</p> <p>(ค) สารระสำคัญที่สื่อนำเสนอ</p> <p>(ง) ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อ</p> <p>(จ) ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ื่อนำเสนอ</p> <p>6.ผู้เรียนร่วมกันสรุปลงในสมุดกิจกรรม“Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” ตอนที่ 1 เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยมีประเด็นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย</p> <p>6.1 ประเภทของสื่อและลักษณะสำคัญของสื่อทั้ง 3 ชิ้นเหมือนหรือต่างกันอย่างไร</p>	<p>(ง) ประโยชน์ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง</p> <p>(จ) มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ</p> <p>ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันลงในกระตาดบุรุษพร้อมตกแต่งให้สวยงาม</p> <p>คาบเรียนที่ 4)</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนองานโดยผู้ฟังทุกคนมีการจดบันทึกการนำเสนอลงในสมุดกิจกรรม“Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” และมีการตั้งประเด็นคำถามจากแต่ละกลุ่มที่นำเสนอรวมทั้งมีการให้คะแนนเพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นๆ</p> <p>2. ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การสรุปการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน ดังนี้</p> <p>2.1 จากการสืบค้นข้อมูลจากสื่อในประเด็นสำคัญเรื่อง ประโยชน์ของเครื่องดื่มในชีวิตประจำวันมีความสำคัญกับนักเรียนหรือไม่อย่างไร</p> <p>2.2 หากผู้รับสื่อไม่มีหลักการเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดนจะส่งผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต</p>

<p style="text-align: center;">การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR</p>	<p style="text-align: center;">การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ</p>
<p>6.2 แหล่งที่มาของสื่อทั้ง 3 ชั้นมีอะไรบ้าง</p> <p>6.3 สารระสำคัญที่สื่อนำเสนอทั้ง 3 ชั้นเหมือนหรือต่างกันอย่างไร</p> <p>6.4 ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากสื่อทั้ง 3 ชั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร</p> <p>6.5 นักเรียนให้นำน้ำหนักหรือความน่าเชื่อถือกับสื่อชั้นใดมากที่สุด เพราะเหตุใด</p> <p>ผู้สอนแนะนำแนวทางในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ กับผู้เรียน จากนั้นมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มไปสืบค้นและรวบรวมข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับประเด็นที่ศึกษา เรื่องประโยชน์ของเครื่องดื่มในชีวิตประจำวันหรือประเด็นสงสัยที่เกิดขึ้นหลังจากศึกษาสื่อประเภทที่ 1 – 3 กลุ่มละ 2 ชั้น เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกันในคาบเรียนถัดไป</p> <p>(คาบเรียนที่ 4) ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่เกี่ยวข้อง</p> <p>7. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์และตีความสาระสำคัญจากสื่อตามที่กลุ่มตนได้สืบค้นและรวบรวมมาพร้อมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวลงในสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” ตอนที่ 1 เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้</p> <p>(ก) ประเภทของสื่อและลักษณะสำคัญ</p>	<p>2.3 เพราะเหตุใดจึงกล่าวได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์</p> <p><i>(เพราะสื่อทุกชนิดถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ สื่อประกอบด้วยทัศนคติและค่านิยมของผู้สร้างทำให้มีอิทธิพลต่อผู้รับทั้งด้านความคิด ความเชื่อ และกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม)</i></p> <p>3. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p>

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
<p>(ข) แหล่งที่มาของสื่อ</p> <p>(ค) สารระสำคัญที่สื่อนำเสนอ</p> <p>(ง) ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อ</p> <p>(จ) ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สื่อนำเสนอ</p> <p>(ฉ) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความข้อเท็จจริงจากสื่อในขั้นตอนนี้กับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความข้อเท็จจริงจากสื่อในขั้นตอนที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ และขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล</p> <p>8. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอข้อมูลตามที่ได้ค้นพบในรูปแบบแผนผังความคิดหรือรูปแบบที่ผู้เรียนสนใจ พร้อมทั้งให้ผู้เรียนนำเสนอผลงาน</p> <p>ขั้นที่ 5 ชื่อนำเสนอข้อค้นพบ</p> <p>9. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนองานโดยผู้ฟังทุกคนมีการจดบันทึกการนำเสนอลงในสมุดกิจกรรม “Media literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ” และมีการตั้งประเด็นคำถามจากแต่ละกลุ่มที่นำเสนอ รวมทั้งมีการให้คะแนนเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ</p> <p>10. ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การสรุปการเรียนรู้ ดังนี้</p> <p>10.1 นักเรียนคิดว่าจากประเด็นสำคัญเรื่องน้ำอืดลมมิโทษหรือประโยชน์กันแน่ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญกับชีวิตประจำวันของนักเรียนหรือไม่อย่างไร</p>	

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR	การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ
<p>10.2 นักเรียนคิดว่าหากผู้รับสื่อไม่มีหลักการเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดนจะส่งผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต</p> <p>10.3 เพราะเหตุใดจึงกล่าวได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ (เพราะสื่อทุกชนิดถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ สื่อประกอบด้วยทัศนคติและค่านิยมของผู้สร้างทำให้มีอิทธิพลต่อผู้รับทั้งด้านความคิด ความเชื่อ และกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม)</p> <p>11. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์สรุปถึงความสำคัญของรู้เท่าทันสื่อและแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันดำเนินชีวิต</p>	

สื่อการจัดการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. วีดิทัศน์ เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ / การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ จากวิทยาลัยสารพัดช่างระยอง
2. วีดิทัศน์ เรื่อง ภัยร้ายในสื่อออนไลน์ จากมหาวิทยาลัยสยาม
3. นิตยสารฉลาดซื้อ เรื่องนมโค
4. บทความชาเขียวเย็นจาก <https://medthai.com>
5. โฆษณาน้ำผักผลไม้กล่องในเว็บไซต์
6. โฆษณาซูปเปอร์สเก็ดในโทรทัศน์
7. โฆษณาน้ำอัดลมในหนังสือพิมพ์
8. โทษของนมวัว เพจเฟซบุ๊กอยากสวยหมวยจัดให้
9. ประโยชน์ของชาเขียว บทความของ e-magazine.info

10. เรื่องจริงจากน้ำผลไม้กล่อง เว็บไซต์สมาคมน้ำผักผลไม้แห่งภาคพื้นยุโรป
11. ชูโป้สกัดดีจริงหรือหลอก บทความสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพน่ารู้.c
12. ข้อดีข้อเสียของน้ำอัดลมหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ
13. บทความตีพิมพ์นิตยสารได้สารพัดโรค องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย
14. ชาเขียวดื่มอย่างไรให้ได้ประโยชน์เว็บไซต์คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล
15. โฆษณาน้ำผลไม้บริษัททิปโก้ประเทศไทย
16. ชูโป้สกัดช่วยให้การทำงานของสมองมีประสิทธิภาพมากขึ้นรายการโทรทัศน์ต้นมาคุย
17. น้ำอัดลมอันตรายจริงหรือรายการข่าวสำนักข่าวไทยซัวร์ก่อนแชร์
18. เหตุผลที่ควรเลิกดื่มนมวัวทันทีจริงหรือรายการข่าวสำนักข่าวไทยซัวร์ก่อนแชร์
19. โฆษณาชาเขียวสำเร็จรูปตราฟูจิ
20. น้ำผลไม้กล่อง มีประโยชน์จริงหรือนิตยสารVOLGE
21. กระบวนการผลิตชูโป้สกัดเว็บไซต์แบรนด์
22. โทษของน้ำอัดลม นิตยสารของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
23. สมุดกิจกรรม Media Literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ

ภาระงานชิ้นงาน

- การนำเสนอการวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นศึกษาเรื่องประโยชน์ของเครื่องดื่มในชีวิตประจำวัน
- การตอบคำถามสรุปความรู้ในสมุดกิจกรรม Media Literacy เด็กไทยใส่ใจสื่อ

การวัดและการประเมินผล

1. การตอบคำถามในชั้นเรียน
2. การอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ
3. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
4. การนำเสนอผลงาน

เกณฑ์การให้คะแนน

การประเมินผลการเรียนรู้การนำเสนอการวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ

ประเด็นการประเมิน	ระดับ คุณภาพ/ คะแนน	รายละเอียด	น้ำหนัก คะแนน 30 คะแนน	คะแนนจริง
การรู้เท่าทันสื่อ	ดีมาก 3	ระบุประเภท สาระสำคัญ แหล่งที่มาของสื่อได้อย่างถูกต้อง แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากการนำเสนอของสื่อประเภทต่าง ๆ ประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อจากการวิเคราะห์ โดยทำความเข้าใจด้านเนื้อหา วิธีการนำเสนอครอบคลุมทุกประเด็นอย่างมีเหตุผล อธิบายการนำความรู้ที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่นำเชื่อถือเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้ครอบคลุมทุกประเด็น	5	10
	พอใช้ 2	ระบุประเภท สาระสำคัญ แหล่งที่มาของสื่อได้ แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากการนำเสนอของสื่อประเภทต่าง ๆ ประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อ อธิบายการนำความรู้ที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่นำเชื่อถือเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้ ยังขาดความชัดเจน แต่อยู่ในประเด็นที่ถูกต้อง		
	ปรับปรุง 1	คำตอบขาดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบ เชื่อมโยง และสรุปสาระสำคัญ หรือขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้ประเด็นไม่ชัดเจน และหรือไม่ถูกต้อง		

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	ระดับ คุณภาพ/ คะแนน	รายละเอียด	น้ำหนัก คะแนน 30 คะแนน	คะแนนจริง
การนำเสนอผลงาน	ดี 3	นำเสนอผลงานได้อย่างน่าสนใจ ชัดเจน เนื้อหาสอดคล้องกับประเด็นที่กำลังศึกษา	1	5
	พอใช้ 2	นำเสนอผลงานได้แต่ไม่น่าสนใจ ไม่ชัดเจน เนื้อหาไม่ครอบคลุมประเด็นที่กำลังศึกษา		
	ปรับปรุง 1	นำเสนอผลงาน ไม่ชัดเจน เนื้อหาไม่สัมพันธ์กับประเด็นที่กำลังศึกษา		

ระดับคุณภาพ

25 - 30 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 20 - 24 คะแนน หมายถึง ดี
 15 - 19 คะแนน หมายถึง พอใช้
 ต่ำกว่า 15 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ผ่านเกณฑ์คุณภาพระดับ พอใช้

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนการสอน

1.1 การบรรลุจุดประสงค์ .....

.....

1.2 การเรียนรู้ของผู้เรียน.....

.....

1.3 ผลงานของผู้เรียน.....

.....

1.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน.....

.....

1.5 ตัวผู้สอน.....

.....

1. ปัญหา/สิ่งที่ต้องการพัฒนา

.....

.....

2. แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวนิสาร์ตน์ รอดบุญคง)

ผู้สอน

...../...../.....

ตัวอย่าง

สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

1. วีดิทัศน์ เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ / การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ที่มา: www.youtube.com วิทยาลัย
สารพัดช่างระยอง

การเข้าถึงสื่อในสังคมปัจจุบันมีหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต โฆษณา หนังสือ นิตยสารใบปลิวและสามารถเข้าถึงได้ง่ายสะดวกรวดเร็ว วิธีการที่ดีที่สุด คือ ต้องมีสติ รู้จักเลือก สนับสนุนสื่อที่มีคุณค่าและเพิกเฉยต่อสื่อที่ไม่สร้างสรรค์

EP.10 การรู้เท่าทันสื่อ / การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
137,722 views

2. วีดิทัศน์ เรื่อง ภัยร้ายในสื่อออนไลน์ ที่มา: www.youtube.com จากมหาวิทยาลัยสยาม

ในปัจจุบันมีสื่อมีหลากหลายประเภท สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่เด็กและเยาวชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว และแฝงไปด้วยภัยอันตรายต่าง ๆ มากมายหากเด็กและเยาวชนขาดการรู้เท่าทันสื่อ ย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินถือเป็นภัยอันตรายที่ควรเฝ้าระวังในปัจจุบัน

3. ที่มา: นิตยสารฉลาดซื้อ เรื่องนมโค

นมโคเป็นอาหารที่มีสารอาหารเกือบครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะโปรตีนและแคลเซียมในนมนี้มีส่วนช่วยในการเจริญเติบโตและซ่อมแซมส่วนที่ร่างกายเสื่อมไป จึงเหมาะเป็นอาหารสำหรับคนทุกวัย หากพบปริมาณสารพิษจากเชื้อรา อะฟลาทอกซิน เอ็ม 1 (อะฟลาทอกซิน ชนิด บี 1) ถ้าอยู่ในน้ำนมจะเรียกว่า อะฟลาทอกซิน เอ็ม 1) ซึ่งเป็นสารพิษธรรมชาติชนิดร้ายแรงต่อมนุษย์ ซึ่งแม้ได้รับในปริมาณน้อยก็ทำให้เกิดพิษต่อร่างกายได้

4. ที่มา: บทความชาเขียวเย็น จาก <https://medthai.com>

สรรพคุณของชาเขียว

1. ชาเขียวถูกนำมาใช้ในการรักษาตั้งแต่โรคปวดศีรษะไปจนถึงโรคซึมเศร้า ซึ่งในประเทศจีนมีการใช้ชาเขียวเป็นยามามากกว่า 4,000 ปีแล้ว
2. ช่วยทำให้เจริญอาหาร
3. แก้กษมาเหล้า ทำให้สร้างเมลา
4. ช่วยแก้หวัด แก้ก้อนใน ช่วยขับเหงื่อ ขับสารพิษตกค้าง
5. ช่วยให้ผ่อนคลายอารมณ์ สงบประสาท ระบายความร้อนจากศีรษะและเบ้าตา ทำให้สดชื่น ตาสว่าง ไม่ง่วงนอน และช่วยทำให้หายใจสดชื่น
6. ช่วยแก้อาการกระหายน้ำ ระบายความร้อนออกจากปอด และช่วยขับเสมหะ
7. ช่วยแก้บิด ท้องร่วง ท้องเสีย
8. ช่วยเพิ่มแบคทีเรียชนิดดีในลำไส้ จึงสามารถช่วยล้างสารพิษและกำจัดพิษในลำไส้ได้
9. ช่วยป้องกันตับจากพิษและโรคอื่น ๆ
10. ช่วยป้องกันการเกิดลิ้มเลือด
11. ชาเขียวมีฤทธิ์ต้านอาการอักเสบ ต้านเชื้อจุลินทรีย์ในลำไส้ ต้านเชื้อแบคทีเรียและเชื้อไวรัส ต้านเชื้อ Botulinus และเชื้อ Staphylococcus
12. ช่วยขับปัสสาวะ ป้องกันนิ่วในถุงน้ำดีและในไต
13. ช่วยในการห้ามเลือดหรือทำให้เลือดไหลช้าลง
14. ใช้เป็นยาพอกรักษาแผลอักเสบ แผลพุพอง ไฟไหม้ ฝีหนอง ช่วยบรรเทาอาการผื่นคัน ผิวยาวแห้ง แผลงัสต์ว์กัดตอย และยังใช้เป็นยากันยุงได้อีกด้วย
15. ชาเขียวสามารถช่วยป้องกันโรคข้ออักเสบรูมาติก (Rheumatic arthritis) ซึ่งมีอาการอักเสบ บวมแดง ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อและข้อต่อ ที่มักเกิดกับสตรีวัยกลางคน

5. โฆษณาน้ำผักผลไม้กล่องในเว็บไซต์ที่มา: www.malee.com

Malee 100% UHT Fruit Juice
น้ำผักผลไม้รวม

คัดสรรสุดยอดผักผลไม้ที่มีสารต้านอนุมูลอิสระสูง ต้มเพียง 1 แก้วก็ได้วิตามินให้ร่างกาย
ได้ครบถ้วน ทั้งวิตามิน A, C, B1, B2, E, โปแทสเซียม และเบตาแคโรทีน ให้คุณได้ประโยชน์
ครบในหนึ่งเดียว

แสดงเนื้อหาเพิ่ม +

ข้อมูลโภชนาการ | ตาวันไหลสดแค็ตตาล็อก | ติดต่อเรา

วิตามิน E | วิตามิน C | วิตามิน A

Activate WhatsApp CHAT WITH

Nutrition Facts

1000 ml

Serving size: 1 glass (200ml.)

Serving per container : 5

Total Energy 90 kcal

Energy from Fat 0 kcal

Amount/Serving	%	Amount/Serving	%
Total Fat 0 g.	0%	Total Carbohydrate 21 g.	7%
Saturated Fat 0 g.	0%	Dietary Fibre .	3%
Cholesterol 0 mg.	0%	Sugar 20 g.	
Protein less than 1 g.			
Sodium 45 mg.	2%		
Vitamin A 25% Vitamin B1 1 0% Vitamin C 45% Vitamin E 15%			
Iron 4% Calcium less than 2%			
*Percent Thai RDI			

6. โฆษณาซูบไก่สกัดในโทรทัศน์ ที่มา: www.youtube.com แบนนด์ซูบไก่สกัด

7. โฆษณาน้ำอัดลมในหนังสือพิมพ์ ที่มา: หนังสือพิมพ์รายวันM2F ฉบับวันที่ 11 กรกฎาคม 2560

8. โฆษของนมวัว เพจเฟซบุ๊กอยากสวยหมวยจัดให้ ที่มา: www.facebook/muayjadhai.com

๖๕๓ ข้อเสียของนมวัว
ทำไมเนมาแก่คนไทย

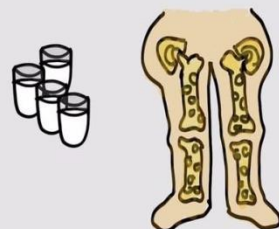
#อยากสวยหมวยจัดให้
..เฟสบุ๊คเห ..

ร่างกายเรา... คนไทยส่วนใหญ่
ไม่มีน้ำย่อยย่อยน้ำตาลแลคโตสในนม (ทำให้ท้องเสียหลังดื่มนม)
และคนบางส่วนแพ้โปรตีนในนม (ทำให้ เกิดเป็นอาการ
ภูมิแพ้แฝง แสดงออกมาในระบบต่างๆในร่างกาย)

#อยากสวยหมวยจัดให้
..เฟสบุ๊คเห ..

หากดื่มนมวัวในปริมาณมาก (>500 ๕๕)
ร่างกายจะได้ธาตุฟอสฟอรัส มากเกินความจำเป็น
จะกระตุ้นให้ร่างกายหลั่งฮอร์โมนจากต่อม
พาราไทรอยด์มาสร้างกระดูก
ทำให้ กระดูกพรุน & กระดูกพรุน

#อยากสวยหมวยจัดให้
..เฟสบุ๊คเห ..

9. ประโยชน์ของชาเขียว ที่มา: บทความของ e-magazine.info

ประโยชน์ของชาเขียว

สารสำคัญที่พบได้ในชาเขียว จะประกอบไปด้วยกรดอะมิโน วิตามินบี วิตามินซี วิตามินอี สารในกลุ่ม xanthine alkaloids คือ คาเฟอีน และธีโอฟิลลีน ซึ่งเป็นสารที่มีฤทธิ์กระตุ้นการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง และสารในกลุ่มฟลาโวนอยด์ ที่เรียกว่า คาเทชิน

การดื่มชาเขียวให้ประโยชน์ต่อสุขภาพมากมาย เนื่องจากสารสำคัญในใบชาเขียวกลุ่ม โพลีฟีนอล ที่ชื่อว่า เคทิจิน (Catechins) จะทำหน้าที่จับกับอนุมูลอิสระและขัดขวางการเกิดปฏิกิริยาออกซิเดชันในร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงช่วยต้านโรคร้ายได้มากมาย เช่น ป้องกันโรคหลอดเลือดหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง และโรคมะเร็งได้ แต่ก็มีหลากหลายความเชื่อเกี่ยวกับสรรพคุณของชาเขียว บ้างถูกบ้างผิด

10. เรื่องจริงจากน้ำผลไม้กล่อง ที่มา: www.test.co.org เว็บไซต์สมาคมน้ำผักผลไม้แห่งภาคพื้นยุโรป

งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คุณสมบัติการต่อต้านอนุมูลอิสระและปริมาณน้ำตาลใน เครื่องดื่ม เพื่อสุขภาพ ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2549 ของ ปาจริย์ อับดุลลากาซิม นักศึกษาปริญญาโท สาขาโภชนศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี ม.มหิดล กรุงเทพมหานคร พบว่า เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่มีคุณสมบัติของสารต่อต้านอนุมูลอิสระนั้น ต้องเป็นเครื่องดื่ม ที่ยังไม่ผ่านกระบวนการในการผลิตทางอุตสาหกรรมอาหารในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น ทั้งพาสเจอร์ไรส์ และสเตอริไรส์

ปาจริย์ นำเครื่องดื่มที่โฆษณาว่าเพื่อสุขภาพ 10 ชนิด มาเข้าห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ พบว่า เครื่องดื่มที่ได้ผ่านกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมอาหารมาแล้ว จะทำให้สารต้านอนุมูลอิสระหายไปมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์และมีเครื่องดื่ม บางชนิดที่ไม่เหลือสารต้านอนุมูลอิสระให้เห็นเลย สิ่งที่ยังคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลงในเครื่องดื่มที่โฆษณาว่าเพื่อสุขภาพก็คือ น้ำตาล เพราะฉะนั้น การโฆษณาของน้ำผลไม้บางพวกที่บอกว่า ในน้ำผลไม้จะมีสารต้านอนุมูลอิสระ คงจะขัดแย้งกับงานวิจัยฉบับนี้

11. ชูปไก่สกัดดีจริงหรือหลอก ที่มา: บทความสุขภาพจาก www.สุขภาพน่ารู้.com

ในงานวิจัยด้านคุณค่าทางอาหาร สถาบันวิจัยโภชนาการมหาวิทยาลัยมหิดล และ ศูนย์วิจัยคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี กลับพบว่า เมื่อเปรียบเทียบแหล่งของโปรตีน จาก นม ไข่ไก่ และชูปไก่สกัดในปริมาณที่เท่ากัน การบริโภคชูปไก่สกัดมีปริมาณโปรตีนน้อยกว่า ไข่ไก่ถึงเกือบครึ่ง อีกทั้งยังมีสารอาหารและวิตามิน เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก วิตามินบี 2 เป็นต้น น้อยกว่าในไข่ไก่และนมด้วย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสารอาหารโปรตีนในชูปไก่ สกัดจะพบว่าเป็นโปรตีนที่ย่อยได้ง่ายกว่า เพราะชูปไก่สกัดเป็นเครื่องดื่มที่มีโปรตีนชนิดที่ถูก ย่อยมาแล้วในรูปกรดอะมิโน ร่างกายจึงสามารถดูดซึมและนำไปใช้ได้ทันที ทำให้ไม่มีปัญหา เกี่ยวกับการย่อย

นอกจากนี้มีการศึกษาของกรมวิทยาศาสตร์บริการเกี่ยวกับปริมาณกรดอะมิโนที่มีใน ชูปไก่สกัด พบว่าชูปไก่สกัดมีปริมาณกรดอะมิโนชนิดจำเป็นต่ำกว่าปริมาณที่เด็กทารกจนถึงเด็ก อายุ 12 ขวบต้องการใช้ในการเจริญเติบโต แต่เมื่อเทียบในผู้ใหญ่แล้วพบว่า ชูปไก่สกัดมีค่า กรดอะมิโนที่สูงมากกว่าระดับที่ผู้ใหญ่ต้องการ

12. ข้อดีข้อเสียของน้ำอัดลมที่มา: หนังสือพิมพ์ผู้จัดการวันที่ 9 สิงหาคม 2561

ข้อดี ข้อเสียของน้ำอัดลม

1. **ข้อดี**
น้ำอัดลมมีส่วนผสมของคาเฟอีน ซึ่งรบกวนระบบประสาท โดยเฉพาะเด็กๆ
2. น้ำอัดลมมีส่วนผสมของน้ำตาลสูงมาก ให้พลังงานเยอะ แต่ไม่ให้คุณค่าทางสารอาหาร
3. ทำให้ฟื้นฟู
4. น้ำอัดลมมีฤทธิ์เป็นกรด กัดกร่อนกระเพาะอาหาร
5. ดื่มมากๆ จะเกิดอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ
6. การดื่มน้ำอัดลมเรื่อยๆ ที่มีอุณหภูมิสูงกว่าอุณหภูมิปกติของร่างกายมาก เป็นการรบกวนการทำงานของระบบการย่อยอาหาร อาหารจะถูกย่อยได้ยากขึ้น จนอาหารบูดเน่า

ข้อดี

1. รสชาติอร่อย
2. บางครั้งหมอล้างให้หายากก็กลืนไปเวลาดื่ม เพื่อช่วยบรรเทาอาการท้องเสีย

ในน้ำอัดลม

1 กระจับอง มีฟอสฟอรัสอยู่ถึง 500 มิลลิกรัม และไม่มีแคลเซียมอยู่เลยซักนิด

COLA

เด็กวัยหัดเดินที่บริโภคน้ำอัดลมเป็นประจำ จะมีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดกระดูกมากกว่าเด็กที่ไม่ดื่มถึง 3 เท่า เพราะในน้ำอัดลมประกอบด้วยฟอสฟอรัสอยู่มากจริงแล้วฟอสฟอรัสจำเป็นสำหรับร่างกาย แต่มีเงื่อนไขว่าปริมาณที่ได้รับจะต้องสมดุลกับปริมาณแคลเซียมในอัตรา 1 : 1

ASTV Infographics
www.manager.co.th

ที่มา : หนังสือผู้จัดการ ฉบับที่ 62 ปีที่ 3

13. บทความที่মনัรักษาดั้สารพั้โรค องค์กรส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ทั้มา: www.dpo.go.th

ประโยชน์ของการดื่มนม

- ลดไขมันในเส้นเลือด
- ลดความเสี่ยงของการเกิดโรคกระดูกพรุน กระดูกเปราะ
- เสริมสร้างเม็ดเลือดแดง
- ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ ของร่างกายใน วัยผู้ใหญ่
- เสริมสร้างภูมิต้านทานโรค
- ช่วยในการทำงานของระบบขับถ่าย
- บำรุงหัวใจ บำรุงประสาท
- เสริมสร้างกระดูก และฟันให้แข็งแรง
- ช่วยในการทำงานของระบบ เซลล์ผิวหนัง
- ดื่มนมโยววัยเด็กช่วยทำให้ตัวสูงขึ้น
- ลดความดันโลหิต ลดความเสี่ยง ของมะเร็งลำไส้ใหญ่
- เพิ่มความหนาแน่น ของมวลกระดูก ในวัยเด็ก

ขอขอบคุณทั้มา <http://www.smartsme.tv>

องค์กรส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย อ.ส.ด.
www.dpo.go.th Tel.022798603 036909697

14. ชาเขียวดื่มอย่างไรให้ได้ประโยชน์เว็บไซต์คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มา: www.mu.ac.th

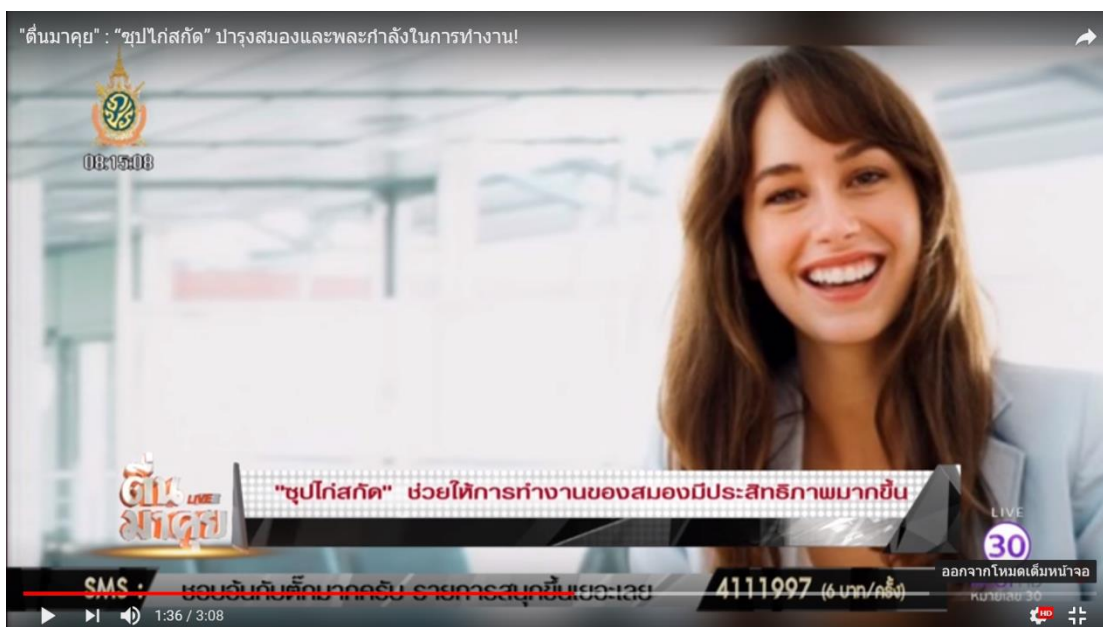
จากการศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของชาเขียวพบว่าชาเขียวมีประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน แต่การบริโภคชาเขียวอย่างไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่างกาย ซึ่งมีรายงานเกี่ยวกับการบริโภคชาเขียวระบุว่าถ้าบริโภคในปริมาณสูงและติดต่อกันเป็นเวลานานสามารถส่งผลเสียต่อตับได้ โดยมีรายงานการวิจัยในหนูเมาส์พบว่าสาร epigallocatechin gallate (EGCG) จะส่งผลให้ตับถูกทำลายเล็กน้อยเมื่อบริโภคในขนาดสูง (2,500 มก./กก.) ติดต่อกัน 5 วัน และความเป็นพิษต่อตับจะยิ่งเพิ่มขึ้นเมื่อบริโภคในขณะที่เป็นไข้ จากงานวิจัยช่วยยืนยันว่าการบริโภคชาเขียวในระยะเวลาสั้นๆ มีความปลอดภัย แต่ถ้าบริโภคในปริมาณสูงอาจส่งผลให้ตับถูกทำลาย

ดังนั้นหากมีความผิดปกติเกี่ยวกับตับหรือมีอาการไข้ควรหลีกเลี่ยงการบริโภคชาเขียวในขนาดสูงและติดต่อกันเป็นเวลานาน ที่น่าสังเกตคือรูปแบบการบริโภคชาเขียวตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการบริโภคในรูปแบบการชงชาดื่มเองและไม่มีส่วนผสมของน้ำตาล ดังนั้นการดื่มชาเขียวที่ชงเองนอกจากจะได้รับรสชาติและกลิ่นหอมแท้จากชาเขียวแล้วยังได้รับประโยชน์จากสารต้านอนุมูลอิสระที่ดีกว่าเครื่องดื่มชาเขียวสำเร็จรูปซึ่งจะมีส่วนผสมของน้ำตาลและมีปริมาณชาเขียวที่เจือจางสำหรับเครื่องดื่มชาเขียวสำเร็จรูปจะมีปริมาณใบชาที่น้อยมากจึงมีสารสำคัญน้อย ถ้าจะดื่มเพื่อที่จะได้รับประโยชน์จากสารโพลีฟีนอล EGCG อาจจะต้องดื่มหลายขวดต่อวัน ซึ่งแทนที่จะได้ประโยชน์อาจทำให้เสียสุขภาพเนื่องจากร่างกายได้รับปริมาณน้ำตาลที่เป็นส่วนผสมในชาเขียวสำเร็จรูปนั้นสูงเกินไป

15. โฆษณาน้ำผลไม้บริษัททิปโก้ประเทศไทยที่มา: www.youtube.com

16. ชูปโก่สกัดช่วยให้การทำงานของสมองมีประสิทธิภาพมากขึ้นรายการโทรทัศน์ตื่นมาคุย ที่มา: รายการตื่นมาคุย ช่อง 9 eantertain

ทุกวันนี้การทำงาน และความกดดันจากสิ่งรอบตัว ทำให้เราเกิดความเครียด ถ้ามีความเครียดสะสมไว้นานๆ นอกจากจะทำให้รู้สึกเหนื่อยล้าและหมดไฟแล้ว จะทำให้เราค่อยๆ หมดความกระตือรือร้น ไม่มีสมาธิ หน้าตาไม่สดใส จนกระทั่งสุขภาพและประสิทธิภาพการทำงานของสมองเสื่อมถอยลงด้วย” เราควรจัดสรรตารางชีวิตให้ลงตัว แบ่งเวลาพักผ่อน เพื่อให้สมองได้ผ่อนคลายดูแลร่างกายให้มีสุขภาพดีตลอดเวลาด้วยการทานอาหารครบหมู่และเพียงพอในแต่ละวัน สำหรับผู้ที่ต้องใช้สมองในการทำงานและพละกำลังในการทำกิจกรรมต่างๆ อาจเสริมด้วยชูปโก่สกัด เพราะชูปโก่สกัดเป็นอาหารในรูปแบบของกรดอะมิโน และเปปไทด์ ที่ร่างกายสามารถดูดซึมไปใช้ได้ทันที และที่สำคัญในชูปโก่สกัดยังช่วยให้เลือดขนส่งออกซิเจนไปเลี้ยงสมองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การทำงานของสมองมีประสิทธิภาพมากขึ้น ให้มีสมาธิ ต่อการเรียนรู้ และจดจำดีขึ้น รวมถึงหากดื่มก่อนออกกำลังกายจะช่วยให้การเผาผลาญอาหารให้เป็นพลังงานเพิ่มขึ้นหลังดื่มไป 15 นาที ลดความเหนื่อยล้าของร่างกาย และช่วยให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า หรือหากดื่มหลังออกกำลังกายจะช่วยเร่งการกำจัดของเสียจำพวกแอมโมเนียและแลคเตท

17. น้ำอัดลมอันตรายจริงหรือรายการข่าวสำนักข่าวไทยข่าวเช้าที่มา: สำนักข่าวไทย

#ข่าวเช้า #ข่าวเช้าไทย #SureAndShare

ข่าวเช้า : น้ำอัดลมอันตรายจริงหรือ?

94,560 views

685 24 SHARE SAVE ...

ในน้ำอัดลมมีน้ำตาลจำนวนมาก เกินความจำเป็นส่งผลให้เกิดโรคต่าง ๆ ตามมา เช่นโรคเบาหวาน โรคอ้วน ควรบริโภคแต่พอเหมาะและออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

18. เหตุผลที่ควรเลิกดื่มนมวัวทันทีจริงหรือรายการข่าวสำนักข่าวไทยซัวร์ก่อนแชร์ที่มา: สำนักข่าวไทย

ศูนย์ซัวร์ก่อนแชร์ สำนักข่าวไทย อสมท สอภท สอภท ผศ.ดร.ทพญ.ดุลยพร ตราชูธรรม ผู้เชี่ยวชาญ
หลักสูตรพิษวิทยาทางอาหารฯ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ยืนยันว่านมวัวไม่มี
อันตราย สามารถดื่มได้มีส่วนผสมของเซลล์เม็ดเลือดขาวที่ตายแล้ว+อุจจาระ -ไม่น่าเป็นไปได้
ยกเว้นอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สกปรกมียาปฏิชีวนะ - เป็นไปได้ หากระบบปศุสัตว์ที่ผลิตนมวัวไม่ได้
มาตรฐานคนไม่เหมาะที่จะดื่มนมวัว - นมวัวเป็นทางเลือกที่ดีตามหลักโภชนาการระวังนมจากวัว
ที่ถูกบังคับให้ผลิตนมต่อเนื่อง - ไม่เกี่ยวกับคนไม่จำเป็นต้องรับโปรตีนจากนม - ไม่จริง โปรตีน
จากนมมีคุณภาพ ช่วยเสริมกรดอะมิโนที่ร่างกายต้องการทำให้สูญเสียแคลเซียมในกระดูก - พบ
ได้ในเด็กที่บริโภคนมที่มีฟอสเฟตมาก

19. โฆษณาชาเขียวสำเร็จรูปตราฟูจิ ที่มา: โฆษณาทางโทรทัศน์ช่องฟรีทีวี

ชาเขียวสำเร็จรูปที่เราสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อนักดื่มชาเขียวทั้งหลายผู้ต้องการลิ้มลองรสชาติชาเขียวแท้ๆ

ชาเขียว Arabiki จากแหล่งเพาะชาเขียวแหล่งใหญ่ในญี่ปุ่นอย่าง Shinzuoka ในเขตชาเขียวของเราประกอบไปด้วยความสะอาดใหม่กลิ่นหอมรสชาติเลิศและบรรจุลงบรรจุภัณฑ์ด้วยเทคโนโลยี Cold Aseptic Fill Bottling system ซึ่งเราเป็นเจ้าของและเจ้าเดียวในประเทศไทยนำเทคโนโลยีนี้มาใช้กับขวดชาเขียวเพื่อคงความสดใหม่ให้คงที่ไว้มากที่สุด.

Fuji Cha ดึงดูดลูกค้าด้วยบรรจุภัณฑ์ขนาด 500 มิลลิลิตร ที่ถูกออกแบบมาให้ดูคล้ายกับกระบอกไม้ไผ่ ผนึกด้วยกระดาษอลูมิเนียมที่ปากขวดและปิดทับด้วยฝาพลาสติกอย่างดี มี 3 รสชาติให้เลือก โดยทั้งหมดนั้นมี ปริมาณคาเฟอีนต่ำทั้งยังอุดมไปด้วยวิตามินชนิดต่างๆ มากกว่าสิบชนิด รวมไปถึงสารแอนตี้ออกซิเจนและสารอาหารอื่นๆ ที่มีคุณค่าต่อร่างกายน้ำชาเขียวพร้อมดื่ม ตรา ฟูจิชะ กรีนที

20. น้ำผลไม้กล่อง มีประโยชน์จริงหรือ ที่มา: นิตยสารVOLGE

น้ำผลไม้กล่องดื่มแล้วดี ที่ดีจริงๆ หัวเชื้อร้อยเปอร์เซ็นต์ คือการผสมน้ำหัวเชื้อของแต่ละชนิดเข้าด้วยกันก่อนเทียบเป็นสัดส่วนของผลไม้จริง ผลไม้ที่โฆษณาอยู่ท้ายสุดในปริมาณกล่องเขียนว่า ‘แต่งกลิ่น’ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนเลยว่าเป็นน้ำเปล่าผสมน้ำตาล ใส่น้ำ และแต่งความหวานที่ได้ก็มาจากน้ำตาล มันคือน้ำ ‘รส’ สัม ส่วนพาสเจอร์ไรซ์คือใส่สารอาหาร เพราะการพาสเจอร์ไรซ์เปรียบเสมือนการโกงความตาย น้ำส้มพร้อมดื่มที่ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์สามารถเก็บไว้ได้นานกว่า 8 เดือนก่อนที่จะแจกจ่ายให้ร้านค้า สารอาหารจึงแทบไม่หลงเหลือ โดยเฉพาะวิตามินซีที่ขึ้นชื่อเรื่องความเซ็กซี่ทิฟ ถ้าต้องดื่มเลือกน้ำผลไม้สกัดเย็น (Cold-pressed Juice) เพราะมีวิตามินซีมากกว่าน้ำผลไม้พาสเจอร์ไรซ์ถึง 8 เท่า ตามผลการศึกษาของ Food Chemistry แต่ข้อเสียคือแพงและควรดื่มให้หมดภายใน 2-3 ชั่วโมง

21. กระบวนการผลิตซูปไก่สกัดที่มาจากเว็บไซต์แบรนด์ www.brand.com

← → Secure | <https://www.brandworld.co.th/about-us/manufacturing-process/essence-of-chicken-manufacturing-process.html>

กระบวนการผลิตซูปไก่สกัด

สินค้าทั้งหมดของแบรนด์ซูปไก่สกัด ผลิตจากไก่ที่เลี้ยงโดยผู้ผลิตชั้นนำของประเทศ จึงได้ไก่ที่ปราศจากโรค ออร์โธม สารเร่ง และสารตกค้างทุกชนิด โดยผ่านการรับรองจากกรมปศุสัตว์ ได้มาตรฐานการส่งออก และใช้ระบบขนส่งที่สมัยใหม่ ควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อรักษาความสดของไก่จนถึงโรงงาน

ฟ 30

←

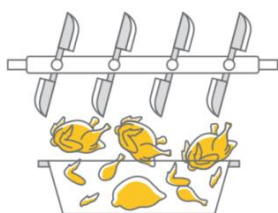
ฟ 30

← → Secure | <https://www.brandworld.co.th/about-us/manufacturing-process/essence-of-chicken-manufacturing-process.html>

🐔 🐔 🐔

ผลิตจากไก่ที่เลี้ยงในระบบฟาร์มปิด จึงไม่มีการปนเปื้อน ต่างจากไก่ที่เลี้ยงแบบฟาร์มเปิดด้วยวิธีการแบบดั้งเดิม

ไก่ที่นำมาใช้ผลิตต้องผ่านการรับรองจากกรมปศุสัตว์ และตามมาตรฐานการส่งออก ก่อนนำมาผลิตโดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น ระบบการจัดการสุขลักษณะที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP), ISO 9001 QMS, HACCP และได้รับเครื่องหมายฮาลาลรับรอง ไก่ที่นำมาใช้ต้องผ่านการตรวจอย่างเข้มงวดโดยสัตวแพทย์ก่อนส่งเข้ามาให้แผนกประกันคุณภาพที่โรงงานตรวจอีกครั้งหนึ่งเพื่อคุณภาพและความปลอดภัยสูงสุดของผู้บริโภค

กระบวนการผลิตขั้นตอนที่ 1

นำไก่มาตเพื่อที่สามารถสกัดคุณค่าออกมาได้เต็มที่

22. โทษของน้ำอัดลม ที่มา: นิตยสารของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

น้ำอัดลม มีแต่ผลเสีย

- ### 1. ร่างกายขาดสารอาหาร

เนื่องจากน้ำอัดลมมีแก๊สภายในปริมาณมากจึงทำให้เรารู้สึกอ้วน จุกเสียดแน่นท้อง
- ### 2. กระจุกและฟันพุกร่อน

เพราะความหวานที่มีอยู่ในน้ำอัดลมมีปริมาณสูงซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้ฟันเราผุได้
- ### 3. เสี่ยงต่อการเกิดโรคหลายชนิด

หากติดดื่มเป็นประจำมากเกินไปก็ย่อมส่งผลให้เป็นโรคอ้วนและโรคเบาหวานตามมาได้
- ### 4. ทำให้ร้อนไม่หลับ

หากเราดื่มน้ำอัดลมซึ่งหลายคนอาจจะยังไม่รู้ว่ามีปริมาณคาเฟอีนสูงมากไม่น้อยเช่นกัน

ที่มา : Infographic move

Infographic งานประชาสัมพันธ์
สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

1323
รพ.เด็กและวัยรุ่น

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- ตารางแสดงค่าความสอดคล้องของแบบวัดแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนและหลังเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6
- ตารางแสดงค่าความเที่ยง ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ ก่อนเรียนและหลังเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ

ก่อนเรียน

คำแนะนำ ในการทำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ เป็นแบบทดสอบชนิดอัตนัย

จำนวน 5 ข้อ

1. แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

- 1) การเปิดรับสื่อ
- 2) การเข้าใจสื่อ
- 3) การวิเคราะห์สื่อ
- 4) การประเมินค่าสื่อ
- 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

2. ใช้เวลาในการทำข้อสอบเป็นเวลา 60 นาที คะแนนเต็ม 15 คะแนน

3. ข้อสอบมีทั้งหมด 8 หน้า ให้นักเรียนทำข้อสอบให้ครบทุกข้อ

ชื่อ..... เลขที่.....

แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถานการณ์วัฒนธรรม

ปีการศึกษา 2561

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาประเด็นที่กำหนดให้ แล้วใช้เป็นข้อมูลในการตอบคำถาม

สื่อชิ้นที่ 1

20:15

รักในหลวง ❤️👉
ส่งต่อ 10 คน
ถ้าคุณไม่ส่งแสดงว่าคุณไม่รัก
พ่อหลวง 😞❤️

23:54

วันที่30ธันวาคม facebook จะทำการ
เปลี่ยนสี ให้เป็นสีเหลือง ส่งให้ครบ
15คนถ้าไม่ส่ง facebook จะทำการ
บล็อก ทรัพย์สินของคุณ

👉👉👉 จลอง 👉👉👉 LINE เรียนผู้
ใช้LINEทุกท่านทางบริษัทเรา
เห็นว่าผู้ใช้LINE 2,000,000
กว่าคน ทางเราอยากจะ
ตอบแทนทุกคนที่ใช้ LINE 👍
โดยการส่งข้อความนี้ให้กับ
เพื่อน ในไลน์ของคุณ15คนก็มี
ส่งเสร็จแล้ว ระบบจะดำเนิน
การ 📱 แล้วก็รอรับเหรียญฟรี!
300ได้เลย

ส., 9 พ.ค.

สตีกเกอร์ไลน์ชุด โดเรมอน และ คิตตี้
พูดได้ ขยับได้ ทางบริษัทได้จัดกิจกรรมนี้
ขึ้นมาเพื่อตอบสนอง มีผู้ใช้มากกว่า
20,000,000 คน
ขั้นตอน คือ
1. copyข้อความนี้
2. ส่งไปให้เพื่อนๆในกลุ่ม 3 กลุ่ม
3. รอประมาณ 15นาที สตีกเกอร์จะไปอยู่
ใน สตีกเกอร์ของคุณทันที

ด่วนสุดแชร์ต่อด่วน

📱 เบอร์ [081-9476564](tel:081-9476564)
จะส่งข้อความเปล่านั้น!

🚫 อย่าเปิดอ่าน!

NO อย่าโทรกลับ!
จะกินเงินเรา..แล้วไปเข้าบัญชีเขาแทน

😭 โดนไปก่อนประเทศแล้ว

😍 จาก....

สนง.ตำรวจแห่งชาติ 2558

ที่มา : ข้อความที่ส่งต่อกันทางไลน์แชทกลุ่ม เข้าถึง เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561

สื่อชิ้นที่ 2

ในปัจจุบัน แอปพลิเคชันไลน์ เข้ามามีบทบาท เรียกได้ว่า ทุกคนต้องมีจึงเกิดกลุ่ม มิจฉาชีพที่ใช้หนทางนี้ในการหลอกล่อให้ประชาชน โดยใช้วิธีการ แจกสติ๊กเกอร์ฟรีหลอกให้กดเพิ่มเพื่อนและส่งลูกโซ่กระจายหลอกลวงต่อ เพื่อให้มีผู้ติดตามมากๆ ก่อนจะนำไปขาย หรือเปลี่ยนเป็นบัญชีขายของด้าน “นายอริยะ พนมยงค์” กรรมการผู้จัดการ Line ประเทศไทย ได้ออกมาเตือน ผู้ที่ใช้ แอปพลิเคชัน Line คือ “แจกสติ๊กเกอร์ฟรี มีกลไกเดียวคือ แจกผ่านบัญชีทางการ ถ้าพบ “อย่าเชื่อ” และกด Report รายงาน มาที่เราหากตรวจสอบพบว่าไม่ถูกต้องเราจะจัดการปิดทันที”

ระวัง!

ไออ้วน พุดได้ ฟรี!
กตริบ อิมฟรี

รับ 'อิมโบลฟรี' ง่ายๆ เพียงแค่ส่งข้อมูลผู้ติดต่อไลน์นี้ไปยังกลุ่มไลน์ของคุณ 20 กลุ่ม หรือเพื่อน 50 คน

รับอิมโบลฟรีทันที มีให้เลือก 3 ลาย เลือกได้เลยค่ะ

สติ๊กเกอร์ฟรี หลอกลวง

กด เพิ่มเพื่อน

หลอกให้กดเพิ่มเป็นเพื่อน และส่งลูกโซ่กระจายการหลอกลวงต่อ เพื่อให้มีผู้ติดตามมากๆ ก่อนจะนำไปขาย หรือ เปลี่ยนเป็นบัญชีขายของ

“แจกสติ๊กเกอร์ฟรี มีกลไกเดียว คือ แจกผ่านบัญชีทางการ ถ้าพบ **อย่าเชื่อ** และกด Report **รายงาน** มาที่เรา หากเราตรวจพบว่าไม่ถูกต้อง เราจะจัดการปิดทันที”

- อริยะ พนมยงค์ กรรมการผู้จัดการ LINE ประเทศไทย

พบกับทุกวันใน ข่าวค่ำ ช่อง 9 MCOT HD
f ทีวีก่อนแชร์ @SureAndShare
s สำนักข่าวไทย @TNAMCOT
ดูย้อนหลัง <http://j.mp/sureyoutube>

20 มกราคม 2560
ศูนย์ข่าวก่อนแชร์ สำนักข่าวไทย อสมท

ที่มา : <https://jorkhaoseed.com/jkstv-line> เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561

1. องค์ประกอบที่1 การเปิดรับสื่อ

1.1. สื่อชั้นที่ 1 เป็นสื่อประเภทใด

.....

1.2 ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาที่ได้จากสื่อชั้นที่ 1

สื่อชั้นที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร

1.3 สื่อชั้นที่ 2 เป็นสื่อประเภทใด

1.4 ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาที่ได้จากสื่อชั้นที่ 2

สื่อชั้นที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร

3. องค์ประกอบการวัดข้อที่ 3 การวิเคราะห์สื่อ

ให้นักเรียนแยกแยะข้อมูลจากสื่อทั้ง 2 ชั้น ว่าประเด็นใดเป็นข้อเท็จจริงและ
ประเด็นใดเป็นข้อคิดเห็นรวมทั้งการโน้มน้าวใจให้เชื่อของสื่อ

รายการ	ข้อเท็จจริง	ข้อคิดเห็น	การโน้มน้าวใจ
สื่อชั้นที่ 1 			
สื่อชั้นที่ 2 			

4. องค์ประกอบการวัดข้อที่ 4 การประเมินค่าสื่อ

นักเรียนคิดว่าสื่อชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 สื่อชั้นใดมีความน่าเชื่อถือมากกว่ากัน

.....

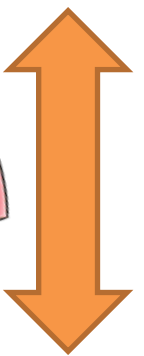
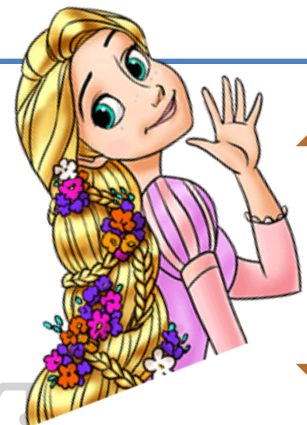
.....

.....

เพราะ.....

.....

วัฒนธรรม

5. องค์ประกอบการวัดข้อที่ 5 การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

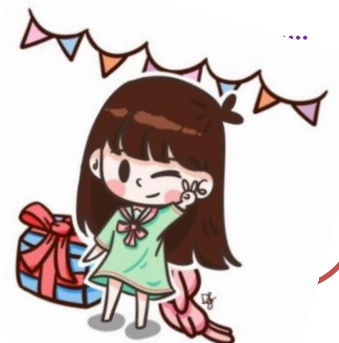
จากการศึกษาสื่อทั้ง 2 ชั้น นักเรียนมีแนวทางในการนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมอย่างไร

ต่อตนเอง.....

.....

ต่อสังคม.....

.....

แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ

หลังเรียน

คำแนะนำ ในการทำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ เป็นแบบทดสอบชนิดอัตนัย
จำนวน 5 ข้อ

1. แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ
  - 1) การเปิดรับสื่อ
  - 2) การเข้าใจสื่อ
  - 3) การวิเคราะห์สื่อ
  - 4) การประเมินค่าสื่อ
  - 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
2. ใช้เวลาในการทำข้อสอบเป็นเวลา 60 นาที คะแนนเต็ม 15 คะแนน
3. ข้อสอบมีทั้งหมด 7 หน้า ให้นักเรียนทำข้อสอบให้ครบทุกข้อ

ชื่อ..... เลขที่.....

แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รู้เท่าทันผู้ผลิตผู้บริโภค

ปีการศึกษา 2561

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาประเด็นที่กำหนดให้ แล้วใช้เป็นข้อมูลในการตอบคำถาม

สื่อชิ้นที่ 1

สินค้าตีมิรีวิว สินค้าออนไลน์

ผลิตภัณฑ์	อวดอ้าง	สรรพคุณจริง
“Mezzo” (เมโส)	เซรั่มหน้าใส ท่ามาจากรกแกะ	ท่ามาจากตัวเหลือง ใช้มือคนกวบนเอง
“Fern Shinobi” (เฟิร์น ชิโนบิ)	ผิวขาว ใน 7 วัน	ไปขาว โฆษณาเกินจริง หลอกผู้บริโภค
“Apple Slim” (แอปเปิลสลิม)	พวชลดน้ำหนัก การันตีความพอม	กินแล้วใจสัน ส่วผลให้เกิดโศววย
“Slim Milk” (สลิม มิลค์)	นมพอม ใสสีบออก กระบอวเพชร	มีเพียงแค่นมพว ที่แด้วกลั่นเอาไปเท่านั้น
“Fern Cleo” (เฟิร์น คลีโอ)	บ้ำชว สลายไตบีน แคด์ม แชน ช่า เล็ก เรียว ดั่งใจ	ไปพอม แกบประจำเดือน มาไม่ปกติ
“Snow Milk” (สโนว์มิลค์)	นมขาว ผิวขาวอร่า เทียบเท่าฉีด ไม่ต้องเรบด้ว	เป็นเพียงนมพว ใสสีบมพว เท่านั้น
“Treechada” (ตรีชฎา)	ครีมการึกเรียวว กาได้กัด้ว รักษาสะกัด้ว	ไฮโมได้พล อ้ำยอด้ช่าย 1,000 ล้านบถ

ที่มา : ศูนย์วิชาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อชิ้นที่ 2

สินค้าตีมีรีวิว สินค้าออนไลน์

margie_rasri โกลด์ถึงวันสำคัญของเรา 2 คนแล้วต้องดูแลกันละกัน ให้มากซึ้นด้วย ชิโนบี วันละเม็ดทุกวัน ช่วยให้ผิวขาวใส มีออร่าซึ้น รอรวันสำคัญของเรา 2 คน รักกันต้องดูแลกันให้ดีดี ❤️ ชิโนบี ❤️ วิตามินเพื่อคนรัก #omowhiteplus #ชิโนบี @omowhiteplus_thailand @wannapa_pongson FB:Wannapa Pongson

ที่มา : <https://ig-dara.com/> เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561

1. องค์ประกอบที่ 1 การเปิดรับสื่อ

1.1 สื่อชั้นที่ 1 เป็นสื่อประเภทใด

.....

1.2 ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาที่ได้จากสื่อชั้นที่ 1

สื่อชั้นที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร

1.3 สื่อชั้นที่ 2 เป็นสื่อประเภทใด

.....

1.4 ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาที่ได้จากสื่อชั้นที่ 2

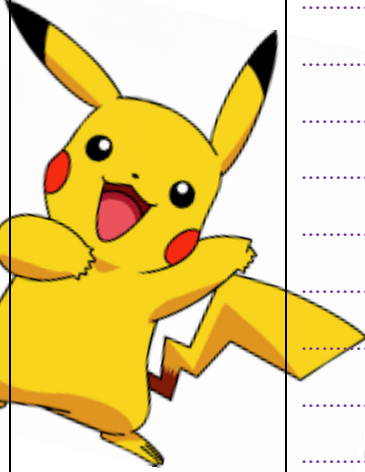
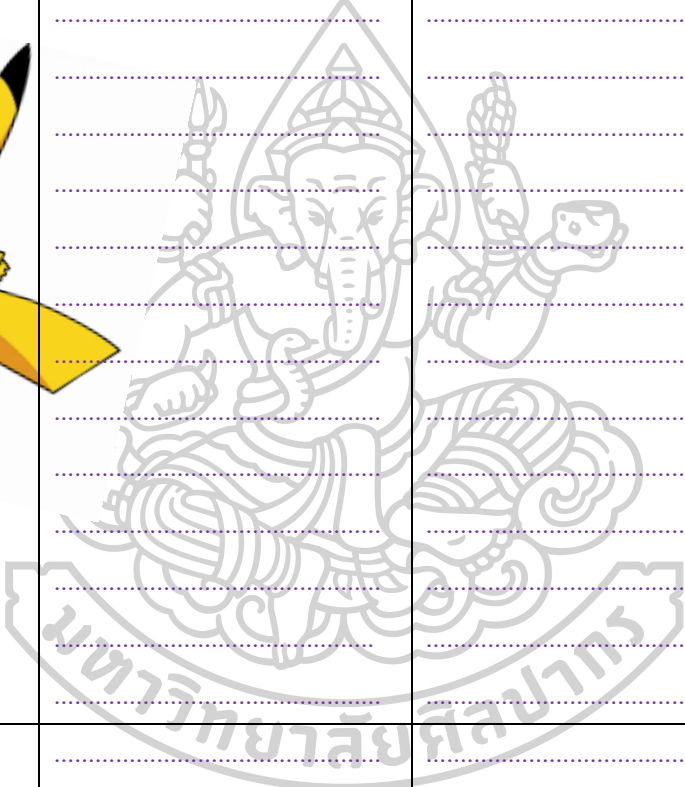
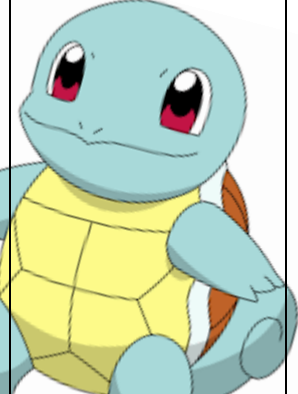

สื่อชั้นที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร

3. องค์ประกอบการวัดข้อที่ 3 การวิเคราะห์สื่อ

ให้นักเรียนแยกแยะข้อมูลจากสื่อทั้ง 2 ชิ้นว่าประเด็นใดเป็นข้อเท็จจริงและ
ประเด็นใดเป็นข้อคิดเห็นรวมทั้งการโน้มน้าวใจให้เชื่อของสื่อ

รายการ	ข้อเท็จจริง	ข้อคิดเห็น	การโน้มน้าวใจ
สื่อชิ้นที่ 1 			
สื่อชิ้นที่ 2 			

4. องค์ประกอบการวัดข้อที่ 4 การประเมินค่าสื่อ

นักเรียนคิดว่าสื่อชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 สื่อชั้นใดมีความน่าเชื่อถือมากกว่ากัน

.....

.....

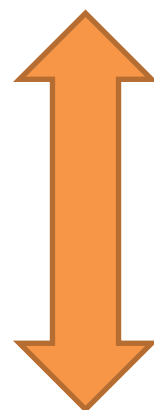
.....

เพราะ.....

.....

สินค้าดีมีรีวิว

สินค้าออนไลน์

5. องค์ประกอบการวัดข้อที่ 5 การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

จากการศึกษาสื่อทั้ง 2 ชั้น นักเรียนมีแนวทางในการนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมอย่างไร

ต่อตนเอง.....

.....

ต่อสังคม.....

.....

ตารางที่ 14 แสดงค่าความสอดคล้องของแบบวัดแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนและหลังเรียน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ +1 , 0 , -1			รวมค่า ดัชนีความ สอดคล้อง I.O.C.	แปล ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3		
1. สื่อที่นำเสนอเป็นสื่อ ประเภทใด และสาระสำคัญของสื่อทั้ง 2 ประเภท ต้องการนำเสนอข้อมูลใด เป็นสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ข้อมูลที่ปรากฏในสื่อทั้ง 2 ประเภท มีความเหมือน หรือความแตกต่างกัน อย่างไร และการนำเสนอ เนื้อหาของสื่อมีข้อมูลใด สนับสนุนเพื่อให้เกิดความ น่าเชื่อถือบ้าง	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. สื่อประเภทที่ 2 มีการนำเสนอข้อคิดเห็นใด เพิ่มเติมที่ช่วยสนับสนุน ข้อเท็จจริงในเนื้อหาของสื่อ	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. จากสื่อที่นำเสนอทั้งสอง ประเภท นักเรียนให้น้ำหนัก หรือเชื่อถือกับสื่อประเภท ใดมากที่สุด เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 14 แสดงค่าความสอดคล้องของแบบวัดแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนและหลังเรียน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ +1 , 0 , -1			รวมค่าดัชนี ความ สอดคล้อง I.O.C.	แปล ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3		
แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ ฉบับที่ 1					
5. นักเรียนสามารถนำความรู้ ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ ฉบับที่ 2					
1. สื่อที่นำเสนอเป็นสื่อ ประเภทใด และสาระสำคัญของ สื่อทั้ง 2 ประเภท ต้องการนำเสนอข้อมูลใด เป็นสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ข้อมูลที่ปรากฏในสื่อ ทั้ง 2 ประเภท มีความเหมือน หรือความแตกต่างกันอย่างไร และการนำเสนอเนื้อหาของ สื่อมีข้อมูลใดสนับสนุนเพื่อ ให้เกิดความน่าเชื่อถือบ้าง	+1	+1	0	0.67	นำไปใช้ได้
3. สื่อประเภทที่ 2 มีการนำเสนอข้อคิดเห็นใด เพิ่มเติมที่ช่วยสนับสนุน ข้อเท็จจริงในเนื้อหาของสื่อ	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. จากสื่อที่นำเสนอทั้งสอง ประเภท นักเรียนให้น้ำหนัก หรือเชื่อถือกับสื่อประเภทใด มากที่สุด เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. นักเรียนสามารถนำความรู้ ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 15 ตารางแสดงค่าความเที่ยง ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ
ก่อนเรียนและหลังเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ฉบับที่ 1				ฉบับที่ 2			
ข้อ	p	r	สรุปผล	ข้อ	p	r	สรุปผล
ข้อ 1.1	0.50	0.40	ใช้ได้	ข้อ 1.1	0.45	0.50	ใช้ได้
ข้อ 1.2	0.52	0.35	ใช้ได้	ข้อ 1.2	0.20	0.60	ใช้ได้
ข้อ 1.3	0.60	0.20	ใช้ได้	ข้อ 1.3	0.65	0.20	ใช้ได้
ข้อ 1.4	0.48	0.35	ใช้ได้	ข้อ 1.4	0.20	0.60	ใช้ได้
ข้อ 2.1	0.45	0.50	ใช้ได้	ข้อ 2.1	0.40	0.60	ใช้ได้
ข้อ 2.2	0.60	0.20	ใช้ได้	ข้อ 2.2	0.65	0.20	ใช้ได้
ข้อ 2.3	0.42	0.55	ใช้ได้	ข้อ 2.3	0.40	0.60	ใช้ได้
ข้อ 3	0.22	0.25	ใช้ได้	ข้อ 3	0.20	0.50	ใช้ได้
ข้อ 4	0.25	0.20	ใช้ได้	ข้อ 4	0.25	0.35	ใช้ได้
ข้อ 5	0.22	0.25	ใช้ได้	ข้อ 5	0.45	0.30	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ผลการทดสอบความแตกต่างค่าความแปรปรวน และค่าความแตกต่างค่ามัชฌิมเลขคณิตของ
คะแนนการรู้เท่าทันสื่อจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ก่อนและหลังการทดลอง

- แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของคะแนนสอบก่อนเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่
คะแนนสอบก่อนและหลังเรียน ของกลุ่มทดลอง
- แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่
คะแนนสอบก่อนและหลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 16 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

นักเรียน	n	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน	
			mean	S.D.
กลุ่มทดลอง	30	15	8.58	1.79
กลุ่มควบคุม	30	15	8.26	1.95

*ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 17 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	n	คะแนนเต็ม	mean	S.D.	t	df	sig
ก่อนเรียน	30	15	8.58	1.79	13.28	29	0.00**
หลังเรียน	30	15	13.66	0.95			

*p<.05

ตารางที่ 18 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรู้เท่าทันสื่อ ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

นักเรียน	ก่อนเรียน				หลังเรียน		t	df	sig
	n	คะแนนเต็ม	mean	S.D.	mean	S.D.			
กลุ่มทดลอง	30	15	8.58	1.79	13.66	0.95	13.28	29	0.00**
กลุ่มควบคุม	30	15	8.26	1.95	10.88	1.71	7.74	29	0.00**

*p<.05

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวนินาสารัตน์ รอดบุญคง
วัน เดือน ปี เกิด	19 ธันวาคม 2532
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอน สังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2557 ศึกษาต่อระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	901/161 แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

